

247112

OCTAVIAN C. TĂSLĂUANU

POLITICA ECONOMICĂ A ROMÂNIEI, 1930

— CONTRIBUȚIUNI LA REZOLVAREA CRIZEI —

PARTEA II

POLITICA AGRARĂ

REVOLUȚIA MECANICĂ ÎN AGRICULTURĂ. — PRODUCȚIA AGRICOLĂ
A ROMÂNIEI. — COMERȚUL DE CEREALE. — CREDITUL AGRICOL.

ATELIERELE GRAFICE
SOCEC & Co., S. A.
BUCUREȘTI, 1931

PARTEA A DOUA
POLITICA AGRARĂ

CAPITOLUL I

CULTURA AGRICOLĂ

Agricultura nu e numai temelia economiei naționale din statele agrare, ci e baza întregii existențe umane. Cum majoritatea populației pământului se ocupă cu agricultura, ea constituie problema fundamentală și cardinală, care se impune atât economiștilor cât și bărbaților de stat. Aceștia nu pot uita că agricultura e mama întregii culturi economice și întemeietoarea statelor naționale și a imperiilor.

Astăzi se vorbește de *Două Europe*, de Europa industrială și de cea agricolă, dar înainte cu o sută de ani, pe vremea revoluției franceze și la începutul mașinismului, această deosebire nu era așa de frapantă.

Apusul, în ultimul veac, a luat un uriaș avânt industrial, care a fost urmat de Statele Unite ale Americii, și într'un timp scurt, au aglomerat bogății imense, turburând echilibrul dintre producția agricolă și cea industrială.

Criza mondială actuală își are origina în acest dezechilibru și vinovată este numai industria. Politica oficială a jertfit agricultura industriei, cum s'a făcut și la noi până de curând.

Problema fundamentală de astăzi este restabilirea echilibrului între forțele cari produc materii prime și alimente și între forțele întrebuintate în industrie. Agricultura și industria trebuie să se sprijinească reciproc, ca economia națională și cea mondială să fie înfloritoare. Ridicarea nivelului de viață, mărirea puterii de cumpărare a muncitorilor agricoli și a muncitorilor industriali, însemnează un avânt a schimbului de mărfuri, prin comerțul național și internațional, o prosperare și stabilitate economică, apoi o diminuare a oscilațiilor în nivelul general al prețurilor.

Ar fi interesant de întocmit un tablou comparativ între cantitățile și valorile produselor mondiale agricole și cele industriale, arătându-se numărul muncitorilor și capitalurilor investite în cele două ramuri de activitate economică.

Știința statisticeii n'a ajuns încă în stadiul să poată întocmi asemenea tablouri, deși încercările nu lipsesc¹⁾.

Politica agrară a unei țări nu se restrânge numai la problema agricolă, ci ea se încadrează în întreaga politică economică națională și în cea mondială.

În cercetarea noastră ne limităm la problemele de actualitate, lăsând la o parte o serie de chestiuni de specialitate, secundare pentru scopul pe care-l urmărim.

Literatura noastră, deși destul de bogată în lucrări prietoare la agricultură și la ramurile ei, ne-a servit prea puțin, întrucât pe noi ne interesează complexul politicii agrare. Deaceea am recurs mai mult la lucrări streine²⁾, dar am ținut seama de realitățile românești.

Revoluția mecanică în agricultură. Eră de prevăzut că mașina, forța mecanică, după ce a revoluționat industria, va revoluționa și agricultura. Ca experiență în ferme și în câteva exploatări se practică de mult³⁾, dar abia după război a fost introdusă întâiu în țările transoceanice, iar de curând în Rusia, vecina noastră dela Nistru. Agricultură mecanizată și raționalizată din America și Australia, nu ne-a prea impresionat și nici nu ne prea temeam de ea — deși de acolo a fost provocată catastrofa prețurilor — dar când am prins de veste că Rusia a început să are cu tractoare șesurile întinse,

¹⁾ Semnalăm Woytinski, *Die Welt in Zahlen, Production*, întocmită de Biroul Internațional al Muncii și Statisticile Societății Națiunilor.

²⁾ Am utilizat: Friedrich Aereboe, *Agrarpolitik*, Verlagsbuchhandlung Paul Parey, Berlin, 1928, Karl Kautsky, *Die Agrarfrage*, Stuttgart, 1899. Dr. Eduard David, *Sozialismus und Landwirtschaft*, II Aufl, Leipzig, 1922. Emil Vanderveld, *Socialismul și Agricultura*, Cultura Națională, 1922. Const. Garoflid, *Chestia Agrară în România*, București, 1920. M. Constatinescu, *L'évolution de la propriété rurale en Roumanie*, Cultura Națională, București 1925. Apoi lucrările apărute cu ocazia congresului internațional de agricultură ținut în București în 1929. Dr. G. Ionescu-Sisești, *Rumäniens bäuerliche Landwirtschaft*, Gutenberg, București, 1912.

³⁾ F. E. Tapernoux, *L'organisation scientifique du travail agricole*, publicat în XIV-ème Congrès International d'Agriculture, Actes, Deuxième volume, Bucarest, pg. 379 sq. Indică încercările făcute, arată problemele în legătură cu agricultura și mijloacele de îndreptare.

că aruncă pe piață cereale cu prețuri de nimic și că exportul nostru se înăbușă, eră firesc să ne pună pe gânduri ¹⁾).

Reacționarii credeau că a sosit momentul să-și reediteze vechile atitudini împotriva reformei agrare, atribuind catastrofa economică a țării, desființării latifundiilor și fărâmițării lor în proprietăți țărănești, iar cei ușurei, cari umblă cu capul în norii teoriilor, s'au luat la întrecere, întocmind planuri economice, proiecte de asanare, etc., pe cari, fiecare în parte, s'au grăbit să le aștearnă augustei atențiuni a monarhului. În aceste planuri a triumfat spiritul rusesc din faza bolșevică: economia îndrumată de stat.

Improprietărea țărănimii eră firesc să turbure economia țării românești, fiindcă vechea cultură agricolă latifundiară se întemeia pe exploatarea muncii țărănești. Cultura extensivă veche, cerea o prea neînsemnată investiție de capital, aveă la dispoziție o mână de lucru ieftină și obțineă pe valorile produse un preț ridicat. Vechile exploatari agricole erau cele mai rentabile întreprinderi. Averile ce s'au acumulat de particulari, în scurtă vreme, au fost baza organizării capitaliste a Vechiului Regat.

Reforma agrară a avut însă un viciu, a atacat principiul proprietății. Nu a avut în vedere atât improprietărea țărănimii cât distrugerea marei proprietăți, fără nici o utilitate socială sau economică. A fost atacat proprietarul, nu proprietatea, necesară țărănimii. Nimenea nu aveă dreptul să aibă peste un număr fix de hectare. Se expropriă deci capitalistul agrar, fără nici o considerație la funcțiunea econo-

¹⁾ Asupra supraproducției în urma mecanizării agriculturii cf. analiza amănunțită N. Iasny, *Die Neuzeitliche Umstellung der überseeischen Getreideproduktion und ihr Einfluss auf den Weltmarkt*, Vierteljahrshefte zur Konjunkturforschung, Sonderheft 16/1950, cu o bogată literatură. E un studiu amănunțit și conștiincios. „Die Einführung von Traktoren erfolgte erst in der allerjüngsten Zeit“. Chiar în Statele-Unite înainte de război erau necunoscute și ele nici nu rentau. Tractoarele s'au introdus în cursul războiului. Statele-Unite dela 29.700 tractoare, în 1916, au ajuns să fabrice, în 1920, 203.200 bucăți. În Canada s'au introdus și mai târziu. În Argentina și Australia, s'au introdus după război. Introducerea tractoarelor se datorește ieftinirii și perfecționării lor. Prețul unui tractor de 10/20 P. S. loco fabrică a scăzut dela 1162 dolari în 1913 la 680 dolari în 1927 adică cu 37,7%.

Combinele au fost introduse în regiunile uscate și prezintă o rentabilitate ca și tractoarele în cultura extensivă. Mașinismul e lupta culturii extensive împotriva celei intensive.

Numărul tractoarelor din România, în 1927, eră de 3.257.

mică și socială ce o îndeplinea în sânul națiunii. Această concepție era de esență socialistă. Nu ar fi nici o mirare dacă exproprierea capitalului ar trece dela bunurile imobiliare rurale la bunurile mobiliare¹⁾, decretându-se că nimenea nu poate avea un capital peste o sumă fixă. Principiul utilității publice sau sociale nu vedem de ce s'ar aplică numai proprietății funciare rurale și nu tuturor categoriilor de proprietate, fiindcă toate îndeplinesc funcțiuni ce se resfrâng asupra colectivității. Când puterea publică, suveranitatea națională, încorporată în Stat, intervine cu forța pentru a restabili un echilibru între cei tari și cei slabi, între marii proprietari și țărani sau între proletari și capitaliști, săvârșește un act al cărui izvor de drept nu derivă nici din legăturile de solidaritate sau interdependență socială și nici din primatul spiritului de justiție. Intervențiile celor ce dețin puterea pot ușor degenera în tiranii, în dictaturi de dreaptă ori de stângă, fiindcă regula de drept nu pune nici o limită Statului în exercitarea atribuțiilor sale.

Dacă exproprierea marilor proprietari și împroprietărirea țăranilor ar fi fost un act de conștiință consimțită a solidarității sociale, întreaga situație economică și politică a României ar fi alta.

Improprietărirea țăranilor a fost, totuși, din punct de vedere economic și social, o reformă necesară. Prin difuziunea proprietății funciare latifundiare s'a creat o proprietate țărănească mică și mijlocie, care permite majorității locuitorilor României să-și ridice nivelul general de viață.

Criza agricolă a anihilat, pentru moment, efectele reformei agrare, ceea ce însemnează că vechii latifundiari au dreptate.

Fărămițarea proprietății rurale constituie desigur o piedică în calea mecanizării agriculturii în România, fiindcă mașinismul presupune unități întinse de exploatare, singurele

¹⁾ Exproprierea capitalului mobil de fapt s'a făcut prin inflațiunea monetei hârtie, deodată cu a celui imobiliar, prin reforma agrară, dar exproprierea prin devalorizarea monetei, de care ne-am ocupat în cap. I al părții întâi al studiului de față, s'a făcut în speranța revalorizării și a fost suportată de întreaga națiune. Nu s'a făcut deci împotriva unei categorii de proprietate și în favoarea unei pătri sociale. Puterea publică, după cum am arătat, a săvârșit un abuz de ale cărui consecințe nu și-a dat pe deplin seama.

cari permit o reducere însemnată a costului de producție și aplicarea metodelor de raționalizare.

Chiar și în exploatarea întinse, mașinismul are avantajul că nu e într'o funcție neîntreruptă. Procesul de producție în agricultură e organic și intermitent, nu mecanic și continuu ca în industrie. Acest fapt limitează producția agricolă oricâte raționalizări i s'ar aplică.

Întreprinderile întinse agricole, cu concentrări mari de capitaluri, înlătură de pe piața mondială micile întreprinderi, ca și în industrie. Așa se explică faptul că exportul țărilor agricole din Europa s'a redus cu 90%, față de exportul dinainte de război, și că a scăzut și importul lor din țările industriale europene, unde pierderea acestor debușee a provocat lipsa de lucru pentru muncitorii industriali. Concurența produselor agricole transoceanice și rusești a creat criza economică europeană.

În ultimul timp se vorbește tot mai mult și tot mai stăruitor despre raționalizarea agriculturii europene, deci și a agriculturii din România.

Să analizăm situația reală din țara noastră și să vedem dacă industrializarea agriculturii se poate înfăptui sau nu.

România e un stat rural. — De ce directive economice trebuie să fie călăuzit statul nostru, ca cetățenii lui să poată înainta pe calea propășirii și ca civilizația românească să îmbogățească cu străluciri nouă templul civilizației umane?

Aceasta este marea și greaua întrebare la care încearcă să răspundă și pe care se străduesc să o deslege cei cari se perindează la cârma țării și în inima cărora arde făclia de veghe a iubirii de neam.

Chestiunea a mai fost tratată de noi¹⁾. Reluăm problema politice economice a României, cercetând-o din alte puncte de vedere.

Din suprafața României de 29.496.700 ha, 13.012.409 ha, 44,11%) e terenul arabil, 4.054.475 ha. (13,74%) sunt fânețe

¹⁾ Oct. C. Tăslăuanu, *Producția. Un program economic. Epoca Guvernului Averescu 1920.* Inst. Ardealul, Cluj, 1924. În această lucrare s'a analizat pentru întâia oară, după război, complexul problemelor economice ale țării noastre. O serie de idei și de fapte sunt și azi de actualitate, deși atunci când au fost expuse nu li s'a dat atențiunea cuvenită, nici chiar din partea partidului din care autorul face parte.

și pășuni, 613.614 ha. (2,08%) culturi arborescente și arbuști, 7.134.200 ha. (24,18%) sunt păduri și 4.682.002 ha. (14,89%) alte terenuri¹⁾.

Din aceste date rezultă că 60% din solul României impune o ocupație agricolă locuitorilor ei.

Populația României e de 18.176.757 locuitori, ceea ce reprezintă o mijlocie de 65 locuitori pe km. p.

Din această populație 3.085.363 trăesc la orașe, iar restul de 15.091.394 la sate²⁾. Majoritatea covârșitoare a populației din România e o populație rurală, care se ocupă cu agricultura și cu ramurile ei (creșterea vitelor, viticultura, etc.).

Natura solului și ocupația locuitorilor determină, așadar, caracterul de stat agricol al României.

Să vedem dacă și repartitia proprietății sprijinește dezvoltarea agricolă a Statului român.

În urma reformei agrare, înfăptuită după realizarea idealului național politic, latifundiile au fost împărțite între țărani. S'au expropriat în total 6.313.460 ha. Din acest teritoriu 3.760.372 ha. au fost împărțite la 1.393.353 țărani. Rezerve pentru Stat, islazuri și păduri comunale, au rămas 2.416.800 ha. și 612.124 țărani încă neîmproprietăriți.

Reforma agrară din România, ca orice revoluție, a turburat structura economică a satelor și procesul producției agricole. Scopul urmărit de reforma agrară a fost dispersiunea proprietății, adică evoluția ei în spațiu. Fenomenul nu e restrâns la România, ci e aproape general în întreaga Europă centrală și orientală³⁾.

La țară în locul latifundiarului, ce-și lucră ogorul cu iobagi țărani, reduși de cele mai multe ori la simple instru-

¹⁾ Datele sunt oficiale din *Anuarul Statistic al României pe 1929*.

²⁾ După datele recensământului din 1930, numărul locuitorilor României e 18.025.237, dintre cari 3.623.044 locuiesc în 170 comune urbane, iar restul de 14.405.193 la sate.

³⁾ Dr. M. Sering, *Die Umwälzung der Osteuropäischen Agrarverfassung*, Berlin, 1921.

M. T. Bourroff, *La réforme agraire en Bulgarie*, Paris, 1926. Kainski, *La réforme agraire en Pologne*, Varsovie, 1929. Heinz Haushofer, *Die Agrarreformen der österreichisch-ungarischen Nachfolgestaaten*, Süd-Ost Verlag, München, 1929. Apoi publicația de sub direcția lui Dr. M. Sering: *Die Agrarischen Umwälzungen im ausserrussischen Osteuropa*, Berlin, 1930. O bibliografie mai bogată asupra reformei agrare cf. E. Grintzenso, *Le problème du redressement agricole en Roumanie*, Göbl, București, 1931, pag. 96 nota 2 și în text.

mente agricole, apare roiul de mici proprietari țărani, cari trebuie să se străduiască să scoată maxim de producție din loturile obținute. În faza mașinismului agricol aceste străduințe se isbesc, însă, de dificultăți mari, aproape de neînvins. Vom arăta pentru ce.

Repartizarea proprietății funciare rurale din România, după aplicarea reformei agrare, e următoarea¹⁾:

3.251.463 (84,2 ^o /o)	proprietari dețin	6.280.995 ha (45,6 ^o /o)	în parcele sub 5 ha
455.715 (11,5 ^o /o)	" "	2.919.855 " (20,2 ^o /o)	între 5—10 ha
148.860 (3,9 ^o /o)	" "	2.392.689 " (16,6 ^o /o)	" 10—50 ha
18.122 (0,5 ^o /o)	" "	1.505.257 " (10,4 ^o /o)	" 50—250 ha
2.597 (0,1 ^o /o)	" "	1.305.670 " (9,1 ^o /o)	peste 250 ha

Această repartizare dovedește că 99,4% din proprietari dețin 80,4% din suprafața cultivabilă a țării. Cei 3.816.038 mici proprietari (socotind fiecare familie de 5 membri) corespund cifrei de 15 milioane a locuitorilor dela sate. Proprietatea mijlocie între 50—250 ha. și marea proprietate, peste 250 ha. e repartizată între 20.719 proprietari. Realitatea e deci că majoritatea covârșitoare din suprafața cultivabilă a țării e în mâna țăranilor, a gospodăriilor călăuzite de economia rurală, care nu lucrează după principiile economiei capitaliste în vederea profitului, ci a traiului de toate zilele²⁾.

Agricultura, în statele Europei apusene, a intrat și ea în faza capitalistă, dacă nu în întregime, dar în bună parte, introducând cultura rațională în vederea beneficiului optim și maxim. La noi și în întreaga Europă răsăriteană, cultura

¹⁾ După *l'Agriculture en Roumanie*, Album Statistique publié à l'occasion du XIV-ème congrès international d'agriculture. Edit. Ministère de l'Agriculture et des Domaines, Bucarest, 1929, p. 70. Datele sunt din 1928. Schimbările de atunci încoace nu pot fi prea importante.

Marea proprietate peste 100 ha. reprezintă 2.100.750 ha. (10,4%), iar mica proprietate sub 100 ha. 18.035.911 ha. (89,6%). Date oficiale prezentate de d-l I. Răducanu comitetului economic al S. N., în Noembrie 1930, cf. *Ind. Econ.* An. XIV No. 2.

²⁾ Pentru precizarea noțiunilor spunem, că din punct de vedere al circulației bunurilor, economia rurală țărănească intră în cadrele economiei monetare, adică a economiei de schimb capitaliste, deși într-o măsură restrânsă. Din punct de vedere al producției, ea nu poate fi însă înglobată în economia capitalistă. O precizare teoretică mai amănunțită, ne-ar duce prea departe, într-o lucrare care urmărește mai mult scopuri practice.

agricolă a rămas în faza patriarhală și primitivă. Deaceea, România are caracterul unui stat rural.

Raționalizarea și mecanizarea exploatărilor agricole presupune unități mari dela 500 ha. în sus.

Exploatarea agricolă rațională se poate face prin întreprinderi individuale, societăți pe acțiuni sau cooperative.

Raționalizarea și mecanizarea agriculturii prin cooperative, cari se recomandă la noi, e în majoritatea cazurilor un diletantism empiric, care are puțini sorți de izbândă, deoarece firea individualistă milenară a țărănimii noastre se opune spiritului de asociație. Deaceea, cei ce-și pun nădejdea în soluționarea problemei agricole cu ajutorul cooperăției, credem că se leagă în iluzii. Cele 11 milioane ha. deținute de micile gospodării țărănești desigur că vor fi tot mai bine cultivate în viitor, dar despre introducerea unei culturi raționale în aceste gospodării, ca să producă marfă standardizată nu se poate vorbi serios. Producția de calitate inferioară a micilor exploatări va fi sortită să fie consumată numai pe piața internă. Nu credem că ea va ajunge vreodată să țină piept cu concurența de pe piața mondială.

Cele mai multe sorți de izbândă pentru introducerea culturii raționale o au exploatățile mari individuale. Statul va trebui să sprijinească prin toate mijloacele posibilitățile de sporire a mării proprietăți. Legea circulației pământului votată de guvernul național-țărănesc, înlesnește reconstituirea marilor unități de exploatare agricolă. Trebuie, însă, definitiv încheiată executarea reformei agrare, ca situația proprietăților să fie clară, și ca întreprinderile mari individuale să aibă deplina siguranță a proprietății și să nu mai fie amenințate cu o nouă expropriere. Revoluția săvârșită prin reforma agrară nu poate fi permanentizată, dacă statul vrea să rezolve criza agricolă.

Prin societățile pe acțiuni s'ar putea exploata rațional terenurile inundabile, cari cer investiții mai mari de capitaluri. În insula Borcea, de pildă, se poate crea o unitate de exploatare agricolă în întindere de 50 mii ha.

Ne gândeam că și fermele Statului ar putea introduce raționalizarea. Cercetând mai de aproape situația lor, ni s'au pus la dispoziție următoarele date asupra întinderii și culturii lor.

Fermele și punctele agronomice.

B A N A T

1. *Ferma Izvin*. Județul Timiș Torontal, gara Recaş (Tamaslâc). Suprafața 587,28 ha.

a) Creșterea de taurine — Simmenthal; b) Creșterea de porci — York Mare; c) Exploatare agricolă — sistem cereal.

2. *Ferma Dragșina*, Jud. Timiș-Torontal, gara Sacoș Turcesc (stațiunea de cercetări agricole). Trece la institutul de cercetări agronomice. Suprafața 201,69 ha.

A R D E A L

5. *Ferma Maeriște*. Județul Sălaj, gara Sărmășag (Tamaslâc) cu secția Gorâslău. Suprafața 575,93 ha.

a) Creștere de taurine — Algau; b) Creștere de oi — Țurcane; c) Creștere de porci — Mangalița; d) Exploatare agricolă — Sistem cereal.

4. *Ferma Cojocna*. Județul Cluj, gara Cojocna (Herghelie) Suprafața 1505,13 ha.

a) Creștere de cai $\frac{1}{2}$ sânge; b) Creștere de oi Țurcane; c) Creștere de porci Mangalița; d) Exploatare agricolă — sistem cereal cu bază de furaje.

5. *Ferma Ceanu Grind*. Județul Turda, gara Câmpia Turdei, (Secția la Cojocna). Suprafața 670,57 ha.

a) Creștere de taurine — Transilvănene; b) Creștere de oi — Țurcane; c) Creștere de porci — Mangalița; c) Exploatare agricolă — sistem cereal cu bază de furaje.

6. *Ferma Boiu*. Jud. Târnava-Mare (Fermă avicolă), Gara Hașfalău. Suprafața 72 ha.

a) Creștere de găini — Rodt — Island; b) Creștere de rațe — Peking; c) Creștere de găște — Emden; d) Creștere de curci — Bronzate; e) Albine; Exploatare agricolă specială.

7. *Ferma Cuculata*. Secție la Șercaia Jud. Târnava-Mare, gara Homorod. Suprafața 151,29 ha.

a) Creștere de taurine — Pintzgau; b) Exploatare agricolă — sistem cereal.

8. *Ferma Șercaia*. Jud. Făgăraș, Gara Șercaia. Suprafața 186,40 ha.

a) Creștere de taurine — Bivoli; b) Creștere de porci — Basna; c) Exploatare agricolă — sistem cereal.

M U N T E N I A

9. *Ferma Studina*. Jud. Romanați, gara Frăsinet. Suprafața 905,80 ha. cu secțiile:

Ocolna Jud. Romanați gara Caracal suprafața 510 ha. și

Lița Jud. Teleorman gara T.-Măgurele, suprafața 366 ha.

a) Creștere de cai — Ardenez; b) Creștere de taurine — moldovenești; c) Creștere de oi — Țigăi Bucălăi; d) Creștere de porci — Mangalița; e) Exploatare agricolă — sistem cereal; f) Școala de ucenici agricoli.

10. *Ferma Pitaru*. Jud. Dâmbovița, gara Titu, suprafața 100 ha. Fermă agricolă.

a) Culturi irigate; b) Creștere de porci — York mijlociu.

11. *Ferma Cornești*. Jud. Dâmbovița, gara Crivina. Suprafața 45,90 ha. Fermă apicolă.

a) Creștere de albine; b) Creștere de porci — York mijlociu; c) Exploatare agricolă specială; d) Școală de ucenici agricoli.

12. *Ferma Pietroșani*. Jud. Vlașca, gara Giurgiu. Fermă agricolă. Suprafața 852,99 ha.

a) Exploatare agricolă — sistem cereal; b) Creștere de taurine — moldovenești; c) Creștere de porci — Mangalița; d) Școală de motocultură.

13. *Ferma Clinciu-Spanțov*. Jud. Ilfov, gara Oltenița, fermă agricolă. Secția Ulmul, Jud. Ialomița. Suprafața 5036 ha. cu supr. 386,50 ha.

a) Exploatare agricolă — sistem cereal; b) Creștere de oi — Țigăi — Bucălăi; c) Creștere de porci — Mangalița și York mijlociu.

14. *Ferma Fetești*. Jud. Ialomița, gara Fetești. Suprafața 5254,73 ha.

a) Creștere de cai — Ardenezi; b) Creștere de taurine — moldovenești; c) Creștere de oi — Țigăi — Bucălăi; d) Creștere de porci — Mangalița; e) Exploatare agricolă — sistem cereal.

15. *Ferma Călărași*. Jud. Ialomița, gara Călărași. Suprafața 523 ha. Fermă apicolă cu secția Silistra, Jud. Durostor, gara Călărași. Suprafața 501,25 ha.

a) Exploatare agricolă, sistem cereal; b) Creștere de taurine — Simmenthal; c) Creștere de oi — Țigăi — Bucălăi; d) Creștere de porci — Mangalița; e) Producțiune de pomi altoiți.

16. *Ferma Domnița*. Jud. Brăila, gara Urleasca, (Tamaslăc). Suprafața 908,20 ha.

a) Creștere de taurine — Moldovenești; b) Creștere de oi — Merinos; c) Creștere de porci — Mangalița; d) Exploatare agricolă — sistem cereal; e) Școală de motocultură — 30 elevi.

M O L D O V A

17. *Ferma Vameș*. Jud. Covurlui, gara Vameș. Suprafața 842,58. Fermă agricolă.

a) Exploatare agricolă — sistem cereal; b) Creștere de oi — Țigăi — Bucălăi; c) Creștere de porci — York mijlociu; d) Creștere de albine.

18. *Ferma Brateș*. Jud. Covurlui, gara Frumușița. Suprafața 6367 ha. Fermă agricolă.

a) Exploatare agricolă — sistem cereal; b) Creștere de oi — Țigăi — Bucălăi; c) creștere de porci — Mangalița; d) Stațiune de pășunat.

19. *Ferma Zorleni*. Jud. Tutova, fermă agricolă. Suprafața 1850,52 ha.

cu secțiile Tecuci Jud. Tecuci, gara Tecuci. Suprafața 233,27 ha. și Bârlad Jud. Tutova.

a) Exploatare agricolă — sistem cereal; b) Exploatare de păduri; c) Crescătorie de oi — Țigăi — Bucălăi; d) Crescătorie de porci — York mijlociu; e) Producție de pomi altoiți; f) Școală de ucenici agricoli — 20 elevi.

20. *Ferma Laza*. Jud. Vaslui, gara Vaslui, fermă agricolă. Suprafața fața 552,83 ha. cu secția Dobrovăț, Jud. Vaslui, gara Bârnava. Suprafața 217,88 ha.

a) Exploatare agricolă — sistem cereal; b) Creștere de taurine — moldovenești; c) Creștere de oi — Karakul; d) Creștere de porci — York mare; e) Școală de ucenici agricoli — 30 elevi.

21. *Ferma Trestiana*. Jud. Dorohoi, gara Dorohoi, fermă agricolă. Suprafața 398 ha.

a) Exploatare agricolă — sistem cereal; b) Creștere de taurine — moldovenești; c) Creștere de oi — Karakul; d) Creștere de porci Mangalița.

22. *Curățitorie de semințe Cernăuți*. Jud. Cernăuți.

a) Curățitorie de semințe; b) Depozit de mașini și instrumente agricole.

B A S A R A B I A

23. *Ferma Fitești*. Jud. Hotin. Suprafața 258 ha. Exploatare agricolă cu secțiile *Briceni* Jud. Soroca, gara Volcineuți, suprafața 52,60 ha. și *Corjeuți*, Jud. Hotin, gara Lipcani, suprafața 97,62 ha.

a) Exploatare agricolă — sistem cereal; b) Creștere de taurine — Simmenthal; c) Creștere de porci — Berk.

24. *Ferma Vasolcău-Trifăuți*. Jud. Soroca, gara Florești. Suprafața 450 ha. Fermă agricolă.

a) Exploatare agricolă — sistem cereal; b) Crescătorie de oi — Karakul; c) Crescătorie de porci — Berk.

25. *Ferma Biliceni*. Jud. Bălți. Suprafața 684,93 ha. cu secțiile *Pompa* și *Hajdeu* Jud. Bălți.

a) Exploatare agricolă — sistem cereal; b) Crescătorie de porci — Berk.

26. *Ferma Costiugeni*. Jud. Lăpușna, gara Chișinău, supr. 374,85 ha. cu secțiile *Chișinău*, Jud. Lăpușna, gara Chișinău, suprafața 216 ha. *Lăpușna*, gara Chișinău, suprafața 188,38 ha. Jud. Lăpușna și *Orhei* județul Orhei, gara Chișinău (suprafața dela Orhei este de 134 ha).

a) Exploatare agricolă — sistem cereal; b) Creștere de taurine — Simmenthal; c) Creștere de oi — Karakul; d) Creștere de porci — Berk.

27. *Punctul Agr. Todirești*. Jud. Tighina, gara Mereni, suprafața 46 ha. A se cere Camerei de Agricultură Tighina.

28. *Ferma Cazangic*. Jud. Cahul gara Huși. Suprafața 684,70 ha. cu secția *Sadâc* Jud. Cahul.

a) Exploatare agricolă; b) Creștere de porci — Mangalița.

29. *Ferma Aluatu*, Jud. Cahul, gara Taraclia, suprafața 1190 ha. cu secția *Bolgrad și Ciumbai*.
 a) Exploatare agricolă; b) Creștere de oi — Țigăi — Bucălăi; c) Creștere de porci — Mangalița.
30. *Ferma Bairamcea*, Jud. Cetatea Albă, gara Culevcea, suprafața 572,50 ha. cu secțiile *Cârlova și Codăești*.
 a) Exploatare agricolă; b) Creștere de taurine — Angeln; c) Creștere de porci — York mijlociu.
31. *Ferma Saharna*, Jud. Orhei, gara Mateuți. Suprafața 225 ha.
 a) Exploatare agricolă; b) Creștere de taurine Simmenthal; c) Creștere de oi — Karakul; d) Creștere de porci — Berk.
32. *Punctul agronomic Dănușeni*, Jud. Iași, gara Vasile Lupu, suprafața 146 ha. secția la pepiniera Bucovăț.

D O B R O G E A

33. *Ferma Potur Hamangia*, Jud. Constanța, gara Hamangia, suprafața 808,17 ha.
 a) Exploatare agricolă; b) Creștere de vaci — Angeln; c) Creștere de porci — Mangalița.
34. *Ferma Bazargic*, Jud. Caliacra, gara Bazargic, supr. 340 ha.
 a) Exploatare agricolă; b) Creștere de taurine — Simmenthal; c) Creștere de oi — Canabat; d) Creștere de porci — Mangalița.

În 1950, în aceste ferme, s'au lucrat 2257 ha. cu tracțiune mecanică, iar 2981 ha. cu tracțiune animală.

Aceste exploatări ale Statului față de sovhozurile Sovietelor sau exploatările transoceanice sunt disparente.

Fermele astăzi se exploatează sub regimul regiilor publice sub denumirea „Regia publică a exploatărilor agricole și zootehnice“. Totuș sunt deficitare, întrucât în bugetul pe 1951, Ministerul de Agricultură le subvenționează cu 35 milioane lei. În loc ca aceste bunuri să producă un venit Statului, sunt clienți ale bițelor încasări bugetare.

* * *

Industrializarea agriculturii la noi se izbește de dificultăți greu de învins. Unitățile mari de exploatare, baza oricărei concentrări de capitaluri și a raționalizării, lipsesc, iar crearea lor nu se va putea face de azi pe mâine.

Deaceia, după părerea noastră, România e sortită să rămână încă multă vreme un stat rural, ceea ce nu constituie

dealtfel o nenorocire. Dimpotrivă. Dar întreaga organizație de stat trebuie să se reazime pe această realitate.

Toate partidele politice mărturisesc, că temelia așezării noastre de stat e agricultura și toate au făcut nu numai promisiuni, dar și încercări de a ameliora cultura agricolă prin fel și fel de programe și de legi. Ele nu au dat și nu au putut da rezultatele dorite, deoarece realitatea e mai tare decât voința și intenția legiuitorilor.

Fiindcă la noi de câțiva ani se propovăduște cu o retorică grandilocventă evanghelia mecanizării și a raționalizării, să ne fie îngăduit a întâmpina pe apostolii doctrinelor americane cu o întrebare: cu ce parale?

Întrebarea e îndreptățită deoarece condiția oricărei modernizări e înainte de toate consolidarea financiară. A predică reorganizări în cultura agricolă, când plugăria e sleită de vlagă și când țara românească e bântuită de o cumplită secetă monetară și de credite, însemnează să-ți bați joc de lume. Raționalizarea cu monetă scumpă, mai însemnează a lucra în beneficiul băncilor.

Pe urmă să precizăm înțelesul cuvintelor. *Raționalizarea vrea să obțină un rezultat economic optim și maxim, într'o perioadă de timp cât mai lungă, cu cea mai redusă cheltueală de energie (vie sau mecanică) și de capital.*

Când se vorbește deci de introducerea mașinismului în bieteles gospodării țărănești, care-și lucrează pământul cu membrii familiei hrăniți cu mămăligă, cu ceapă și cu varză, se cheamă că apostolii mecanizării sunt sau niște demagogi sau niște vizionari certați cu realitatea¹).

Introducerea mașinilor începe să fie rentabilă dela 100 ha. în sus. Câte gospodării țărănești se compun din 100 ha.

¹) Seminarul de sociologie al d-lui prof. Gusti, anul acesta (1931), a lucrat în Basarabia. Un corespondent comunică următoarele constatări asupra satelor basarabene.

„Așezările sătești din Basarabia au o structură socială care păstrează încă urmele din vremea evului-mediu, respectiv a lui Ștefan cel Mare. Populația din sat este împărțită în clase sociale medievale — ca tradiție, conștiință, mentalitate și chiar împărțire a pământului pe spițe, pe delnițe (după butuc), deși economicește nu diferă azi unii de alții, toți fiind țărani agricultori”. *Dimineața* 14 Aug. 1931.

Acelaș seminar descoperise, în anii trecuți, un plug de lemn în Bucovina. Pentru noi, cari cunoaștem realitatea primitivă și patriarhală a satelor, raționalizarea și mecanizarea aplicate economiei rurale sunt vorbe goale.

de pământ arabil? Să asociezi gospodăriile pentru lucrarea în comun a pământului cu tractoare, cu semințe selecționate, cu secerătoare, etc., e să faci o revoluție în mentalitatea și deprinderea țăranilor.

Deaceea, rămânând pe terenul realităților, noi nu credem în această prefacere a plugăriei noastre țărănești în vremuri de criză. Poate mai târziu, când întreaga atmosferă a țării românești va impune, prin pilde de sus, raționalizarea.

Mecanizarea și raționalizarea culturii agricole țărănești, chiar dacă am dispune de capitalurile necesare, nu s'ar putea realiza acum, decât cu ajutorul unei dictaturi brutale, cum s'a făcut în Rusia.

Deaceea apostolii raționalizărilor și planurilor cvinvenale să lase în pace țăranimea.

Valorile agricole și valorile industriale. Am amintit că valorile produse de agricultură sunt mult inferioare valorilor produse de industrie, că economiile naționale cari se reazimă în comerțul mondial pe agricultură sunt subordonate economiilor naționale ce au la baza lor industria. Am amintit și de tendința țărilor agricole de a se liberă de feudalismul țărilor industriale, precum și de străduința țărilor rămase în urmă de a-și creă industrii proprii și de a-și raționaliza producția.

Restabilirea echilibrului dintre valorile țărilor agricole și a celor industriale e problema fundamentală a zilelor noastre. De rezolvarea acestei probleme nu atârână numai atenuarea actualei crize mondiale, ci și soarta regimului capitalist.

Economia rurală, (păstoritul și plugăria) există de când lumea e lume și e temelia întregii vieți economice. Economia rurală a satelor, cu proprietățile țărănești mici și mijlocii, e deosebită de economia capitalistă¹⁾, fiindcă nu se înteme-

¹⁾ Pe economia rurală au clădit fisiocrații bogăția, renta, valoarea și raportul dintre capital și muncă. Toate au evoluat deodată cu întreprinderile mari comerciale, industriale și financiare. Teoriile economice întemeiate pe activitatea industrială nu pot fi aplicate economiei rurale, fiindcă procesul economic al vieții rurale diferă de cel al economiei capitaliste urbane. Economistul rus Alexandru Ciaianov încearcă să și clădească o teorie a economiei rurale țărănești. cf. Alexander Tschajanov, *Die Lehre von der bäuerlichen Wirtschaft, Versuch einer Theorie der*

iază nici pe salarii și nici pe profit, ci e compusă din gospodării familiare cari produc mai mult pentru consumație, pentru traiul de toate zilele și numai prisosul îl întrebuințează pentru schimb, tot în vederea satisfacerii nevoilor gospodăriei. Crușările (economiile) sunt rare la micii proprietari țărani și mai frecvente numai la gospodarii chiaburi.

Satele alcătuiesc o avtarkie în mijlocul lumii capitaliste și a economiei mondiale. Chiar dacă economiile naționale s'ar prăbuși, cu organizația de stat cu tot, satele trăesc mai departe. Ele sunt înfrățite cu eternitatea.

V'ați întrebat vreodată ce au satele dela organizația de stat în schimbul tuturor angaralelor ce li se cer? Siguranța păzită și reprezentată de jandarmi? Căile de comunicație? Școala care-i învață cu totul altceva decât au ei nevoie? Justiția pe care n'au cu ce o plăti? „Institutul social“ a întreprins o serie de monografii asupra satelor noastre din diferite regiuni. Până acum n'am cetit decât prea puține fragmente din cercetările membrilor Seminarului de Sociologie. Suntem siguri — deoarece cunoaștem și ne-am ocupat și noi cu studiul satelor noastre — că după publicarea monografiilor se va descoperi o lume nouă, de sine stătătoare, care nu e încadrată în viața de stat, decât prin legi.

Interesul lumii capitaliste e să atragă satele, în vârtejul economiei de schimb, transformându-le în consumatoare de mărfuri industriale. În vederea acestui scop vrea să le silească să producă cantități mai mari și de calitate superioară pentru a le spori veniturile, fără a mări și prețurile produselor lor,

Familienwirtschaft in Landbau, Verlag Paul Parey, Berlin, 1925. — *Zur Frage einer Theorie der nichtkapitalistischen Wirtschaftssysteme* (Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik, Tübingen, 51 Bd. 1923/4, pag. 577 și urm. — *Zur Frage der Bedeutung der Familienwirtschaft im Gesamtaufbau der Volkswirtschaft* (Weltwirtschaftliches Archiv, XXII, 1925, II). Teoria lui Ciaianov a trezit o întreagă literatură.

După terminarea acestei lucrări, am găsit cartea d-lui C. Zane, *Economia de schimb în Principatele Române*, edit. Casei Școalelor, București, 1930, cu bogate informațiuni asupra evoluției economiei de schimb în special în Moldova. „O deosebire profundă stă, astfel, între evoluția generală a economiei principatelor române și aceea a țărilor apusene“ (pag. 11). „Principiul câștigului pentru câștig socotit ca normă a activității economice contemporane eră necunoscut“ până la începutul veacului al XIX-lea (pag. 8). Lucrearea cuprinde contribuții prețioase la politica monetară din trecut.

cari pe piața mondială sunt dictate de exploatările mari mecanizate.

Propaganda de a raționaliza producția gospodăriilor țărănești, adică de a le spori venitul prin reducerea cheltuelilor de cost e o iluzie cărturărească, străină de viața reală. Întreprinderile mari agricole, prin ieftinirea produselor, paralizează propășirea satelor cu gospodăriile lor țărănești. În Rusia sovietică țărănimea se desființează și se preface în proletariat agricol. E o urmare firească a mecanizării agriculturii. *Crearea exploatărilor mari, prin obștii țărănești, e un paliativ, nu o soluție. Proprietatea individuală și munca colectivă e un compromis între capitalism și comunism, care poate fi o stare de tranziție, dar nu un sistem permanent.*

Statele capitaliste industriale nu fac și nu pot face nimic pentru apărarea țărănimii cu proprietăți și exploatări individuale, fiindcă laturea socială a problemei rămâne pe planul al doilea. Legea lor fundamentală e cererea și oferta. Cumpără unde li se oferă marfă mai bună și mai ieftină. Anumite produse țărănești, oricât s'ar raționaliza, nu pot suportă concurența, pe piața mondială, cu produsele întreprinderilor mari.

Deaceea satele ascultă neîncrezătoare pe cei ce le vorbesc de mirajul raționalizării. Experiența milenară a satelor le îndeamnă să creadă că și domnia mașinelor va fi trecătoare, cum au fost atâtea altele. Mașinismul abiă a împlinit o sută de ani, iar raționalizarea e numai de câteva decenii. Rezultatele amândurora nu sunt deloc ademenitoare din punct de vedere social. Nu poate fi un ideal pentru o țară să ajungă a avea milioane de oameni fără de lucru, cari să se hrănească cu pomana ce le-o face Statul din munca altora. Țăranii, cu gospodării cât de primitive, n'au trăit niciodată pe spinarea statului. Traiul lor nu e în funcție de stat. Neîncrederea țăranilor față de fericirea civilizației mecanice și științifice e îndreptățită și are un înțeles profund. Au auzit că producția, cu ajutorul mașinelor, se sporește așa de mult, încât oamenii n'au ce face cu ea și o aruncă în mare. A înnebunit lumea, zice bunul simț al satelor.

Suta de ani a mașinismului în viața multimilenară a țărănimii e un răstimp prea scurt spre a o determina să-și

părăsească vechile deprinderi și să se iă după povețele orașelor.

Când se analizează raportul dintre valorile agricole și cele industriale nu se poate trece peste aceste realități.

Valorile agricole țărănești nu se pot cântări după criteriile valorilor agricole produse de marile întreprinderi.

Rentabilitatea gospodăriilor țărănești se judecă după produsul muncii în vederea nevoilor familiei, iar rentabilitatea întreprinderilor agricole capitaliste după venitul net. Astăzi ambele sunt deficitare.

Criza agricolă, cu scăderea prețului cerealelor până peste 50%, în curs de doi ani (1928—1930), nu atinge în aceeaș măsură, mica proprietate țărănească familiară ca marea proprietate capitalistă. Cum statul nostru, după cum am arătat, se reazimă pe gospodăriile țărănești, nu resimte criza agricolă din punct de vedere social, așa de adânc. Țărănimea își restrânge cheltuelile, în așteptarea zilelor mai bune, dar marea proprietate e paralizată. Exploatatorii micilor gospodării găsesc o serie întreagă de câștiguri laterale, pe cari exploatările mari nu le pot avea.

După aceste considerațiuni prealabile, putem lămuri fondul problemei valorilor agricole și a celor industriale, adecă a raportului dintre ele.

La schimbul de valori pe piețele târgului național și târgului internațional nu iă parte întreaga națiune în aceeaș măsură. Fiecare individ consumă în raport cu venitul muncii pe care o prestează. Când o națiune e alcătuită în covârșitoarea ei majoritate din gospodării rurale, cari lucrează într'o măsură restrânsă în vederea schimbului de valori, nu putem trage concluziuni asupra venitului național, repartizându-l pe cap de locuitor sau pe munca individuală prestată într'un timp determinat, fără să ne lăsăm răpiți de o iluzie statistică.

Economia rurală contează aproape numai pe piața târgului național și într'o proporție prea neînsemnată, pentru târgul internațional. Datele statistice în această privință lipsesc.

Când vorbim de schimbul de valori în comerțul mondial trebuie să facem o distincție între economia rurală țărănească

pe deoparte și între întreprinderile agricole capitaliste și economia urbană pe de altă parte.

Pentru a înlătură disproporția dintre valorile agricole și cele industriale, procesul de raționalizare, în vederea reducerii cheltuelilor de cost, se poate aplica numai întreprinderilor capitaliste și mai greu celor țărănești.

Dacă România actuală ar avea o populație mai redusă și o agricultură mecanizată și raționalizată, în unități mari de exploatare, coeficientul schimbului de valori cu străinătatea ar fi mult mai urcat decât este astăzi.

Inferioritatea României, în balanța schimbului de valori, se datorește micilor gospodării țărănești, cari nu se pot nici desființa și nici raționaliza. Exploatării mari sunt prea reduse și prea slab utilizate pentru a lupta pe piața mondială cu concurența din alte părți.

Reconstituirea mării proprietăți agricole în România va fi un proces fatal, dictat de necesitățile și legile economice ¹⁾. Șarlatanii democrației demagogice oricât ar urla împotriva strigoilor latifundiari, ei vor fi reînviați de ogoarele conservatoare. Unitățile mari de exploatare agricolă nu urmează să se facă în dauna proprietății țărănești. România dispune încă de suficiente terenuri ce pot fi puse în valoare agricolă. Acesta ar fi cel dintâi mijloc de a îndrepta situația de astăzi. Realizarea cere, însă, timp și bani.

Pentru a mări productivitatea agriculturii și venitul național, trebuie să ne străduim a vinde pe piața mondială marfă industrializată sau marfă a cărei concurență e mai grea, cum ar fi produsele animale. Creșterea soiurilor bune de animale credem că ar fi mai rentabilă decât grâul. Gospodăriile țărănești — mai ales din Ardeal și Bucovina — ar putea participa într'o măsură largă la acest fel de producție. Specializarea în cultura animalelor e mai ușoară ca în cultura agricolă. Dar și aceasta cere timp și bani.

În cultura animalelor, Statul — fără să recurgă la intervenționism, poate da un sprijin efectiv și real. În regiunile

¹⁾ „La noi trebuie să reintegrăm marea proprietate agricolă fărâmițată prin improprietărire, păstrând însă, proprietatea individuală țărănească“, G. Mladenatz în articolul *Cooperatia în anul 1930*, *Argus*, 4 Ianuarie 1931. D-l Mladenatz crede că se poate rezolvă problema cu ajutorul cooperăției.

de munte s'ar putea spori fermele statului cu animale de soiu cari să înlocuiască actualele animale. Rasele perfecționate Simmenthal, Pinzgau și Schweiz să se generalizeze. Exportul de unt și de carne ar avea deosebite mai sigure. Creșterea porcilor din rassa York, cu o dezvoltare timpurie, ne-ar putea deschide piața Poloniei pentru untură și slănină, care se aprovizionează azi din Statele Unile ale Americii. Creșterea paserilor din rasele Leghorn, Wyandotte, Rodt și Island, cum se face în ferma statului Boiu (Târnava Mare) ne-ar sporii exportul de ouă. Legea standardizării ouălor e foarte necesară.

Un institut financiar care ar finanța creșterea și răspândirea animalelor de soiu, credem că ar da rezultate practice. În creșterea animalelor are un larg teren și cooperația, întrucât e în spiritul și tradiția poporului nostru.

Producția agricolă a României. Dacă urmărim producția agricolă a României în ultimii zece ani, constatăm o creștere continuă a suprafețelor însămânțate și a cantităților produse. Câteva date privitoare la cereale comparate cu producția mondială vor fi lămuritoare.

Cereale

(grâu, orz, secară, ovăz, porumb)

	Suprafața cultivată în ha.	Producția totală în chintale	Media la ha.
1921	9.067.276	104.782.192	11,6
1922	9.380.993	136.795.061	15,3
1923	9.592.042	133.411.182	13,6
1924	10.152.321	106.142.383	9,7
1925	10.591.056	129.786.894	12,1
1926	10.312.528	120.471.614	10,9
1927	10.450.499	85.325.306	8,1
1928	10.823.492	86.841.729	8,6
1929	11.111.174	135.377.407	11,7
1930	10.936.467	112.871.799	10,8

Mijlocia exportului acestor cereale dela 1923—1927 (pe 5 ani), când nu se simțea încă criza, era de 16.425.360 chintale. Ceeace corespunde aproximativ la cantitatea de cereale

produse de exploatările agricole peste 100 ha. Exploatările noastre țărănești aproape nu participă la comerțul mondial de cereale¹⁾.

ANIMALE VII

1929

Boi	Oi	Porci
4.534.441	12.406.428	2.412.498

Din cari, în 1929, s'au exportat:

Boi	92.516 cap. în valoare de lei	1.256.058.000
Oi	8.180 " " "	6.094.000
Porci	112.823 " " "	568.405.000
	Total	1.830.557.000

care e o cifră modestă în balanța comerțului nostru exterior.

Dacă luăm aceeaș perioadă de 5 ani, 1923—1927, pentru exportul animalelor vii și a produselor de origine animală în valori, obținem:

	1923	1924	1925	1926	1927
mii Lei	1.982.470	3.565.609	5.594.705	5.013.238	5.461.721

Media anuală a acestor 5 ani reprezintă circa 4 miliarde lei, adică 12.50% din media valorii întregului export anual²⁾.

Carnea nu se exportă decât în cantități neînsemnate.

¹⁾ În 1928 din aceleași cereale s'au exportat 9.649,840 chintale, iar în 1929, 15.941,290 chintale. Proporția în raport cu producția se menține. Exploatările peste 100 ha, au o suprafață de 2.100.750 ha. (10,4%). Media producției de cereale pe 5 ani dela 1923—1927, e 115.027.476 chintale. Datele sunt luate din anexele bugetului pe 1931. Ele nu se potrivesc în ceceae privește anii 1923—1927 cu datele cuprinse în lucrarea *La Roumanie agricole*, publicată din prilejul congresului internațional de agricultură în 1929 cf. și Dr. N. O. Popovici Lupa, *Considerations sur les systèmes de culture dans leurs rapports avec la répartition des animaux domestiques, avec la température et les précipitations atmosphériques, par régions agricoles naturelles*, Bucarest, 1929.

²⁾ În anii din urmă media a scăzut la circa 2 miliarde anual. Dacă s'ar reduce taxele către stat și tarifele de transport, s'ar putea realiza beneficii mari și de producători și de stat.

Gospodăriile țărănești dacă ar fi îndrumate să crească anumite soiuri de vite, care dau cantități și calități de carne mai superioară decât a vitelor obișnuite, ar găsi cea mai rentabilă ramură de ocupație. Produsele gospodăriilor ar intra, suportând mai ușor concurența, pe piața mondială și ar contribui cu valori urcate la balanța comercială și la balanța de plăți.

Spre această cultură trebuie îndrumate gospodăriile țărănești în loc să li se vorbească de mașinism în agricultură. Statul, bine înțeles, că va trebui să se îngrijească de abatoare și de mijloace speciale de transport (trenuri frigorifere).

Produsele transoceanice și cele rusești nu ar putea să ne facă concurență în aceeași măsură ca la produsele agricole, deoarece produsele transoceanice au să se lupte cu distanțele, iar cele rusești nu mai pot întrebuița procesul mecanic și comunist în această ramură, de activitate pentru a țineă piept cu avantajii culturii individuale.

Problema culturii vitelor merită să fie studiată în cele mai mici amănunte și să fie îmbrățișată ca o salvare a țărânimii noastre din regiunile de deal și de munte ¹⁾.

*
* * *

¹⁾ După datele oficiale, valoarea totală în lei hârtie a capitalului animal din România atinge peste 78 miliarde. Pentru stabilirea acestei cifre s'au realizat prețuri mijlocii modeste.

Din totalul de 78 miliarde lei mai mult de jumătate e investit în vite cornute și un sfert în cai. Repartizarea sumei totale pe specii este următoarea:

Denumirea speciilor	Valoarea în mii lei
Cai	17.592.048
Boi	42.929.264
Bivoli	1.586.940
Oi	6.075.548
Capre	268.509
Porci	7.967.341
Măgari	31.480
Albine	800.000
Păsări	1.012.700
Total	78.061.831

În același timp valoarea totală a producției animale din țară atinge 58,6 miliarde lei. Din acestea 12,5 miliarde reprezintă carne, 23,4 mil. reprezintă lapte și brânzeturi (3,2 miliarde litri lapte, anual) 11,3 miliarde munca animalelor, 3 miliarde ouă, 1,4 miliarde piei, 1,5 miliarde lână, 2,5 miliarde animale exportate.

Fiindcă, în trecut, grâul a fost bogăția vechiului regat și el a fost chiar și etalonul monetar — după cum spun unii economiști — și fiindcă se crede că recurgând la tarifele preferențiale țările dunărene mai pot recuceri debușeele pierdute, vom examina și problema grâului.

Europa a fost întotdeauna o mare consumatoare de grâu. Înainte de război importul european de grâu se acoperea cu 78% din țările europene. După război această cotă a scăzut și până la 18%, restul importului fiind de proveniență extra-europeană.

Cultura grâului după război s'a sporit cam cu 35% cantitativ și s'a îmbunătățit calitativ. Noi am urmat calea racului, am dat înapoi și în calitate și în cantitate.

La sfârșitul anului 1929 — după anuarul S. N. — suprafața însămânțată cu grâu pe întregul glob, eră de 127.700.000 ha. cu o producție, în 1930, de 11.200.000 vag. și anume:

Europa cu Rusia	57.159.000 ha.	5.887.000 vag.
America de Nord	53.545.000 "	3.010.160 "
America Centrală	527.000 "	51.870 "
America de Sud	9.611.000 "	535.070 "
Asia	16.700.000 "	1.002.000 "
Africa	4.525.000 "	355.000 "
Oceania	5.703.000 "	359.520 "
	<u>127.703.000 ha.</u>	<u>11.180.620 vag.¹⁾</u>

Partea României din această producție mondială de grâu e de 271.480 vagoane. Rusia participă cu 2.011.000 vagoane.

După război, patru state transoceanice și anume: Canada, Statele Unite, Argentina și Australia și-au sporit suprafața însămânțată cu 142 milioane hectare și producția de grâu cu 211 milioane chintale, cam cât produce Europa cen-

¹⁾ *Argus* din 17 Aprilie 1931 publică următoarele informații asupra producției agricole mondiale:

Institutul Internațional de Agricultură dela Roma a întocmit un tablou despre producția agricolă mondială.

Cifrele tablei au fost obținute prin adunarea datelor publicate pentru fiecare produs în Ianuarie, — date completate ulterior. Alături de fiecare cultură s'a arătat numărul țărilor ale căror date pe 1930 sunt disponibile și procentul pe care totalul producției lor le-a prezentat în 1929, față de producția mondială din acelaș an, menționată în Anuarul Institutului de agricultură pe 1929—1930, în care se cuprind în general aproape toate țările cu excepția Chinei.

PRODUCȚIA AGRICOLĂ MONDIALĂ

Numărul țărilor la cari se referă datele și procentele	SUPRAFATA				PRODUCȚIE				
	1930 și 1930-51		Media 1924-28 și 1924-25 până la 1928-29		1930 și 1930-51		Media 1924-28 și 1924-25 până la 1928-29		
	mii de hectare	%	mii de hectare	%	mii de chintale	%	mii de chintale	%	
Grâu (40 țări 99,0 ^{0/0} a)	99460	96781	93015	102,8	106,9	1003647	932008	851851	107,7
Secară (30 țări 100,0 ^{0/0} a)	19675	19136	18997	102,8	103,7	253106	275192	225805	90,2
Orz (42 țări 02,0 ^{0/0} a)	24702	27406	21891	97,2	112,8	515907	528978	272450	96,0
Ovăz (38 țări 09,0 ^{0/0} a)	41984	41472	42260	101,2	99,5	528908	540450	530831	97,9
Porumb (20 țări 81,0 ^{0/0} a)	57265	57215	56810	100,1	100,8	705781	878836	864458	80,5
Orez (brut) (10 țări 83,0 ^{0/0} a)	44391	43510	43457	102,5	102,1	764819	722492	718465	105,9
Cartofi (82 țări 96,0 ^{0/0} a)	12108	12225	11866	99,1	102,0	1466809	1514040	1513159	95,5
Sfeclă de zahăr (52 țări a)	2226	2112	2054	105,4	108,4	613708	501326	492395	122,4
Bumbac (11 țări a)	3251	2877	2631	113,0	123,6	765404	564004	571136	134,0
Bumbac (11 țări a)	29068	29895	29518	97,2	98,5	44079	45804	47280	96,2
Bumbac (11 țări a)	30595	30931	30203	98,9	101,5	48529	48642	49225	99,8
In (grăunțe) (17 țări 96,0 ^{0/0} a)	6355	5188	5858	122,5	108,9	31162	23081	32061	135,0
In (fir) (14 țări 87,0 ^{0/0} a)	282	309	301	91,5	93,7	1527	1555	1565	85,4
Câneapă (6 țări 50,0 ^{0/0} a)	113	113	114	95,6	94,7	1075	1060	1169	100,6
Tutun (15 țări 75,0 ^{0/0} a)	1224	187	1049	103,1	116,7	11471	10934	10310	104,9
Mei (16 țări 80,0 ^{0/0})	51	51	58	87,9	100,0	499	677	524	73,7
Mășine (5 țări 70,0 ^{0/0})	—	—	—	—	—	2450	8526	4880	29,4
Vișă (14 țări 87,0 ^{0/0})	—	—	—	—	—	125240	(1) 155782	(1) 143555	80,4
Sericicultură (6 țări 99,0 ^{0/0})	(2) 2160	(2) 2221	(2) 2006	97,5	103,1	(2) 477295	(2) 459817	(2) 390930	103,8

a) Fără Rusia b) Cu Rusia

1) Mii de hectolitri.

2) Mii de hectograme de grăunțe.

3) Mii de kilograme de gogoșe de mătase.

trală și orientală, fără Rusia. Micii producători europeni nu pot ține piept cu producătorii transoceanici, cari cu ajutorul „combinelor“ adună recolta unui hectar în două ore.

Suprafața însămânțată cu grâu în Europa, dela 1913 — 1929 a scăzut cu 6%, iar producția a sporit cu 6%. În acelaș timp cele patru state transoceanice și-au mărit suprafața însămânțată cu grâu cu 51% iar producția cu 73%. Cauza acestei mutații în procesul producției de grâu a fost războiul mondial și reformele agrare din Europa, reforme care au scos țările danubiene și Rusia de pe piața Apusului european.

În ce privește nevoile de consumație ale Europei, înainte de războiu, 11 state industriale aveau nevoie, în medie, în anii 1909—1913 de 413 milioane de chintale de grâu. Ele produceau 280 milioane chintale și importau restul de 133 milioane de chintale,

În 1927—1928, consumația a fost de 454 milioane de chintale de grâu, producția de 282 milioane chintale și importul de 172 milioane chintale.

În 1909—1913 țările industriale europene își acoperau importul de 133 milioane chintale de grâu cu 61 milioane chintale din țările dunărene și Rusia, iar 73 milioane chintale le aduceau de peste Ocean.

În 1927—1928, din 172 milioane chintale de grâu importate, s'au aprovizionat din țările dunărene și Rusia numai cu 5—6 milioane chintale, iar restul de 162 milioane chintale au fost cumpărate pe piețele transoceanice.

Astăzi Europa are nevoie de 150 milioane chintale de grâu. Țările agricole europene dispun de 35 milioane chintale și anume țările dunărene de 15 milioane chintale, iar Rusia de 20 milioane chintale¹⁾. România, în 1930, din producția de 35.500.000 chintale grâu a consumat în interior 26.000.000 chintale și avea disponibil pentru export 9.500.000 chintale (95.000 vag.).

Europa consumă 80% din grâul destinat exportului, cifră care corespunde la disponibilitățile de grâu ale țărilor de peste Ocean.

¹⁾ C. Fr. Delaisi, *Argus*, 1 și 26 Martie 1931.

Europa agricolă exportatoare participă la exportul mondial cu următoarele cote de cereale¹⁾:

- Grâu 5%
- Secară 10%
- Orz 37%
- Ovăz 45%
- Porumb 25%

iar Europa industrială din producția mondială de cereale importă:

- Grâu 80%
- Secară 100%
- Orz 98%
- Ovăz 95%
- Porumb 92%

Aceste date lămuresc pe deplin problema crizei agricole din Europa orientală și, firește, ridică în întregime problema solidarității europene. Țările agrare din Europa, ne-mai putând vinde produsele lor, nu mai pot cumpăra nici mărfurile țărilor industriale europene. Muncitorii din Apus rămân fără de lucru, iar țăranii din Răsărit sărăcesc.

Intercalăm câteva date oficiale privitoare la rentabilitatea agriculturii.

„În situația actuală, exploatațiunile agricole — mari și mici — lucrează în pierdere. Cheltuelile de producțiune la hectar sunt evaluate pentru exploatarea mare, la:

Lei 4.840 (£ 5.18.4 ¹ / ₂)	pentru grâu
„ 4.620 (£ 5.14)	„ orz
„ 3.800 (£ 4.14.1)	„ porumb

Producătorul realizează astăzi în cel mai bun caz:

Lei 5000 (£ 5.15.5)	pentru tona grâu
„ 1.500 (£ 1.16.7 ¹ / ₂)	„ „ orz
„ 1.800 (£ 2.4.6)	„ „ porumb

Venitul brut al unui hectar considerat ca având o producțiune mijlocie de 12 chintale este de:

Lei 3.600 (£ 4.7)	pentru grâu
„ 1.440 (£ 1.15.5)	„ orz
„ 2.160 (£ 2.12.9)	„ porumb

1) Cf. T. Mândru, Agricultura în 1930, *Argus*, 4 Ian. 1931.

Marele producător perde așa dar în mijlociu:

Lei 1.240	la	hectarul	de	grâu
„ 5.180	„	„	„	orz
„ 1.640	„	„	„	porumb

Micul producător pierde cel puțin jumătate¹⁾.

Se studiază remediul tarifelor preferențiale între statele europene. Dar interesele economice sunt așa de complexe, încât soluționarea practică a tarifelor preferențiale se izbește de o serie de dificultăți.

Pentru a ilustra situația grâului românesc pe piața mondială, credem interesant și instructiv să reproducem următorul tablou dintr'o publicație franceză²⁾.

Prețurile grâului la sfârșitul anului 1930, în franci francezi, în medie, în diferite țări, de chintal, la gara cea mai apropiată:

Elveția	205.01
Italia	153.14
Franța	151.90
Germania	136.83
Austria	82.—
Anglia	76.07
Polonia	69.90
Ungaria	66.93
Jugoslavia	57.79
Argentina	51.87
Canada	51.62
Statele-Unite	51.62
România	30.38

Comentariile sunt de prisos³⁾. Totuș vom reține câteva cifre privitoare la raportul dintre costul producției și prețurile mondiale. Costul de producție cel mai redus e în Canada și România în medie 72 fr. fr. pro chintal. Cel mai ri-

¹⁾ Cf. I. Răducanu, *Criza în agricultura românească*, raport prezentat Comitetului economic al S. N. în Noembrie 1930. *Independența Economică*, an. XIV, No. 2 pag. 105.

²⁾ *Journal de l'Agriculture*, No. din 24 Ianuarie 1931. *Cronica Agricolă*, *Le prix du blé par* Ad. J. Charon.

³⁾ Cf. M. André Borel, *La situation de l'agriculture en 1927 et 1928 comparée a celle d'avant guerre et celle de 1925 et 1926*, Bucurest, 1929.

dicat preț de pe piața mondială e cel dela Liverpool, 77 fr. fr. pro chintal. Dacă se scade asigurarea, cheltuelile de transport, etc., producătorul din Canada sau România primește 50—55 fr. de chintal, care nu-i acoperă nici costul minimal de producție.

*
* * *

Țara noastră e o veche și vestită cultivatoare de grâu din vremea Geților¹⁾. Ea nu poate renunța așa de ușor la cultura milenară a grâului, care, oricâtă concurență ar avea pe piața mondială, va rămâne principalul articol de hrană. Grâul românesc, alături de cel rusesc și unguresc, a fost întotdeauna cel mai căutat pentru puterea lui de panificație. Solul și clima României sunt cele mai potrivite pentru cultura grâului de calitate superioară în special șesul Olteniei, Munteniei și Dobrogei, apoi regiunile Prutului din Moldova și Basarabia, unde marile proprietăți ar putea produce marfă standardizată, cari ar bate grâul canadian, „Manitoba“. Studiile ce se fac la noi în această direcție sunt vrednice de laudă și merită cea mai largă încurajare din partea Statului și a Camerelor agricole²⁾. Populațiile noastre de grâu, în ceea ce privește proporția de gluten, sunt superioare multor grâne străine cari adeseori au un procent de gluten de 8% față de 18,48% a grânelor românești. Cultura grâului trebuie îndrumată spre producția calitativă, cu marfă standardizată pe regiuni³⁾. Calitatea produselor contribuie mai mult la ridi-

¹⁾ Dr. Constant Nitzesco, *Aperçu rétrospectif sur l'évolution historique de la culture du blé en Roumanie*, comunicare făcută congresului internațional de agricultură din București, 1929.

²⁾ Dintre studiile mai vechi cităm pe a lui Dr. Al. Zaharia, *Grâul românesc*, București, 1911. Dintre cele mai noi Dr. D. I. Andronescu, *Selecțiunea grâului*, publ. de Stațiunea centrală de ameliorare a plantelor, București 1929, în care se dau rezultatele cercetărilor la fermele Studina, Pietroșani, Domnița și Potur.—Popescu St. *Contribuții la cunoașterea sistematică a grâului din România*, în *Analele Inst. de cercetări agronomice al României*, An. I, vol. II, Sept. 1950, pag. 175.

³⁾ Publicațiile de specialitate ar trebui să aibă o răspândire mai mare, iar semințele selecționate să fie la îndemâna tuturor. Camerele agricole au datoria să îndeplinească acest serviciu.

În ce privește *Calitatea grâului românesc*, vezi și articolul cu acest titlu în *Argus*, 21 Decembrie 1950, de d-l Dr. D. Andronescu, directorul laboratorului de morărit și panificație, care arată că grâul nostru suportă comparația cu grânele de renume mondial.

carea nivelului prețurilor decât cantitatea atât pe piața națională cât și pe cea internațională.

Se vorbește de înființarea unui cartel mondial al grâului după modelul cartelului internațional al oțelului, încheiat la 30 Septembrie 1926, cu scopul de a urca și stabiliză prețul acestui produs și de a-l face rentabil.

Limitarea producției ar apăra interesele tuturor. Ar rezolvă și criza grâului din America, de natură pur economică, și criza grâului din țările dunărene, cu un caracter social, întrucât sunt interesate masele țărănești.

În calea cartelului mondial al grâului vedem piedici de neînvinc. Limitarea suprafețelor însămânțate adecă a producției se poate face la întreprinderile capitaliste cum e industria oțelului. La grâu, însă, care poate fi produs de orice gospodar, nu vedem cum s'ar putea impune o reorganizare a producției.

Numai o uniune vamală europeană ar rezolvă problema grâului dunărean în întregimea ei. Dar asemenea visuri ale viitorului nu ne pot mângâia. Deaceia noi va trebui să intrăm în înțelegeri cu clauze preferențiale chiar numai cu Germania, oricât ne-ar împinge inima spre Franța. Realitățile economice și fatalitățile geografice sunt mai tari decât sentimentele. Memorandul constructiv al guvernului francez, prezentat comisiei europene în Mai 1931, încearcă să se apropie de regimul tarifelor preferențiale, dar pe o cale așa de lungă încât noi putem pieri până se va realiză.

*
* *

Agricultura noastră, în legătură cu creșterea animalelor de soi ar trebui să dea o atențiune tot mai mare plantelor de nutreț.

Alte ramuri care ar merită o dezvoltare pe o scară mai întinsă sunt leguminoasele (mazăre, fasole) și plantele industriale (în, cânepă, rapiță, sfeclă, floarea-soarelui, etc.). Statistica mondială nu a constatat o supraproducție de leguminoase și plante industriale. Aceste culturi sunt proprii și pentru micii exportatori și au o rentabilitate pe care nu o găsesc în alte ramuri agricole.

Importul de bumbac (vată nelucrată, tort, țesături și împletituri) se urcă la 6 miliarde lei pe an. Prin intensificarea culturii inului și a cânepei, am putea diminua importul de bumbac.

Plantele de nutreț și plantele industriale vor trebui să iă o bună parte din pământul destinat până acum cerealelor: secară, orz, ovăz și porumb.

Agricultorii numai îndreptându-se în această direcție vor putea înlătură pierderile ce le au azi la hectarul cultivat. Firește și aceasta e un proces lent.

*
* * *

Situația producției noastre agricole și a valorificării ei ar fi cu totul alta dacă un destin bun ar ajuta prăbușirea Rusiei sovietice din vecinătatea noastră. Socotelile noastre le turbură vecina de peste Nistru care oferă marfă pe orice preț și cu care nu ne vom putea înțelege niciodată, în oricâte conferințe internaționale am sta de vorbă cu ea ¹⁾. Sovietele în prima jumătate a anului 1929 au vândut cereale de 2,3 milioane ruble, iar, în 1930, în aceeaș perioadă de timp, au vândut de 50,4 milioane ruble sau în cantități, în 1929 — 53,50 vag., iar în 1930 — 99,400 vagoane.

După un deceniu de existență, Sovietele au găsit arma adevărată pentru a luptă împotriva capitalismului: concu-

¹⁾ După o lucrare recentă a Prof. S. N. Prokopovicz, *Der Oekonomische Sinn der landwirtschaftlichen Ausfuhr der Sowjet-Union*, situația agriculturii din Rusia e următoarea: în 1930 s'a însămanțat cu cereale 103,4 milioane ha. față de 102,7 milioane în 1913. Ceeace însemnează că abia acum a ajuns la însămanțările dinainte de răboiu. Suprafețele însămanțate raportate la numărul locuitorilor, în 1930, sunt cu 12,8% mai reduse ca în 1913. In ceeace privește producția, recolta din 1913, în medie, eră de 816 mil. chintale din care 710 mil. chintale se consumau în interior, iar 106,6 mil. chintale se exportau. In 1930 recolta a fost de 874 mil. chintale, iar necesitățile interioare ale Rusiei, raportate la sporul populației, trebuiau să fie de 957 mil. chintale; ar fi rămas, deci, disponibil pentru export: 17 mil. chintale. Totuș exportul rusesc s'a sporit în dauna consumului intern. După Prokopovicz, monopolizarea producției și a comerțului exterior nu a redus cheltuelile generale, ci le-a mărit.

Dumpingul rusesc nu are deci un caracter economic, ci pur politic. In conferința internațională a grâului, ținută la Roma, la începutul unei Aprilie 1931, Sovietele au refuzat să colaboreze cu Statele capitaliste. In Mai 1931, la Geneva, a apărut însuși Litvinov, care a oferit Europei colaborarea Rusiei pentru a o mântui de criză. Europa a fost încântată că a putut discuta cu Sovietele.

rența economică organizată după metodele americane. Nici o propagandă, oricât de asiduă și oricât de costisitoare, nu a putut atrage atențiunea lumii întregi asupra experienței comuniste din Rusia ca dumpingul economic. Planul kvin-venal, piatiletea, e ingenios conceput. Bugetul Sovietelor pe 1931, pe care-l dăm pe pagina ce urmează, ne poate da o idee precisă despre măreția și îndrăzneala planurilor rusești. E o operă în spiritul capitalismului de Stat cum n'a conceput-o încă nimeni și peste care nu se mai poate trece cu ironii ușoare. Dacă ar isbuti planurile Sovietelor, ar dărâma nu numai Europa agricolă ci și pe cea industrială. Rusia are teritorii și material de oameni suficient pentru a încerca orice experiență. Lumea civilizată a capitalismului nu poate privi cu o curiozitate științifică sau cu o resignare neputincioasă ceea ce vrea să realizeze mesianismul rusesc sub teroarea sălbăticiiei moștenită dela mongolii asiatici. Dacă lumea capitalistă, în loc de a blocă economiceste Rusia, o va invita la conferințe, sorții de isbândă vor înclina spre comunism, mai curând sau mai târziu, sub o formă sau alta. Crizele economice rod ca un cancer organizația socială a lumii, catapiteasma templelor cu dogmele învechite se surpă și milioane de oameni fără de lucru sporesc mereu și devin agenți de descompunere și colaboratori firești ai bolșevismului. Sărăcia ispitește și mintea cumpătată a țăranilor cu gânduri negre, care se pot ușor înfrăți cu flămurile roșii.

Căderea Rusiei Sovietice nu e numai singura soluție a crizei economice din România și din Europa întreagă, ci e mântuirea civilizației umane de barbaria modernă.

Ca să nu se creadă că ne plângem numai noi împotriva procedeeleor economice ale Sovietelor, ne referim la Anglia care spune că dumpingul rusesc i-a ruinat agricultura ¹⁾). Anglia apărătoarea de pe vremuri a liberului schimb, declară mai anii trecuți de pe banca ministerială, că nu poate lua nici o măsură împotriva comerțului rusesc, — deși în realitate a luat — iar acum se plânge că i-a distrus agricultura și începe să ceară protecționismul în frunte cu celebrul econo-

¹⁾ Cf. „Le Temps“, 28/XII/1930, darea de seamă despre cartea *The Agricultural Crisis and the Way Out*, by Cloudesley — Brereton, prefațată de Lord Ernle, fost ministru al agriculturii în Anglia.

BUGETUL UNIUNII SOVIETICE PE ANUL 1951

VENITURI (în milioane ruble)		CHELTUELI (în milioane ruble)	
I. Economia națională:		I. Finanțarea gospodăriei naționale:	
1. Industria	4.076	1. Industria	7.991
2. Gospodăria electricității	140	2. Electricificarea	865
3. Agricultură	1.094	3. Agricultură	4.833
4. Industria forestieră	70	4. Construcții comunale și de locuințe	815
5. Gospodăria comună	775	5. Cooperarea de construcție	100
6. Comerțul de Stat	1.480	6. Comerțul de Stat	2.183
7. Cooperativele de consum	779	7. Cooperarea de consum	595
8. Transportul	3.381	8. Transportul	5.310
9. Legătura	136	9. Transportul civil aerian	150
10. Însășițiile de credit	932	10. Legătura	260
11. Organele gospodărești ale comisariatului poporului pentru finanțe	61	11. Organele gospodărești ale comisariatului poporului pentru finanțe	70
12. Fonduri speciale ale instituțiilor având buget de Stat și local	106	12. Diverse măsuri pentru gospodăria națională	37
13. Diverse venituri	565	Total	21.099
Total	13.393	II. Finanțarea social-culturală:	
II. Impozite:		1. Instrucțiunea publică	3.516
1. De Stat	10.843	2. Sănătatea publică	1.189
2. Locale	435	3. Apărarea muncii și ocrotirile sociale	1.012
Total	11.278	4. Cheltuieli administrative pentru activitatea socială și culturală	68
III. Fondurile organizațiilor de asigurare:		Total	5.785
1. Asigurări sociale	2.174	III. Comisarariatul poporului pentru răboiu și marină:	
2. Asigurări de Stat	490	IV. Administrația internă	1.310
Total	2.664	V. Fonduri de rezervă	696
IV. Fonduri impuse populației:		VI. Piați asupra împrumuturilor	430
1. Împrumuturi	1.300	VII. Asigurările de stat	382
2. Impozite	400	VIII. Cheltuieli diverse	286
3. Cotizații și depuneri în cooperare	921	Rezervă specială	430
4. Casa de depuneri și economit	400	Total general la cheltuieli	1.500
5. Obligațiile centrelor de tractoare	160		
6. Achitarea împrumuturilor băncii de Stat	700		
Total	5.881		
V. Fondurile unităților profesionale			
VI. Diverse fonduri	400		
Total general al veniturilor	302		
	31.918		

Notă: 1 rublă = 86,02 lei. Bugetul Sovietelor în lei=2.756.686.360.000.

mist. J. M. Keynes. Asupra curentului protecționist din Anglia vom reveni în partea a treia a lucrării noastre.

Prăbușirea Rusiei Sovietice se profetește mereu. Unii cântă chiar prohodul planului cvincvenal. Nici noi nu credem în reușita planurilor bolșevice, fiindcă sufletul omului nu se poate transformă în mașină. Dar prăbușirea poate să întârzie, poate să fie chiar altfel de cum sperăm noi și atunci? Pierim!

Precipitarea căderii regimului sovietic, cu toate proiectele lui, se poate provoca numai prin blocarea economică a Rusiei.

O va face lumea capitalistă? Se pare că nu, deși a luat unele măsuri parțiale, cu ezitări și cu sfială¹⁾.

Teama de un conflict armat și alte rivalități lasă timp Sovietelor să poarte împotriva lumii întregi un război crâncen de subminare și de anarhizare. Subminează organismele economice și anarhizează masele. În același timp se înarmează.

Europa orientală, direct interesată și amenințată, stă și ea cu brațele încrucișate, mulțumindu-se să țină trenea politicii pacifismului retoric dela Geneva.

Sarcinile agriculturii în România. Am arătat în altă parte că impozitele ce apasă proprietățile agricole dela aplicarea legii din 1923 s'au sporit continuu și astăzi au ajuns să se perceapă nu din veniturile exploatărilor, ci din însuși fondul proprietăților agricole. Am indicat și revizuirea ce credem că trebuie să se facă acestor impozite.

Asupra agriculturii s'a aruncat și o dare specială sub forma taxelor de export. Aceste taxe s'au introdus în 1915,

¹⁾ D-l Emil Vandervelde, cunoscutul socialist din Belgia, fost ministru de externe, într'un articol scrie: „...puterile cari au înconjurat Rusia cu un gard de sârmă ghimpată, se gândesc din ce în ce mai mult că se poate ca planul de cinci ani să nu fie o himeră și că poate peste câțiva ani capitalismul de stat sovietic să aibă șanse serioase de a deveni un factor deosebit de primejdios pe terenul concurenței mondiale. Aici e tot secretul eforturilor cari se manifestă aproape pretutindeni, în cercurile conservatoare și reacționare, de a boicota, de a încarceră, cum se exprimă d-l Caillaux, Rusia.” (*Adevărul*, 30 Iunie 1931). D-l Vandervelde e pentru reluarea relațiilor normale cu Rusia.

Fruntașul marxist Karl Kautsky în *Der Bolschewismus in der Sackgasse*, Berlin, J. H. W. Dietz 1930, afirmă cu certitudine că experiența bolșevică nu va reuși, deoarece o mare întreprindere întemeiată pe muncă silnică și pe robie nu poate da rezultate.

în timpul neutralității, pentru a spori veniturile statului ce se pregătea să intre în războiul de întregire a neamului. Îndată după război, taxele de export s'au menținut din alte motive și anume pentru satisfacerea consumației interne. Ele aveau un caracter prohibitiv și exportul se făcea în baza faimoaselor permise moștenite din timpul neutralității dela guvernarea partidului liberal.

În Iulie 1920, autorul acestor rânduri, fiind Ministru al Industriei și Comerțului, pentru a curmă regimul permiselor cu toate abuzurile lui, a alcătuit și depus legile privitoare la libertatea exportului și a importului, care urmăreau completa desființare a taxelor de export. Pentru a nu scumpi brusc viața și pentru a lăsa o epocă de tranziție, în care producția avea să se adapteze necesităților consumației, s'a rezervat consiliului de miniștri facultatea de a reglementa exportul și importul¹⁾.

Mai târziu taxele de export s'au menținut din motive fiscale și pentru a nu scumpi viața. Eră epoca în care conducătorii țării se legănau în iluzia revalorizării leului. În realitate aceste taxe de export au fost un impozit asupra agriculturii, din care statul a încasat dela 1921—1930 circa 14 miliarde lei. Au fost ani (1925—1924) în cari statul a încasat peste trei miliarde și jumătate lei din taxele de export²⁾. Cum însă producția agricolă întreagă a suportat efectele acestor taxe care au comprimat prețurile în interior, pierderile ei din 1919—1929 se urcă la circa 115 miliarde lei³⁾. Cifra acestor pierderi se reoglindește în datoriile ce grevează astăzi proprietățile agricole și pe agricultori.

Datoriile agricole sunt problema cea mai grea a statului român, fiindcă dela soluționarea ei atâră posibilitățile de

1) E de mirare că d-l C. Garoflid poate să afirme următoarele: „Cu destulă greutate, în anul 1920, făcând parte ca ministru al agriculturii, în guvernul Averescu, am reușit cu ajutorul colegului Grecianu, să obțin libertatea exportului de cereale, iar, în anul următor, al vitelor“. *Conorbiri Literare*, No. pe Ianuarie 1931, pag. 12. D-l Garoflid nu a avut nici un rol în întocmirea legilor privitoare la libertatea exportului în 1920.

2) Raportul asupra proiectului de buget al veniturilor și cheltuielilor statului pe 1931 prezentat Adunării Deputaților.

3) Cf. Expunerea de motive a legii pentru valorificarea produselor agricole 1930, semnată V. Madgearu, M. Manoilescu și M. Popovici.

refacere a gospodăriilor țărănești pentru care s'a consimțit la jertfa reformei agrare acum zece ani.

S'au întocmit memorii pripite¹⁾ și s'a întocmit chiar și o lege pentru înființarea „Băncii Agriculturii Românești”, al cărui scop este asanarea financiară și economică a agriculturilor îndatorați. Capitalul social al băncii e de lei 650 milioane. Banca va emite obligațiuni în valoare maximă de trei ori capitalul social. Adecă banca vrea să asaneze datoriile agriculturilor de zeci de miliarde lei cu două miliarde șase sute milioane lei. Unele guverne își permit să facă glume din cele mai serioase și mai primejdioase probleme. Răspunderea cade asupra tuturor care au căderea și puterea să le împiedece de a se jucă cu focul.

Datoriile agricole trebuie despărțite în două mari categorii fundamental deosebite una de alta: datoriile marilor proprietari expropriați și datoriile restului de proprietari mari, mijlocii și mici.

Prima categorie de proprietari au suferit o spoliațiune din partea autorității publice. Li s'a expropriat pământul într'un mod volnic, fără să se țină seama de legile evoluției economice. S'a distrus marea proprietate, fără ca Statul și organele sale să se îngrijească de soarta proprietăților transferate noilor stăpâni, în majoritatea lor lipsiți de mijloace și chiar de pregătire pentru a o cultivă.

La expropriere, marilor proprietari li s'a dat un preț, în rentă de stat, pe care toată lumea l-a înțeles în aur. Prin po-

¹⁾ S'au alcătuit trei memorii. Cel dintâi care a văzut lumina zilei a fost, bineînțeles, al d-lui V. Madgearu, Ministrul Industriei și Comerțului și adinterim la Finanțe, apărut în ziarele din 19 August 1930, în care polemiză cu un proiect al d-lui Manoilescu. Ziarele din 21 August 1930 s'au grăbit să publice propunerile d-lor Manoilescu-Pienescu. D-l Madgearu a răspuns cu al doilea memoriu lămuritor, la care a ripostat d-l Manoilescu cu trei proiecte: Tehnica conversiunii, mijloacele cari favorizează plasarea titlurilor de conversiune, și administrarea portofoliului. Al treilea memoriu a fost întocmit de d-l Mihai Popovici, care le critică pe amândouă. Memoriul d-lui Popovici a apărut în expunerea de motive a Proiectului de lege „Banca Agriculturii Românești”.

Cea mai serioasă cercetare asupra chestiunii e a d-lui Dr. Nicolae Cornățeanu, *Problema datoriilor agricole*, Extras din Analele Institutului de cercetări agronomice al României, București, 1931. Observațiuni interesante se găsesc și la A. Corteanu, *Datoriile agricole*, Planuri și reforme, Edit. Ziarului „Argus”, București 1930. În Anexe se găsesc și memoriile citate mai sus, în plus planul d-lui C. Argetoianu, care propune ca Statul să ia asupra sa 1 miliard lei aur (32 miliarde de azi) din datoriile agriculturilor.

litica monetară inconștientă acest preț de expropriere a fost odată redus cu 97%, adică 100 lei vechi aur la 100 lei hârtie, iar rentele de expropriere în lei hârtie, din cauza politicii bugetare, au scăzut cu peste 50%. Așa că mia de lei vechi aur făgăduită proprietarilor expropriați, a ajuns la 15 lei aur vechi. Proprietarii au primit pentru un hectar de pământ abia 1000 lei de astăzi. Ceeace constituie una dintre cele mai mari nedreptăți din câte s'au săvârșit în cuprinsul țării românești. S'a distrus un capital curat românesc (6.000.000 ha. expropriate à 30.000 lei ha.) de circa 180 milioane lei hârtie din care n'a profitat nimeni, nici țaranii.

Marii proprietari au contractat datoriile înainte de război pentru investițiuni pe care bineînțeles, că nu le-au mai putut plăti din venitul restului de pământ ce le-a rămas după expropriere.

O justiție elementară dictează că acești proprietari să se bucure de un regim special din partea statului. De exemplu să fie scutiți (proprietarii și moștenitorii lor deci nu proprietățile înstrăinate) timp de 30 de ani de orice impozit agricol, chiar dacă prin noi achiziții și-ar mări proprietatea. După rentele de expropriere deținute de proprietari și moștenitorii lor — deci nu și după cele înstrăinate — să se plătească dobânda de 5% în lei vechi aur. Aceste rente să înceapă a fi trase la sorți numai după zece ani (1941). Despăgubirile de război să li se plătească integral și cu precădere. Astfel statul le-ar dà minimul de compensație pentru nedreptatea ce au suferit-o.

Asanarea datoriilor proprietarilor ruinați de reforma agrară trebuie să fie cea dintâi preocupare a Statului, fiindcă proprietățile lor au fost temelia pe care s'a clădit România de astăzi.

A doua categorie de datorii agricole se împart, la rândul lor, în mai multe subcategorii:

- a) Marii proprietari cari au cumpărat moșii după expropriere;
- b) Proprietarii mijlocii și mici care au beneficiat de reforma agrară;
- c) Mici proprietari cari au cumpărat pământ.

Proprietarii cari au o datorie mai mare de 5.000 lei la ha. sunt excluși dela asanare. Cei cu o datorie de 5.000 lei la ha., vor fi selecționați după natura și rentabilitatea proprietății. Proprietarii cu o datorie de 1—5000 lei la ha. vor fi toți asanați cu excepțiunea gospodariilor țărani, care trebuie să fie supuși unor cercetări amănunțite.

Banca Agriculturii românești s'ar ocupa exclusiv de asanarea datoriilor de investițiuni și de consumație. Datoriile provenite din cumpărări de pământ s'ar trece toate la „Casa rurală“, iar finanțarea exploatărilor viitoare ar face-o „Creditul agricol“. Aceste trei instituțiuni ar lucra mână în mână, împreună cu „Creditul funciar rural“, care trebuie să rămână mai departe un așezământ la dispoziția marelui proprietăți. Interesele micilor proprietari ar fi îmbrățișate de cooperative.

Problema acestor credite se reduce la mijloacele financiare ale țării. În jurul posibilității de a procura aceste mijloace se învâрте întreaga soluționare a problemei. Se contează pe emisiuni de obligațiuni și pe plasarea lor pe piețele străine. Socotim că șansele plasării acestor obligațiuni în străinătate nu sunt prea trandafirii. Mai curând trebuie să ne gândim la o rezolvare internă a problemei. Fără să intrăm în amănunte, credem că Banca Națională ar putea spori, în baza acestor obligațiuni, cari ar avea un etalon al rentei pământului, circulațiunea fiduciară cu 20 miliarde lei. Banca Națională, pentru a-și procura acoperirea metalică, ar putea mai ușor plasa obligațiunile în străinătate contra devize aur. Tehnica operațiunilor o arătăm în altă parte.

Aceasta ar fi unul din mijloacele de a spori circulația fiduciară prin credite, de care ne-am ocupat în partea întâi a lucrării noastre, cap. I: politica monetară.

În încheierea lucrării noastre revenim asupra problemei și arătăm că Banca Națională trebuie să rămână credincioasă sistemului etalonului aur, adecă să nu-și sporească angajamentele fără acoperire metalică. În partea I a cercetării noastre am stărunit asupra exploatării zăcămintelor noastre de aur și a sporirii stocului metalic al băncii noastre de emisiune. Obligațiunile emise de institutele speciale de credit agricol nu se vor putea lombardă la Banca Națională decât

în măsura sporirii stocului metalic. Etalonul pământului de care vorbim ar acoperi emisiunea obligațiunilor de către institutele de credit agricol.

Datoriile agricole din trecut trebuiesc lichidate prin titluri de conversiune, deaceia „Banca Agriculturii românești” trebuie autorizată să emită titluri până la 10—12 miliarde lei, indiferent de capitalul ei social. Titlurile, pe lângă garanțiile ipotecare vor avea garanția Statului.

Suma de 10—12 miliarde lei ar corespunde aproximativ sumei încasate de Stat din taxele de export.

Restul de zece miliarde lei s'ar întrebuința pentru obligațiunile emise de Creditul ipotecar agricol.

În încheierea lucrării arătăm întreaga operațiune, în legătură cu problema refacerii economice.

Scăderea prețului cerealelor, principalul nostru articol de export, a provocat o diminuare a venitului național cu 40—45 miliarde lei. S'ar părea că a cere sporirea circulației fiduciare tocmai în epoca când volumul afacerilor e scăzut, însemnează a provoca o inflație. În realitate nu este decât o lărgire a creditului în vederea apărării celui mai scump patrimoniu național: pământul. Am spus-o și altă dată: cine stăpânește pământul, stăpânește Statul. Păstrarea ogoarelor străbune în proprietatea românilor nu e numai o frază ieftină naționalistă, ci o problemă fundamentală de Stat, care merită orice jertfe.

Nu suntem pentru conversiunea datoriilor agricole din partea Statului, fiindcă dacă Statul ar lua asupra sa datoriile va ajunge, fatal, la confiscarea în favorul său a creanțelor creditorilor, adică a capitalului particular. Alunecarea Statului pe acest povârniș, l-ar împinge spre metodele bolșevice.

Regularea datoriilor dintre creditori și debitori trebuie să rămână o chestiune civilă în care nu trebuie să intervină decât justiția. Capitalul și o parte a dobânzilor legale vor fi obligatorii pentru părți, cari sunt libere să facă orice tranzacțiuni¹⁾. Statul totuși va trebui să fixeze condițiunile și

¹⁾ Politica de stabilizare a monetei a impus Statului o echilibrare a bugetului, o completă desființare a cheltuelilor neacoperite și oprirea oricăror angajamente de ordin financiar cari ar grevă datoria publică.

să limiteze timpul pentru încheierea acestor tranzacțiuni. O lege specială e necesară.

Statul e dator să se îngrijească de credit suficient pentru agricultură prin instituțiunile speciale. Ca pământul țării să nu ajungă în mâini străine, se poate îngriji să fie cumpărat cu ocazia vânzărilor silite, de un așezământ special, care să-l distribue tot Românilor.

Datoriile agricole se pot consolida pe termen lung și pământul poate fi salvat pentru Români, dacă Statul va rezolvă problema Creditului agricol, căruia îi închinăm un capitol întreg ¹⁾.

Fără această ordine severă în gospodăria Statului, opera de stabilizare a monetei rămâne iluzorie. Statul totuși face abateri. Îa asupra sa portofoliul dubii de ale întreprinderilor particulare, în special de ale băncilor. Debitorii agricoli ar avea și ei dreptul de a cere să-și consolideze datoriile la Stat pe termen lung și cu o dobândă minimală, sub scontul Băncii Naționale. Ceeace nu se refuză băncilor, nu s'ar putea refuză producătorilor agricoli. Această practică duce la un capitalism de Stat, la substituirea Statului economiei private, care e primejdioasă, fiindcă împinge Statul sau la confiscări sau la faliment.

1) Datoriile agricole, la sfârșitul anului 1928, se evaluează:	
plasamentele agricole la Bănci	Lei 17.50 miliarde
" " " Băncile populare	2.25 "
" " " Creditul f. rural	2.25 "
datoriile agricole la particulari	8.00 "
Total	50.00 miliarde

Cf. P. M. Sîtescu, *Băncile și conversiunea datoriilor agricole* în Analele Băncilor No. 11/1930.

Dela 1928—1930 și în cursul anului 1931, situația s'a înrăutățit, datoriile au sporit și capacitatea de plată a debitorilor, în urma scăderii prețurilor, s'a diminuat. Hectarul de pământ cultivabil nu mai are puterea de plată ca înainte cu doi ani. Creanțele sunt deci mai dubii și mai nelichidabile. Creditorii trebuie să consimtă la jertfe, dacă se asanează datoriile agricole.

Date precise asupra datoriilor agricole nu avem nici azi. Fără a cunoaște volumul datoriilor agricole e greu și periculos să se iă măsuri legislative. Insemnează să mergem la dibuiri și la noroc, într'o problemă de socoteli precise, în care trebuie să se calculeze amortizarea și puțința de plată a debitorului.

Ceeace știm mai precis sunt următoarele: 1) Banca Națională a României a avansat agriculturilor prin Creditul Funciar Rural, prin mijlocirea Caselor de credit a agriculturilor și prin Casele de împrumut pe gaj, până la 30 Sept. 1930, suma totală de Lei 1.192.041.395; 2) Creditul Funciar Rural a împrumutat, în obligațiuni și numerar, până la 1 Iulie 1930, suma totală de lei 2.488.604.644; 3) Casele de credit ale agriculturilor, de pe lângă Creditul Funciar Rural, până la 1 Iulie 1930, Lei 150.685.500; 4) Banca Centrală Cooperativă, dela 1 Arpilie 1930 până la 30 Noembrie 1930 suma de Lei 402.227.604. Cu celelalte instituțiuni desființate, împrumutul agriculturilor la cooperative se urcă la Lei 3.999.750.921 la aceeaș dată. Deci la toate patru instituțiunile suma datoriilor se urcă la Lei 7.850.000.000. La băncile private datoriile agri-

Comerțul produselor agricole. Înainte de război, temelia economică și politică a României a fost comerțul cu produsele agricole. Țara noastră eră a doua — cea dintâi fiind Rusia — din Europa și a cincea din lume în comerțul internațional de cereale. Cum spuneam altădată, din spicul de grâu a Vechiului Regat s'a dospit ofensiva pentru întregirea neamului. Țărănimea din vremea latifundiară a suferit umilințele iobăgiei pentru întruparea unui vis. Fără prosperitatea economică a României vechi nu s'ar fi putut înfăptui România Mare și fără botezul de sânge nici țărănimea nu ar fi ajuns stăpână pe pământul țării.

În cei zece ani de după război, așezarea noului Stat românesc a avut să lupte cu multe greutăți, cari în loc să se împruțineze, se sporesc mereu. Sbuciumul sufletului românesc nu s'a sfârșit încă. Trebuie să facă noi și mari încordări pentru a ieși biruitor. Cununa de spini a pătimirilor și a jertfelor nu s'a luat încă de pe creștetul generației războiului și a Unirii. Lupta grea pentru viață continuă aspră și crâncenă.

De peste Ocean s'au ridicat țări producătoare de cereale multe și ieftine, cari au inundat piețele pe cari înainte vreme le stăpâniă România, iar dincolo de Nistru, Rușii au început să are stepele întinse cu mașini, ca și Americanii, să prefacă țărănimea în proletari și să trimită, în târgurile Apusului, marfa cu preț de nimic.

În asemenea împrejurări, negoțului nostru de cereale i s'au închis piețele din străinătate și plugarii de pe șesul Dunării au început să cârtească împotriva stăpânirii, zicând că ea-i de vină, dacă nu-și pot scoate din ogoare nici chel-

cole ar fi aproximativ de 20 miliarde lei, iar la particulari de 8—10 miliarde lei. Totalul datoriilor agricole ar varia deci între 35—40 miliarde lei, ceea ce la 12 milioane ha. de pământ cultivabil ar reveni aproximativ la 3000—3550 lei de hectar cultivabil.

După datele „Institutului de cercetări agronomice” care a cercetat 368 comune, cu 63.917 exploatări, având 360.726 ha. suprafețe cultivate și 507.234 ha. teren propriu, totalul datoriilor agricole e de Lei 1.026.863.505, ceea ce revine câte 16.965 lei de exploatare, 2848 lei de ha. cultivat și 3342 lei de ha. teren propriu. Datele „Institutului de cercetări agronomice” se referă circa la 1½ la sută de totalul exploatărilor agricole, deaceia nu se pot trage concluzii pentru totalul exploatărilor de peste patru milioane.

tuiala muncii și dacă toată hărnicia lor se duce în vânt și în buzunarele visteriei și a cămătarilor.

Am arătat că o parte din dreptate e în ograda judecății lor. Dar cu dreptatea nu se îmbogățește omul, nu i se umple chimirul.

Pricina crizei agricole e mai adâncă și mai întortochiată de cum se bănuiește. Deaceea e și greu de lecuit.

Iată dovada.

Americanii din Statele Unite s'au organizat, cu sprijinul Statului, în *Federal Farm Board*, cu scopul de a veni în ajutorul agricultorilor prin susținerea prețului grâului, iar în Canada agricultorii s'au constituit în *Wheat Pool*, cu aceeași intenție și tot sub ocrotirea Statului. Grânele americane sunt standardizate în 6—12 tipuri, așa că vânzarea lor se face cu ușurință, deoarece cumpărătorul știe ce cumpără, fără să fi văzut marfa. La noi grânele se vând sub numele de *grâu de Dunăre*, care e, însă, o amestecătură de diferite specii. Până la standardizare mai avem de străbătut o cale lungă.

Americanii, ca să scape de scăderea prețurilor, au început să acumuleze mari stocuri de grâne cu banii Statului. În 1929 s'a votat o lege în Statele Unite prin care se puneă la dispoziția *Farm Boardului* 500 milioane de dolari pentru a le distribui cooperativelor agricole, ca să-și depoziteze recolta și să-și perfecționeze mijloacele de desfacere a grânelor. La început, 1929-30, li s'au împărțit 150 milioane de dolari. Pe urmă alte 100 milioane dolari.

În Canada *Wheat Pool*-ul a făcut același lucru cu ajutorul băncilor ipotecare, cari, cu garanția Statului, au împrumutat cooperativelor agricole până la 82 de cenți de bushel de grâu (1 chintal corespunde la 3,67 bushels¹⁾).

În Australia un oficiu central cumpără dela țărani grâul pe un preț „normal“.

¹⁾ Cf. A. J. Mac Phall, *Le Pool canadien du blé*, Actes du XIV-ème congrès international d'Agriculture, deuxième volume, Cultura Națională, București, pag. 181 sq.

Asher Hobson, *Mesures législatives proposées pour utiliser de façon rationnelle les excédents de la production agricole aux Etats Unis*, Ibidem, pag. 191 sq.

În țările de peste Ocean s'a încercat, așadar, cu ajutorul sau garanția Statului, să se cumpere excedentele producției de grâu, să le înmagazineze și astfel să se provoace urcarea prețurilor.

Prețurile în loc să se urce au scăzut și mai mult. Canadienii cari au împrumutat 82 cenți de bushel de grâu nu-l mai pot vinde decât cu 55 cents. Intreaga agricultură canadiană cu *Wheat Pool*-ul și cu băncile ipotecare sunt falimentare. În Statele Unite s'a menținut prețul grâului, în Chicago, la 73 cents de bushel, pe socoteala și cu banii contribuabililor. Pe piața mondială nu se pot obține însă prețuri mult mai ridicate decât pentru grânele canadiene.

Atât în Statele Unite cât și în Canada s'a încercat să se organizeze comerțul grâului. În Statele Unite s'a înființat un organ special *Grain Stabilisation Corporation*, care cumpără și vinde grâu, iar în Canada a organizat negoțul *Wheat Pool*-ul. Piețele cumpărătoare au fost inundate de agenții lor și totuși n'au reușit să urce prețul grâului.

Iată de ce.

Organizațiile oficiale, unde e amestecat Statul, sunt totdeauna învinse de organizațiile comerciale particulare.

În comerțul de grâu există companii internaționale, cu sediul în Londra, Anvers și Amsterdam, cari dominează piața mondială și cari fac pe intermediarii între producători și morari. Ele cumpără și vând *ferm*, suportând toate riscurile de transport și de pierderi. Incheie așa numitele contracte C. A. F. (Coût-Assurance-Fret). Producătorului i se dă pentru marfă un preț fix, iar morarul cumpără cu alt preț fix, fără să aibă vreo bătaie de cap și vreun risc nici unul nici altul. Companiile internaționale lucrează pe cont propriu și au la dispoziție orice marfă, pe când Statele Unite ori Canada nu-și puteau vinde decât grâul lor propriu. Din această cauză societățile internaționale, perfect organizate și specializate, dominează piața mondială și dictează prețurile. Ele cumpără unde găsesc mai ieftin, fără să se sinchisească de proveniența grâului. Nu le interesează decât calitatea și prețul. Deaceea ele au rămas singurele stăpâne pe comerțul de cereale.

Care e situația actuală a pieții grâului?

După datele întocmite de *Institutul Internațional de Agricultură din Roma*, balanța grâului, în 1930—31, e următoarea:

Stocuri restante din 1929—30 . . .	114 mil. quintale		
De exportat din recolta 1930—31	223	„	„
Total disponibil . . .	337	„	„
Necesitățile țărilor importatoare	227	„	„
Rest nevândut la 1 Iulie 1931 . . .	110	„	„

Acest stoc va apăsă asupra producției din 1931—1932. Dacă nu se scade producția de grâu sau nu se deschid piețe noi de consumație — amândouă cazurile irealizabile — producătorii de grâu sunt amenințați, ani de-a rândul, să nu spere în nici o urcare a prețurilor¹⁾.

În Brazilia, un expert englez, Sir Niemayer, invitat de guvern pentru a urca prețul cafelei, a găsit următoarea soluție eroică și simplă. A stabilit o taxă vamală ridicată pentru exportul cafelei braziliene. Taxele se încasau dela producători, dar nu se vărsau în visteria Statului, ci cu ele se cumpărau cantități mari de cafea în interior. Taxele se întorceau așadar tot în buzunarele cultivatorilor. Cantitățile cumpărate din taxele încasate s'au aruncat în apele Oceanului, ca să bea și peștii cafea. Sir Niemayer a reușit astfel să urce prețul cafelei pe piața mondială.

E o experiență, care dovedește absurditatea raționalizării și a mașinismului, căci cultivatorii de cafea nu-și vor limita producția și, peste un an sau doi, iar vor ospăta peștii Oceanului cu cafea. Brazilia contribuie cam cu 80% la producția mondială de cafea, deaceia minunea lui Sir Niemayer a fost ușoară.

Americanii dacă s'ar hotărî să arunce și ei cele 100 milioane de chintale (un milion de vagoane) de grâu de prisos în fundul Oceanului, ar reuși să urce prețurile mondiale ale grâului. Deși Sovietele s'ar îngriji să le coboare repede, sporind producția.

¹⁾ Această expunere se întemeiază în parte pe studiile d-lui Fr. Delaisi, care stăruie pentru organizația internațională a desfacerii grâului. Cf.: *Le marché mondial du blé*, Documents franco-roumaines, No. 1 Mai 1951.

La noi se vorbește mereu de raționalizare și de mașinism, de organizări cu ajutorul Statului, de încurajarea agriculturii, pierzându-se din vedere realitățile naționale și mondiale.

Ce reprezintă România în comerțul mondial de cereale? Cu tot ce produce, cota ei din comerțul mondial e 0,54%. Producția ei de cereale nu contează. Suta de mii de vagoane de grâu cât are pentru export nu poate avea nici o înrâurire asupra prețurilor mondiale, chiar dacă ar avea marfă standardizată de calitate superioară.

Să presupunem că România ar reuși să-și sporească producția de grâu și că ar oferi calități alese. Cine le-ar cumpăra, când un milion de vagoane de grâu rămân nevândute pe piața mondială?

Apostolii raționalizărilor și mecanizărilor prin cooperative agricole țărănești, cum spuneam, sau nu știu ce vorbesc sau maimuțăresc pe alții ca să se găsească și ei în treabă. Se țin de modă, ca femeile.

Noi înclinăm spre părerea celor ce dau sfatul să nu se amestece administrația publică, Statul, nici în producție, nici în comerț, nici în industrie. Unde se amestecă Statul ucide inițiativa particulară, care e întotdeauna mai pricepută și mai dibace. Statul să nu se substituie cetățeanului, ci să-l sprijinească și ocrotească în drumul său ce duce la prosperitatea țării. Legile naturale economice nu ascultă nici de planuri pe cinci ani ori pe zece ani, de sindicalizări forțate, nici de concordate. Acolo unde legile economice sunt tulburate de ingerințe etatiste, ele se răsbună. Bunul simț, interesul și libertatea sunt cele mai bune îndrumătoare ale activității economice¹⁾.

Lecuirea crizei agricole nu e după cum se vede — așa de simplă²⁾.

¹⁾ D-l Ernest Grintzesco, într-o lucrare intitulată *Le problème du redressement agricole en Roumanie*, Göbl, Bucarest, 1931 cere intervenționismul de stat în agricultură, „l'interventionisme doit s'exercer d'un façon énergique et immédiate” (pag. 164). Cere chiar și „jandarmi agricoli” cari vor executa *manu militari* practicile agricole cerute de „solidaritatea națională” și de „proprietatea funcțiune socială”. Cu excepțiunea acestor aberațiuni, cartea cuprinde câteva informațiuni utile privitoare la problema agrară.

²⁾ Rezultatele urmărite de legea Ionescu-Sisești, privitoare la primele de export ale grâului, sunt îndoelnice. Asemenea măsuri nu folosesc la nimic. Sunt, însă, caracteristice pentru o țară agricolă, care până acum încasă taxe din exportul cerealelor.

Părerea noastră este că prețul cerealelor pe cari le producem nu se pot ameliora prin prime de export sau la producători. Prima cea mai bună și mai cuminte e ca Statul să nu se amestece în legea economică a cererii și a ofertei pe care nu o poate reglementa prin nici o altă lege izvorită din domeniul rațiunii sau a sentimentului. Statul poate crea cadre pentru organizarea desfacerii produselor agricole în interiorul țării și pe piețele streine. Pe piața internă, cooperația poate avea un rol important. Dacă nu credem în reușita obștiilor de producție — cariucid inițiativa particulară și slăbesc principiul proprietății individuale — socotim că în desfacerea produselor agricole cooperația are un teren larg și binefăcător de activitate. Cooperația poate crea în interior o piață cu prețuri uniforme pentru cereale și alte produse agricole. Am spus că producția de cereale a gospodăriilor țărănești rămâne să fie consumată pe piața internă. Această consumație va fi într-o continuă creștere, așa că organizațiile cooperative de desfacere vor avea un teren larg de activitate. Cooperativele cu cerealele țărănești n'au, însă, ce căută pe piața externă. Piața externă rămâne pe seama produselor întreprinderilor mari și a comerțului privat, singurele cari se pot încadra în companiile internaționale de cereale. Pentru alte produse agricole, cum sunt paserile, ouăle, vitele, etc. se pot organiza cooperative și pentru export. După cât știm mișcarea cooperativă din România e în curs de reorganizare în baza legii din 1929 și ea e chemată să ridice nivelul de viață a satelor¹⁾.

* * *

Pentru remedierea crizei agricole din Europa orientală se desbat cu pasiune tarifele preferențiale, care — după cum spune d-l M. Manoilescu în discursul său ținut la conferința economică pentru acțiunea economică concertată, convocată de Societatea Națiunilor în Noemvrie 1930 — ar fi o idee să-

¹⁾ După terminarea acestui studiu găsim informații în Gr. Mladenatz și I. Tatos, *Vânzarea cerealelor prin cooperație*, Of. Naț. al cooperației rom. București 1931. lucrarea vrea să stabilească programul de activitate al mișcării cooperative românești. Ea cuprinde date prețioase, dar și unele idei pe cari nu le aprobăm: „mecanizarea producției țărănești“, „capitalism de Stat“ și „organizațiuni cooperative în străinătate“.

nătoasă și binefăcătoare, care nu poate fi respinsă numai pentru păcatul de a fi relativ nouă¹⁾.

Mai întâi să vedem dacă ideea e nouă. Pe urmă vom vedea dacă e realizabilă și în ce formă.

Tarifele preferențiale — renunțând la orice excursiuni istorice — sunt practicate în sânul imperiului britanic, deci ideea nu e nouă. Cercetarea lor, pe scurt, e necesară, fiind extrem de instructivă tocmai în legătură cu problema cerealelor care ne preocupă.

Se știe că imperiul britanic după războiu a trecut prin transformări radicale. A triumfat ideea: „Statul trebuie creat din voința liberă a cetățenilor“ propovăduită de *The Round Table*. În 1917 s'a decretat suveranitatea dominionurilor. Imperiul din pactul colonial al veacului XIX-lea s'a trasformat într'o confederație a națiunilor britanice. „Noi suntem un sistem de națiuni — spune Generalul Smits din Africa de Sud. Noi nu suntem un stat, ci o comunitate de state și de națiuni“. Dominionurile în sânul imperiului sunt „comunități autonome, egale prin statutul lor, întru nimic subordonate unele altora în ceea ce privește afacerile lor externe sau interne“, cum precizează raportul conferinței imperiale din 1926. Unitatea imperiului britanic a rămas mai mult sentimentală decât reală. Toate încercările de a-i da o unitate politică sau economică s'a izbit de refuzul dominionurilor. Ministrul Australiei, Hughes, declară, în 1921: „Cel mai bun mijloc de a distruge acest imperiu puternic este de a-i da o constituție. Completa autonomie a părților lui e fundamentul unității sale. Asigurarea desăvârșitei libertăți pentru fiecare parte asigură unitatea spirituală ce ne leagă pe toți... Principiul relațiilor dintre Marea Britanie și Dominionurile sale este libertatea de acțiune“.

¹⁾ Cf. M. Manoilescu, *Le régime préférentiel*, Extrait de la revue „Independența Economică“ No. 4/1930.

Promotorul *Panuropei*, d-l R. N. Coudenhove-Kalergi propusese demult: „O altă cale pentru înfăptuirea Uniunii vamale europene ar fi primirea generală a unei clauze preferențiale europene în tratatele comerciale“. *Adevărul*, 11 Decembrie 1929.

Tarifele preferențiale se practică și între Statele din America și chiar în Europa. Cf. Eugène Grossmann, *Systèmes de rapprochement économique*, S. D. N., Genève, 1926.

În ce privește raporturile economice dintre patria mamă și Dominionuri, sistemul închis propovăduit încă de „Liga Federației Britanice“ și desbătut în cea dintâi conferință colonială, sub guvernul Salisbury, în 1887, n'a fost adoptat de imperiul britanic, deși azi îl cer *Trade Unions Congress* — în ședința din 26 Iunie 1930 — și chiar bancherii din City — în manifestul lor din 4 Iulie 1930 — cu tot mai multă stăruință.

Dominionurile au dat un privilegiu de tarife preferențiale metropolei. Tarifele preferențiale au fost introduse de Uniunea Sud Africană în 1903, de Canada în 1904, de Australia în 1906 și de Noua Zelandă în 1907. Regimul vamal imperial cu tarife preferențiale, în raport cu regimul vamal al tarifului general aplicat străinilor ce nu oferă avantajii reciproce, acordă produselor britanice o reducere de 30—40%, cum e Canada și Noua Zelandă. Alte Dominionuri sunt mai sgârcite. Tarifal preferențial, în medie, se poate socoti la 25%, ceea ce e foarte mult, întrucât Dominionurile sunt geloase de neatârnamarea lor economică și sunt cele mai protecționiste din lume față de mărfurile altor țări.

Tinerele națiuni din sfera imperiului britanic, exportatoare de materii prime, au cerut și ele privilegiile din partea patriei mame.

Anglia liber schimbistă, al cărei comerț se întemeiază pe țările streine de imperiul britanic, nu a putut cedă cererilor Dominionurilor. Discuțiunea între metropolă și țările imperiului durează dela 1887, dar până acum nu s'a ajuns la nici un rezultat în ceea ce privește articolele de mare consumație, cum e grâul și carnea.

Regimul liber schimbist a fost intact până la 1914. Guvernele engleze în cursul războiului și după război au început să introducă îngrădiri protecționiste. Dela 1919 au făcut oarecari concesii Dominionurilor, așa că azi tarifele preferențiale sunt reciproce. Anglia liber schimbistă a pus taxe pentru unele articole de ordin secundar, cum e zahărul, vinul și fructele uscate, etc. protejând produsele imperiale.

La conferința imperială din 1930, Canada, cu producția ei de grâu falimentară, a vorbit cum vorbește Europa orientală Europei apusene. Primul ministru al Canadei, d-l Benett, în discuțiunea generală din 8 Octomvrie 1930, spunea: „Grija

primordială a Canadei e să-și vândă grâul... ofer patriei mame și tuturor țărilor imperiului, în schimbul unui avantaj corelativ, obținerea unei preferințe de 10% asupra tarifelor existente sau a celor ce se vor stabili în viitor“.

Primul ministru MacDonald a răspuns: „Să taxăm grâul? Nu, asta nu o putem face“.

Conferința imperială din 1930 s'a încheiat, ca și conferința internațională a grâului din Mai 1931, ținută la Londra, fără nici un rezultat practic ¹⁾.

Dificultățile de care s'au isbit tarifele preferențiale a cerealelor în sânul imperiului britanic, ne lasă puține speranțe că ele vor duce la un rezultat practic în debaterile Societății Națiunilor.

Dacă s'ar încheia un Zollverein european, problema cerealelor țărilor agrare dela Marea Neagră până la Marea Mediterană s'ar soluționa dela sine. Ori, Uniunea europeană e încă un vis, iar noi trebuie să rămânem pe terenul realităților.

Pentru a păstră deplină obiectivitate a cercetărilor noastre, vom spune, că la noi inițiatorul tarifelor preferențiale a fost d-l V. Madgearu. După încheierea manuscrisului nostru, am găsit rezumată activitatea d-sale într'o conferință ținută la radio, din care intercalăm, textual, câteva pasaje sub titlu de documente:

„Convingerea, că izolați nu putem rezolvă nici problema desfacerii cerealelor, nici problema finanțării agriculturii noastre, ne-a împins către ideea unei acțiuni comune, împreună cu celelalte state agrare din centrul și răsăritul Europei.

„Prilejul ni s'a oferit în Martie 1930, când toate țările s'au adunat într'o conferință convocată de Societatea Națunilor la Geneva, ca să vadă, dacă n'ar putea să închee între

¹⁾ Cf. A. Siegfried, *op. cit.* Cap. III. La préférence impériale, pag. 148. Câteva studii mai noi confirmă și completează informațiunile. Cf. E. Pollet, *La conférence impériale britannique* și T. Findlay Mackenzie, *Le tarif australien et la préférence impériale britannique* în „Revue économique internationale“ 23 année, vol. I No. 3 Mars 1931.

În acest studiu renunțăm la excursiuni istorice. Amintim că Anglia a fost și exportatoare de grâne. Taxa de import asupra grâului a fost desființată la 1864, când Anglia trece la liber schimbism, cf. Zeletin, *Burghesia română*, pag. 122.

„ele un armistițiu vamal, adecă să se angajeze să nu mai ridice
„barierele vamale unele față de altele.

„Delegat al României am înfățișat atunci următorul
„punct de vedere:

1. „România este singura țară, care a scoborit taxele va-
„male prin noul ei tarif vamal din Iunie 1929.

2. „In schimb ca să apere pe agricultorii lor, în fața con-
„curenții țărilor de peste Ocean, țările industriale din Europa
„Centrală, au ridicat atât de sus taxele pe cereale, încât noi,
„cari trăim mai ales din exportul de cereale, suntem loviți în
„existența noastră, fiind siliți să vindem în pagubă.

3. „Singura soluție practică a crizei în care se sbate
„Europa sleită de șomajul din țările industriale și economia
„rurală deficitară din țările agrare este colaborarea între ele
„pentru a-și asigura piețe de desfacere pentru produsele lor.

4. „In acest scop, pentru a se asigura remunerarea su-
„ficientă a muncii agricultorilor din țările danubiene, să se
„acorde un tratament preferențial pentru cerealele danubiene,
„reducându-se taxele vamale de import în țările industriale
„europene.

„Pentru a duce la biruință acest punct de vedere, care
„a găsit adeziunea reprezentanților țărilor agrare din Centrul
„și orientul Europei, am luat inițiativa convocării unor confe-
„rințe speciale ale țărilor agricole, chiar în cursul Confe-
„rinții pentru Armistițiu Vamal dela Geneva. Primul succes
„obținut a fost despărțirea acelei conferințe în două comi-
„siuni din care una s'a ocupat de problema ridicată de noi:
„organizarea colaborării dintre țările industriale și țările agri-
„cole și a ajuns la formularea unui program pe bază căruia
„urmă să se înceapă negociațiuni între cele două grupe de
„state.

„Acțiunea statelor agrare eră astfel începută. Trebuind să
„răspundem câtva timp în urmă la o serie de întrebări puse
„de Societatea Națiunilor în legătură cu organizarea schim-
„bului de mărfuri între țările agricole și țările industriale am
„socotit folositor să convocăm la București, în Iulie 1930, o
„conferință a experților agricoli din principalele țări expor-
„tatoare: România, Ungaria și Jugoslavia.

„Rezultatul a fost că s'a reușit să se fixeze o atitudine comună și să se dea acelaș răspuns la chestionarul Societății Națiunilor.

„In acest răspuns s'a cerut în primul rând tratamentul preferențial din partea țărilor europene importatoare în fa-voarea produselor agricole de origină europeană și suprimarea tuturor restricțiunilor, cari limitează în mod artificial im-
portul produselor agricole; iar în al doilea rând s'a decis or-
ganizarea vinderii concertate a cerealelor din cele trei țări
pentru a nu mai contribui la scăderea prețului prin concu-
rența forțată dintre ele.

„In acest scop s'a recomandat să se creeze în fiecare țară câte o rețea de silozuri, magazii, în care să se înmaga-
zineze produsele și să se ușureze finanțarea lor; să se organi-
zeze creditul agricol pentru finanțarea recoltei și să se cre-
eze un organ central de desfacere care să asigure unitatea
și controlul politicii de vânzare a cerealelor.

„A urmat apoi a doua conferință dela Sinaia, unde s'au adunat miniștrii de Finanțe, Industrie și Comerț, Agricultură și Comunicații din cele două țări amice: Jugoslavia și Ro-
mânia și, constatănd necesitatea apropierei economice a ță-
rilor agricole danubiene, au fixat un program de acțiune co-
mună.

„In August 1930, a avut loc la Varșovia, conferința agri-
colă internațională, la care au participat Bulgaria, Estonia,
Ungaria, Letonia, Polonia, România, Cehoslovacia și Jugo-
slavia.

„Această conferință a lărgit cadrul acțiunii țărilor agri-
cole și a elaborat un program complet de soluțiuni pentru
asanarea situațiunii economice a țărilor agricole europene.

„Programul dela Varșovia a fost supus în desbaterea celei
de a XI-a Adunări a Societății Națiunilor în Septemvrie 1930
care a apreciat că propunerile țărilor agricole intră în cadrul
reorganizării economice a Europei. Nu e mai puțin adevărat
însă că ideea fundamentală, tratamentul preferențial al ce-
realelor noastre, a întâmpinat, în Septemvrie trecut, la Ge-
neva, opoziția Statelor transoceanice și a câtorva State im-
portante din Europa: Anglia, Franța, Italia, Olanda, Belgia,
Scandinavia și Norvegia.

„Țările agrare nu s'au descurajat și au continuat acțiunea lor solidară la conferințele experților ce au urmat la București, Belgrad și Varșovia.

„Cu prilejul unei noi conferințe economice, ce a avut loc la Geneva în Noemvrie 1930, ideea tratamentului preferențial acordat cerealelor noastre a fost concretizată într'o formulare juridică, ceea ce a contribuit la lămurirea ei.

„Când s'a adunat în Decemvrie, la Geneva, Comitetul de studii pentru Uniunea Europeană, examinând situația economică a Europei, a recunoscut că îndreptarea ei nu se poate aștepta decât dela asanarea stărilor de mizerie din țările danubiene.

„În acest scop s'a hotărât crearea unui institut internațional de Credit Agricol care să alimenteze cu bani ieftini pe agricultorii noștri și s'a dat în sarcina Conferinței, care a avut loc în Ianuarie, la Paris, să rezolve chestiunea scurgerii stocurilor de cereale aflate în țările danubiene din recolta 1930 și Conferința grâului care a avut lor la Roma, în Martie, să găsească soluția generală a crizei agricole mondiale.

„La Conferința grâului frontul țărilor agrare s'a manifestat și a reușit să obțină recunoașterea unanimă că pe calea obișnuită diplomatică se poate introduce în convențiuni de comerț tratamentul preferențial pentru cerealele noastre.

„Între timp Germania ne-a oferit să încheiem o convenție de comerț pe baza tratamentului preferențial a cerealelor noastre. Cum această propunere a coincis cu încercarea de a se realiza o Uniune vamală austro-germană, tratativele noastre au fost întrerupte, pentru a se aștepta rezultatele Conferinței Comitetului de Studii pentru Uniunea Europeană care aveã să se întrunească la Geneva în Mai.

„Ce s'a întâmplat la Geneva se cunoaște. Opoziția contra tratamentului preferențial al cerealelor a încetat. Toate Statele europene au căzut de acord.

„Aceasta constituie o biruință definitivă a acțiunii țărilor agricole.

„Dacă amintim că în acelaș timp s'a decis constituirea Institutului Internațional de Credit Agricol, putem spera într'o ușurare a situațiunei agricultorilor noștri în viitorul apropiat, cu atât mai mult cu cât noi am pus bazele cre-

„erei unui Institut Național de Credit Agricol Ipotecar, pentru
„care în urma recentului împrumut s'au pus la dispoziție peste
„un miliard jumătate lei.

„„Succesul acesta este cu atât mai mare, cu cât coincide
„cu eșecul Conferinței tuturor țărilor agricole exportatoare
„din lume, care s'a adunat zilele trecute la Londra.

„Adversarii ideii tratamentului preferențial pentru ce-
„realele noastre credeau că îndreptarea crizei agricole nu se
„poate realiză decât printr'o înțelegere a tuturor țărilor agri-
„cole exportatoare de cereale din lume, fie pentru a scădea
„producția, fie pentru a limita exportul prin fixarea pentru
„fiecare țară a unei cote de export și prin evitarea concurenței
„dintre ele.

„Conferința dela Londra a dovedit că nu se poate ajunge
„la înțelegere, cel puțin acum pentru scurgerea stocurilor
„existente și pentru recolta viitoare.

„N'am crezut niciodată într'o astfel de soluție practică
„mondială.

„Deaceea am luptat pentru tratamentul preferențial
„timp de un an la toate conferințele agricole și la Societatea
„Națiunilor, deși am întâmpinat rezistență chiar dela țări
„prietene, ca Cehoslovacia, care abiă în Octomvrie trecut a
„aderat la idea noastră fără rezervă¹⁾.

Triumful ideii în sânul Societății Națiunilor, datorit așa
numitului *Anschluss* austro-german, nu însemnează și reali-
zarea practică a tarifelor preferențiale. Germaniei fără colonii
îi convine să încheie cu noi o convențiune comercială pe baze
de tarife preferențiale, dar Franței, care este un imperiu co-
lonial, mai puțin. Protestările coloniilor franceze au și în-
ceput. Franța însăș e o mare producătoare de grâne și protec-
ționistă. Totuș cu Franța ne-am putea înțelege. Anglia, dacă
se va hotărî să taxeze grâul, va dà preferință Dominionurile
sale²⁾, iar Belgia și Olanda, interesate în companiile interna-

¹⁾ Argus, 29 Mai 1931. Toate documentele conferințelor în care
s'au desbătut tarifele preferențiale ar merita întrunite într'un volum.

²⁾ La rezoluțiile conferinței din Paris din Ianuarie 1931, Anglia
a răspuns: „Guvernul Majestății Sale britanice are toată simpatia pentru
„țările dunărene, în situația grea de astăzi, dar regretă că nu poate
„aderă la rezoluțiile conferinței din Paris, din pricina stărei critice a
„unor țări transeoceane, în special Canada, Australia și India de cari
„depinde Marea Britanie în mod normal, pentru aprovizionarea ei cu
cereale“.

ționale de cereale, nu se vor putea învoi să lucreze împotriva intereselor lor proprii. Așa că drumul deschis ne rămâne numai spre Germania, care e stânjenită, însă, în mișcările ei.

* * *

Interesele noastre economice ridică o problemă delicată de o covârșitoare importanță pentru viitorul României.

In sistemul de alianțe politice pe cari le-am încheiat după război nu am putut încă încadra și interesele noastre economice.

Sistemul de alianțe politice în care ne găsim se reazimă pe Franța, care deține azi egemonia în Europa. După ce și-a consolidat situația economică și financiară a luat inițiativa realizării Statelor Unite ale Europei, pentru a pacifica și pentru a transforma „lumea veche” într’o putere continentală, singura în stare să țină piept cu marile formațiuni politice, cum sunt Statele Unite ale Americii, Imperiul Britanic și Republica Sovietelor.

La acest sistem de alianțe nu putem renunța, dar nici nu ne putem solidariza cu el până la sacrificarea existenței noastre materiale. Alianțele politice nu ne pot încătușa și suprima inițiativa și libertatea mișcărilor pentru apărarea intereselor noastre comerciale.

Dacă Germania ne-a oferit tratamentul tarifelor preferențiale, nu ne eră îngăduit să întrerupem tratativele la sugestiunea Franței, după cum nici Franța nu ne cere avizul de câte ori face încheieri cu Germania. Puteam să încheiem convențiunea comercială, făcând rezervele convenite în ceea ce privește aplicarea ei. Convențiunea cu Germania nu excludea propunerile Franței dela conferința din Mai 1931 a comisiei europene, ținută la Geneva, și anume: a) Statele industriale să acorde un regim preferențial produselor agricole ale Statelor Sud-Est europene; b) Statele agricole să organizeze un oficiu comun de vânzare al produselor lor; c) De avantajii acordate statelor agricole, să beneficieze, în măsură egală, toate statele industriale. Propunerile Briand, dacă se vor realiza, presupun organizații cari lipsesc statelor agricole și cari cer timp pentru a se împlini. Convențiunile plurilaterale sunt cu mult mai complicate decât cele bilaterale. Convențiunea

cu Germania nu exclude acceptarea propunerilor Briand. Pentru noi ar avea însă avantajul de a ne putea scurge pri-sosul de cereale fără întârziere. România credem că ar servi interesele Franței, salvând și interesele economiei sale, apropiindu-se de Germania. Relațiunile noastre comerciale cu Reichul sunt impuse de legi economice pe cari Franța nu le poate desființa, după cum convențiunile economice cu Germania nu pot slăbi alianța noastră politică, pecetluită cu sânge, încheiată cu Franța.

Înțelegerile în baza regimului preferențial, fie cu Germania, fie cu statele industriale din Apus, nu se pot face cu sacrificarea industriilor noastre, după cum nici țările industriale nu-și vor sacrifica agricultura. Avantagiile nu se pot acorda decât pentru articolele cari nu se fabrică la noi în țară¹⁾.

Desvoltarea industrială a României va rezolvă cu timpul și problema agriculturii noastre, fără sprijinul streinătății.

Statul român trebuie să-și apere neatârtnarea economică în oricâte alianțe politice ar intră. Această neatârtnare e o realitate a ființei noastre naționale, necesară și în cazul înfăptuirii confederației statelor europene.

Interesele agricole ale Europei Sud-estice s'ar putea apăra printr'o confederație a Statelor Orientului, așa cum am propus-o noi încă din 1924²⁾, înainte de încheierea pactului dela

1) Convențiunea comercială cu Germania s'a încheiat după scrierea acestor rânduri pe bază de tarife preferențiale. Textul convenției nu-l cunoaștem.

2) Oct. C. Tăslăuanu, *Statele Unite ale Orientului*. O confederație a Statelor Europei Orientale și ale Asiei-Minore. Tg-Mureș, 1924. Propunerea noastră trebuie, bineînțeles, revizuită și apropiată de posibilitățile de realizare.

Dovada că această propunere a noastră se întemeie pe o necesitate o fete și cartea d-lui Lucien Romier, *Le carrefour des empires morts* — du Danube au Dniester — Hachette, Paris, 1931, care se încheie cu următoarele cuvinte: „C'est que l'Europe orientale est bâti d'éléments juxtaposés, mais non liés. Lier ces éléments, d'abord négativement par un *Locarno de l'Est*, puis par une fédération allant des intérêts économiques aux intérêts politiques, telle est l'oeuvre difficile, mais urgente, à poursuivre“.

O confederație a Orientului, ca membră a Societății Națiunilor, ar putea ridica și problema mandatelor asupra Siriei, Transiordaniei Palestinei și Irakului.

În *Curentul* din 8 August 1931 se spune că partidul național-țărănesc și în special d-l Iuliu Maniu e pentru înjgheberarea unui bloc al Statelor

Locarno și înainte de intrarea Germaniei în Societatea Națiunilor. E o satisfacție intelectuală pentru noi că statele Europei orientale s'au prezentat încheiate într'un bloc în fața Societății Națiunilor și a conferințelor internaționale. Ne permitem să accentuăm și acum necesitatea *Statelor Unite ale Orientului*, cu centrul în Constantinopol. Politica externă românească și a celorlalte state interesate ar trebui să se smulgă de sub tutela Statelor mari din Apus, să renunțe la rolul umilitor de satelite docile, lipsite de voință și să-și croiască o politică proprie a lor. Strângându-se într'o confederație, cu păstrarea integrală a independenței lor naționale, s'ar putea apăra împotriva tuturor pericolelor ce le amenință pe fiecare în parte și ar scăpa mai repede de criza economică în care se sbat și care le ține într'o dependență de vazalitate față de orgoliul Apus.

Europa Orientală dela Marea Baltică până la Marea Egeică a fost râvnită de atâtea imperii, de cel rusesc, de cel ottoman, de imperiul german și de cel austro-ungar. De ce nu ar avea popoarele din această regiune un imperiu al lor propriu, un imperiu federativ cu centrul în vechiul Bizanț? Acest imperiu le-ar apăra împotriva tuturor poftelor de cuceriri și ar reînvia o veche civilizație, cea a Orientului.

Imperiul federativ al Orientului ar rezolvă o serie de rivalități și ar fi o cheazășie pentru pacea lumii.

Tehnica și țărănimea. După terminarea acestui studiu ne-am hotărât să intercalăm un adaus privitor la problema mecanizării și raționalizării agriculturii țărănești, pe care am amintit-o în treacă în paginile anterioare.

Asupra suveranității despotice și cu consecințe absurde a „Maiestății Sale Mașinei” stăruim în partea a treia a lucrării noastre în care ne ocupăm de „raționalizarea industriilor”.

Tehnica a ajuns să fie așa de la modă, încât ne-a dăruit până și un guvern de tehnicieni. Azi totul s'a tehnicizat. Problema merită, deci, o analiză lămuritoare.

Sud-est europene. Conferințele agricole cari s'au ținut în cursul anului 1930 au fost un preludiv.

În planul economic național, întocmit sub guvernarea național-țărănească, se spune: „Pentru a avea un instrument puternic de apărare în politica comercială se va consolida blocul Statelor agrare din Europa Centrală și Sud-estică”.

Cei cei cântă imnuri de slavă tehnice, ar fi bine să adâncească problema înainte de a face pe papagalii Apusului și a Americii. Dacă nu o pot face singuri să citească cea mai nouă lucrare a unui filosof german, care nu se sfiește să spună răspicat: „mecanizarea lumii a ajuns într'un stadiu de o încordare periculoasă“ și că „tehnica mașinilor se sfârșește cu omul faustian și într'o zi va fi distrusă și uitată“ — „istoria acestei tehnice se apropie repede de un sfârșit inevitabil“. „Pericolul a devenit așa de mare pentru fiecare ins, pentru fiecare pătură socială, pentru fiecare popor, încât ar fi jalnic să încercăm a ne minți. Timpul nu poate fi oprit pe loc; nu există nici o cale întoarsă înțeleaptă, nici o renunțare cu-minte“¹⁾.

Profețiile de Cassandra ale filosofului german, pe care îl cunoaștem din lucrarea sa *Amurgul Occidentului* (*Der Untergang des Abendlandes*²⁾ sunt într'adevăr impresionante și originale. Nu sunt, însă, izolate. În Apus se cântă de mult și de mulți prohodul industrialismului și chiar a rasei albe. Cine n'a cetit *Le crépuscule des nations blanches* de M. Muret³⁾ sau *Le flot montant des peuples de couleur contre la suprématie mondiale des blancs* de Lothrop Stoddard⁴⁾ sau *Le déclin de la grande race* de Madison Grant⁵⁾, care se teme de Finis Americae?

Oswald Spengler atribue decăderea Apusului și tragedia rasei albe, precum și întreaga criză de astăzi, care nu e numai o criză, ci începutul unei catastrofe, *trădării tainelor tehnice*. Europa apuseană, în loc să exporte numai fabricate industriale, a început să-și vândă secretele, procedeele și metodele tehnice; a exportat ingineri și organizatori, ba chiar și inventatori.

Tehnica s'a născut dintr'o misterioasă și satanică necesitate creatoare a sufletului, dornic de a se liberă de cătușele făurite de natură; dintr'o revoltă împotriva naturii pe care

¹⁾ Oswald Spengler, *Der Mensch und die Technik*, Beitrag zu einer Philosophie des Lebens, C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung, München 1931, pag. 78 și 88.

²⁾ Umriss einer Morphologie der Weltgeschichte, Oscar Beck, München vol. I — 1923, vol. II — 1922.

³⁾ Payot, Paris, 1926.

⁴⁾ Payot, Paris, 1925.

⁵⁾ Payot, Paris, 1926.

spiritul inventiv al omului s'a străduit să o supună și să o stăpânească. Nitscheana „Wille zur Macht“ nu s'a mulțumit să despoaie natura de materii pentru nevoile vieții omenești, ci nu s'a astâmpărat până când nu i-a înjugat forțele silindu-o să îndeplinească servicii de sclav pentru potențarea puterii omenești. Omul a vrut să-și creeze singur o lume a lui proprie, să devină el însuș Dumnezeu. Natura e, însă, întotdeauna mai tare. Tehnica e tragedia Apusului, care a devenit sclavul mașinii, fără să rămână stăpânul lumii. De pretutindeni neamurile înapoiate se înarmează cu metodele tehnicii pentru a dărâma supremația Apusului. Aceste popoare „colorate“, după ce vor dărâma civilizația Occidentului, se vor lepăda de tehnică, fiindcă pentru ele nu este o necesitate sufletească, ci numai o armă de luptă. Astfel și civilizația creată de nordicii cu suflet faustian — încheie Spengler —, ca toate marile civilizații, se va sfârși cu o înfrângere, cu o catastrofă inevitabilă.

Aceste sinistre perspective zăgrăvite de filosoful german nu ne privesc, fiindcă noi suntem catalogați între „Farbige“, adică alături de rasa galbenă și neagră cari luptă împotriva exploatarelor lumii, a popoarelor cu sânge nordic, cum sunt Englezii, Germanii, Francezii și anglo-saxonii din America. Puterea politică a acestor popoare se rezimă pe *bogăție*, iar izvorul bogăției lor e *industria*.

Ne oprim asupra ideilor vulcanice ale învățatului Spengler, fiindcă se străduiește să dea o tălmăcire nouă și profundă fenomenelor vieții haotice de astăzi, pe cari mințile obișnuite să pască iarba livezilor presei și să-și astâmpere setea curiozității cu limonata ieftină a declarațiilor oamenilor politici de sigur nu le vor admira, deși cuprind mult adevăr.

Gândirea filosofului german brăzdează adânc în ogorul tainic al suflăturii umane, când face deosebirea dintre tehnica speței atribuită *instinctului* animalelor și tehnica omului, independentă de cătușele speței umane. Personalitatea și creația individuală e pur omenească și constituie o biruință asupra lui Dumnezeu și a naturii — deus sive natura. Tehnica animalelor e neschimbătoare și impersonală, pe când tehnica omului e într-o neîncetată înnoire și perfecțiune, creată de indivizi și imitată de semenii speței.

Darul tehnic nu e o însușire sufletească a tuturor popoarelor, ci, după Spengler, e privilegiul rasei nordice, răspândită în întreaga Europă. Nordicii sunt creatorii civilizației urbane și mecanice, a economiei capitaliste cuceritoare.

Impotriva teoriei lui Spengler desigur că se pot aduce atâtea obiecțiuni. Ne mărginim la două.

Indoeuropenii, din care facem și noi parte, alături de germani și anglo-saxoni, după unii cercetători sunt nordici ¹⁾. Geto-Dacii, Tracii nordici — după Pârvan ²⁾ — aparțin rasei nordice. De ce ne exclude atunci filosoful german din familia popoarelor cu suflet faustian? Tracii au creat o civilizație vestită și urmașii lor o pot reînvia și continua.

A doua obiecțiune și cea principală. Amestecul de rase în Europa e așa de mare, încât nu se mai pot stabili raporturi demarcaționale între caracterele antropologice și cele psihice ale popoarelor. „Indicele cefalic dacă e un caracter fundamental pentru clasificarea raselor, nu are nici o semnificație psihologică și socială“. În craniul care nu se schimbă, creierul se modifică ³⁾.

Excursiunile de mai sus într'un studiu economic asupra agriculturii pot părea ciudate, dar își au rostul lor.

România e țara satelor. Locuitorii trăesc din păstoriț și agricultură. Târgurile, intermediarele între sate și orașe, sunt vechi, dar nu prea numeroase. Orașele cari merită acest nume sunt recente și puține. În vechiul regat, cam dela 1880, ele au început să intre în faza industrialismului, iar cam dela 1900 fac un salt spre așa numitul „imperialism financiar“, adecă spre stăpânirea întregii economii naționale de către marea finanță a orașelor și în special a capitalei București. Cu întregirea României Mari — opera mării finanțe și a burgheziei urbane — caracterul industrial al țării s'a accentuat și mai mult adăugându-se o serie de întreprinderi din teritoriile liberate.

¹⁾ M. Boule, *Les hommes fossiles*, *Eléments de paléontologie humaine*, Masson et Cie, Paris, 1925, pag. 352.

²⁾ *Getica*, Cult. Naț. București, 1926, pag. 168 și 661.

³⁾ Cornejo, *Sociologie générale*, I, p. 358, apud Henri Bert, *L'évolution de l'humanité*, Avant-propos, Première section, vol. V, pag. VII și nota 2. Cf. și N. Iorga, *Ce e rassa?* Neam, Rom. An. XX, No. 17 din 22 Ian. 1925; apoi „Revista istorică“, An. XI, No. 4—6, Aprilie—Iunie 1925, pag. 127.

În studiul nostru (partea I) am așezat la temelia refacerii noastre economice organizarea și reorganizarea industriei cari n'au nevoie de export ca să înflorească. În partea III-a a lucrării de față tratăm pe larg problema industrializării României, arătând cum se poate și cum trebuie realizată. La acest loc stăruim asupra tehnicei în agricultură, a raționalizării și mecanizării producției agricole cu ajutorul obștiilor cooperative, cu cari ne asurzesc reformatorii tuturor partidelor și tuturor guvernelor, fără să se gândească la consecințele practice ale acestor reforme, cari, dacă s'ar înfăptui, ar tulbură ordinea de drept și ordinea socială a satelor noastre, ordine cari sunt mai vechi decât legile parlamentelor și chiar decât Statul român.

Tehnica și mașinismul nu sunt creațiunile satelor, ci a orașelor, a indivizilor inventatori și întreprinzători din aglomerațiunile urbane, întemeiate pe comerț. *Homo faber* desigur, că și-a fabricat singur uneltele necesare pentru traiul primitiv, dar acest *homo faber* a avut nevoie de viața și mijloacele orașelor ca să ajungă la civilizația tehnicei și a mașinismului de astăzi. Civilizația mecanică e legată de orașe, singurele cari alcătuiesc capitolele istoriei. Satele se pierd în negura necunoscutului. Istoria lor e o taină pentru istorie. Satul și orașul sunt două lumi, cari ne-au atras atențiunea încă în tinerețele noastre și n'am renunțat nici acum la intenția de a trata într'o lucrare cele *două culturi*, cultura satelor și cultura orașelor dela origina lor, deși la cele dintâi se aștern atâtea dificultăți ale obscurului în calea cercetării.

Spuneam că satul e etern, ca și țărâtimea, și că viața lui nu e în funcțiune nici de stat, nici de soarta culturii orașelor. Statele și orașele chiar dacă s'ar prăbuși, satele trăesc mai departe, fiindcă ele nu participă nici la viața statelor, cu tot regimul democratic, nici la cultura orașelor. Satele și țărâtimea pretutindenea e la fel. Țăranul din Europa apuseană — scrie Spengler — a primit numai în aparență învățăturile conciliilor ca și cuceririle tehnicei mașinilor și a revoluției franceze. În realitate a rămas ceea ce a fost pe vremea lui Carol cel Mare. Dacă ar scăpa de constrângerile statului

și a marilor orașe, s'ar întoarce fără ezitare la viața naturală primitivă ¹⁾.

Civilizația mecanică a orașelor întemeiată pe regimul capitalist e adevărata și profunda cauză a crizei din zilele noastre. Dacă ea e opera Nordicilor, nu o plătesc numai ei, ci omenirea întregă. Cei ce au exploatat lumea, cu armele tehnice aplicată în toate domeniile, au înlocuit sclavajul și iobăgia cu mașinismul, fără să poată desființa mizeria umană. Milioane de oameni mor de foame în centrele urbane ale Apusului ca în vechea Romă.

Sufletul faustian s'a închinat forței și materialismului, uitând și disprețuind sufletul magic al armoniei și al frumuseții plastice, întrupat în Apollo.

Noul ideal al umanității nu poate fi decât echilibrul dintre energie și formă, dintre idealism și materialism.

Dacă lumea materialismului răzimat pe tehnică se va prăbuși, cum o profetește filosoful Spengler omenirea nu va părăsi tehnica, ci o va pune în serviciul tuturor, nu ca o armă de luptă împotriva celor slabi, ci ca un mijloc pentru o organizație socială mai armonioasă.

Tehnica se va răspândi și la sate, nu pentru a desființa principiul proprietății individuale și a sili pe țărani la munca socialistă colectivă, ci ca servicii publice și ca unelte ajutoare a muncii individuale a fiecărei gospodării. Viitorul nu e nici a americanismului nici a comunismului sub forma capitalismului de Stat, ci a liberalismului ce va asigura omenirii minimul de existență și maximul de existență, după energia și valoarea ce o reprezintă fiecare individ. Acest individualism e în spiritul și tradiția poporului nostru.

Orașele și satele trebuie să înceteze de a mai constitui două lumi între cari se așterne prăpastia urii și a dușmăniei. Satele urmează să fie ridicate și să devină centre cu o populație țărănească conștientă, care se beneficiază de toate cuceririle tehnice. Bună starea și bogăția materială a satelor trebuie să fie temelia culturală și a organizației de stat a României.

Iată cum vedem noi problema tehnice și a țărănimii. Cei ce vorbesc de munca forțată, de raționalizarea și de me-

¹⁾ Untergang des Abendlandes, II, pag. 115.

canizarea agriculturii țărănești prin obști de producție vreau să introducă teorii streine în țara noastră, vreau să anarhizeze satele, cum le-a anarhizat și capitalismul bancar cu dobânzile uzurare.

Tehnica nu e îngăduit să robească, ci să libereze satele.

Când țăranii se vor convinge că tehnica e o slujitoare credincioasă a intereselor lor, nu va fi nevoie de nici o silnicie ca să o primească în gospodăriile lor și să-i dea cinstea cuvenită.

CONCLUZIUNI.

Agricultura, temelia vieții noastre economice, e amenințată de două primejdii: de concurența produselor transoceanice și de dumpingul rusesc; amândouă se reazimă pe cultura rațională mecanică și pe unități de exploatare cu suprafețe întinse, cari fac posibilă sporirea producției la hectar și reducerea cheltuelilor de cost. La noi suprafața cultivabilă a țării e fărâmițată în proprietăți mici țărănești, improprii pentru cultura rațională. Unitățile mari de exploatare aproape lipsesc.

Industrializarea agriculturii la noi se izbește de dificultăți greu de învins. Dispersiunea proprietății funciare rurale săvârșită prin reforma agrară s'a făcut sub impulsul împrejurărilor în vederea unor necesități sociale. Asupra acestei reforme nu se mai poate reveni pe calea legislativă. Legile economice o vor revizui singure, în virtutea principiului de liberă circulație a bunurilor și de adaptare a proprietății agrare la procesul de producție cerut de concurența târgului internațional.

Mecanizarea producției agricole nu se poate forța într'un stat cu majoritatea populației compusă din țărani. În America și Australia, mașinismul, tractoarele și combinele (secerătoare-treerătoare) s'au introdus în regiunile cu populație foarte rară, lipsite de mână de lucru. Într'o țară cu populație deasă țărănească, în continuă creștere, mecanizarea și raționalizarea agriculturii e și o problemă socială, peste care conducerea de stat nu poate trece cu ușurință. În Rusia mecanizarea agriculturii, fie în exploatările de stat (sobhozuri) fie în cele

particulare (kolhozuri) s'a făcut în regiunile cu populație deasă, sacrificându-se țărăimea, fiindcă se urmărea proletarizarea ei de regimul sovietic.

România care a fost întotdeauna un stat de țărani, dela originea principatelor până în zilele noastre, nu-și poate desființa țărăimea fără să-și dărâme tradiționalele temelii de existență. Gospodăriile țărănești, cari produc pentru satisfacerea nevoilor lor proprii, imprimă României caracterul de stat rural, ceea ce constituie o fericire pentru ea, întrucât nu e silită să întrețină din buget milioane de oameni fără de lucru.

Economiiile țărănești vor evoluă și vor reuși să sporească venitul național, dacă vor fi îndrumate și ajutate să se specializeze în cultura plantelor de nutreț, a plantelor industriale și mai ales în cultivarea vitelor și a produselor lor.

A stărui să se mecanizeze agricultura gospodăriilor țărănești prin cooperative de exploatare, credem că nu e o soluție fericită, fiindcă un compromis între proprietatea individuală capitalistă și munca colectivă comunistă nu poate reuși. Chiar dacă s'ar experimenta ele nu ar da rezultatele dorite, fiindcă produsele țărănești nu vor putea concura cu produsele întreprinderilor mari agricole.

Economia națională românească va câștiga, dacă supraproducția de cereale a gospodăriilor țărănești va fi destinată consumului intern și dacă din produsele țărănești se vor exporta numai produsele plantelor industriale și a animalelor, cari vor contribui la echilibrarea balanței schimbului de valori cu străinătatea.

Mecanizarea și raționalizarea agriculturii se poate face numai în întreprinderile mari dela 500 ha. în sus. Crearea lor și amenajarea celor existente cere timp și credit.

Statul român trebuie să încurajeze, prin toate mijloacele, refacerea întreprinderilor mari agricole, cari vor participa la târgul internațional cu marfă standardizată, capabilă să suporte orice concurență normală.

Trebuesc mărite și sporite fermele statului, care vor fi astfel organizate ca să contribuie la veniturile bugetare și să fie îndrumătoare și sprijinitoare efective ale culturii agricole raționalizate.

Aceste întreprinderi pot relua tradiționala cultură a grâului de Dunăre, care în materii nutritive nu e întrecut de nici unul de pe suprafața pământului.

Agricultura noastră, ori cum ar fi organizată, nu poate lupta cu dumpingul rusesc al Sovietelor. Ori înving Sovietele ori Statele agrare din răsăritul Europei. O înțelegere nu credem că e posibilă, după cum nu credem că e posibil un cartel internațional al grâului, tot din cauza Sovietelor. Mai curând credem într'o Uniune a Statelor Europene, care dacă s'ar realiza, ar rezolva în parte problema dezechilibrului dintre valorile agricole și cele industriale din Europa.

Pentru ameliorarea situațiunii agriculturii românești trebuie desființate toate taxele ce o apasă, create institute cari să-i procure credite ieftine pe termen lung și să-i consolideze datoriile din trecut după categoriile de proprietari.

Politica agrară trebuie să rămână în viitor o preocupare esențială a Statului român. Armonizarea politicei agrare cu cea industrială, pe care o vom cerceta în partea a treia a lucrării noastre, e calea cea mai bună pe care trebuie îndrumată politica economică a României.

Statul român nu-și poate sacrifica economia națională pe altarul alianțelor sale politice.

Stăruim pentru înfăptuirea „Statelor Unite ale Orientului” propuse de noi încă din 1924.

CAPITOLUL II CREDITUL AGRICOL

Istoric. — Creditul agricol n'a atras niciodată și nicăieri capitalurile financiare, deoarece nu a oferit nici teren de speculațiuni și nici o rentabilitate ispititoare. Institutele de credit funciar rural s'au și înființat târziu în Europa, abia pe la mijlocul veacului trecut și pretutindeni au luptat cu greutate. Întreprinderile rurale au fost lipsite întotdeauna de capitaluri și de credit, fiindcă nu suportau decât credite ieftine pe termen lung și cu garanții greu de lichidat. Toate acestea nu erau și nu sunt în măsură să atragă capitalurile și să le determine a părăsi afacerile speculative și mănoase din întreprinderile financiare, industriale și comerciale. Deaceea aproape în toate țările, așezămintele de credit agricol s'a creat prin intervenția și ocrotirea Statului ¹⁾.

Criza de credit agricol și dobânzile grele de care ne plângem astăzi în România nu sunt noi. Într'o adresă prezentată Adunării Deputaților, în 3 Iulie 1859, îndată după Unirea Principatelor și semnată de 37 deputați se spune: „Subsemația având în vedere grelele datorii, în care se află căzuți proprietarii de moșii din lipsa unei bănci, și a evenimentelor ce se petrecură până azi în țară, și a căror dobânzi absoarbe nu numai venitul, ci și chiar fondul, dacă nu s'ar luă cât mai în grabă niște măsuri mai serioase din partea guvernului. Propunem ca guvernul să vie în ajutorul proprietarilor și la viitoarea sesie, dacă nu se va putea chiar în aceasta, să înfă-

¹⁾ Cf. *Hypothekenbanken, Landeskreditkassen* și *Bodenkredit-institute* în *Handwörterbuch der Staatswissenschaften*.

fișeze Camerei un proiect pentru aceasta, prin instituirea unei bănci de credit funciar¹⁾.

Aceeaș jelanie și dorință o auzim și astăzi după 70 de ani.

„Prima Societate de credit funciar român“ s'a înființat abia în 1873 pe baza de răspundere mutuală între asociați. Creditul funciar rural a venit în ajutorul marilor proprietari, pe cari i-a scăpat de datorii oneroase și de dobânzi uzuare. A mai finanțat marile exploatări agricole. Serviciile ce le-a făcut creditul funciar rural agriculturii au fost reale și titlul lui de mândrie este, că a lucrat cu bani românești, apărând neatârnaarea noastră financiară. Capitaliștii streini au încercat și înainte cu 50 de ani să li se concesioneze lor înființarea creditului funciar, dar cei ce au făcut Unirea Principatelor își dădeau seama de consecințele concesiunilor economice. Ei știau că stăpânirile economice sunt premergătoarele stăpânirilor politice și deaceea au preferat să lupte cu mari dificultăți, dar să se sprijine pe puterile lor proprii²⁾.

În cursul războiului și după expropriere, situația creditului rural s'a zdruncinat, curmându-i-se posibilitatea de funcționare în condițiile din trecut. Deaceea, în 1923, s'a făcut o nouă lege a Societăților civile de credit funciar rural și a Societății de Credit Agricol, care s'a modificat prin „Legea pentru organizarea creditului funciar rural și a creditului agricol“ din 1929, astăzi în vigoare³⁾.

Criza de credit agricol în România. Inianțe de război, în toate provinciile României întregite se dădea mai multă atențiune politicei agrare, deoarece marii proprietari rurali erau deținătorii puterii în Stat. Pentru finanța bancară înlesnirea producției și desfacerii agricole eră un însemnat izvor de venit.

¹⁾ Istoricul sbuciumărilor pentru înființarea *Creditului funciar rural* se găsește în „Lucrări pregătitoare cu privire la înființarea creditelor funciare în România“, — apărut în 3 volume. Citatul e făcut după această lucrare.

²⁾ Asupra activității *Creditului funciar rural* se găsesc suficiente informațiuni în Victor Slăvescu, *Creditul funciar din România*, Cartea Rom. Buc. 1924. Rolul ce l-a îndeplinit *Creditul rural* e rezumat la pag. 56—57.

³⁾ Împotriva acestei legi s'au ridicat societarii *Creditului rural*. Cf. Cuvântarea d-lui C. Brătianu în *Văitorul*, 3 Dec. 1929, în care se găsește o expunere asupra activității *Creditului rural*.

Așa se explică organizațiile speciale de credit agricol atât în vechiul regat cât și în provinciile alipite.

După război și după expropriere, centrul de activitate a celor ce dețineau puterea politică s'a îndreptat spre întreprinderile industriale și financiare. De soarta nouilor și micilor proprietari nu s'a îngrijit nimeni. Singure băncile populare le veneau în ajutor cu credite neînsemnate.

Chiar în rapoartele Băncii Naționale către adunările ei generale se recunoaște, că creditul pe seama agriculturii a fost uitat după război.

În darea de seamă către adunarea generală a B. N. din 1925, se spune:

„Ceeace lasă însă mult de dorit este situațiunea creditului agricultorilor și în general, apoi, creditul mic, așa numit creditul popular. În adevăr țară încă agricolă, am pus la îndemâna comerțului o instituție ca Banca Națională, am pus la îndemână industriei o instituție de forță dejă crescută a Creditului industriei, și nu s'a făcut acelaș lucru pentru agricultură, deși principala ocupațiune a locuitorilor României este agricultura“.

Ușoare vorbe!

În darea de seamă pe 1926 (Monit. Of. Nr. 51 din 11 Feb. 1927) revine, făcând următoarele constatări:

„Credem că este locul aici să relevăm, că atunci când circa o treime din creditele date de Banca Națională au fost acordate agricultorilor și când avem în țară atâtea instituțiuni chemate a veni în sprijinul lor, ca Societatea de Credit rural, Casele județene de credit pentru agricultură (numărul eră de 58), Casele de împrumut pe gaj ale agricultorilor (numărul lor e de 48), Casa Rurală, în fine Băncile Populare și Cooperativele sătești și dacă cu toate acestea sunt încă multe de făcut pentru sprijinirea acestei prime ramuri de activitate a țării, nu însemnează că până acum agricultura a fost lipsită complect de credit sau de instituțiuni menite a o susține și desvoltă. Esențiala lipsă o vedem în aceea a unui *organism central*, care să coordoneze și să sistematizeze activitatea tuturor acestor instituțiuni, după un plan de ansamblu, care să facă o repartiție potrivită și gradată a credi-

telor între toate instituțiunile-organism constituit, în principal (sic!) din chiar reprezentății lor“.

Noul guvernator Burillianu, în declarațiunea din 11 Ianuarie 1927, constată, că „creditul agricol e cu totul insuficient“ și că „fără acest credit agricol reforma agrară va fi fost o risipă inconstientă“.

Prin nouile Statute ale Băncii Naționale, cuprinse în legea monetară din 7 Februarie 1929, totuși se limitează scontul efectelor agricole la 25% din portofoliul băncii. Această dispoziție nu ține seamă de realitatea economiei naționale.

Toate tânguirile Băncii Naționale în jurul lipsei de credit agricol au fost așa de ochii lumii, fiindcă în realitate nu a făcut nimic pentru a veni în ajutorul agriculturii, deși spune că are bani, dar n'are cui îi da (raportul către adunarea generală din 1930).

Legea pentru procurarea creditelor agricole votată de partidul liberal în 1923 nu a înlăturat criza de credit. Partidul național-țărănesc a modificat legea, la mijlocul anului 1929, prevăzând dispoziții pentru desființarea Creditului funciar rural, cea mai veche instituție de credit a țării, fiindcă eră condusă de liberali, dar n'a reușit să dea ființă nouilor societăți de credit agricol.

Băncile comerciale au restrâns și ele operațiunile așa că criza de credit, la sfârșitul anului 1930, a fost mai acută ca oricând și ea face cu neputință orice silință de a îndreptă situația agriculturii.

Politica de credit în agricultură. Condiția fundamentală a creditului agricol e economia de schimb, care să garanteze împrumutătorului nu numai plata dobânzilor ci și restituirea capitalului. O economie rurală familiară ce lucrează numai pentru nevoile ei proprii nici nu simte nevoia împrumuturilor și nici nu interesează pe deținătorii de capitaluri¹⁾.

Am arătat că economia noastră rurală, în majoritatea ei, e o economie parcelară țărănească care lucrează prea puțin pentru schimb. Am stăruit și asupra rezervei ce o are țărănimea față de mașinism și față de raționalizare. Să nu uităm

¹⁾ Asupra politicii de credit în agricultură scrie pe larg Fr. Aereboe în *op. cit.* capitolul V: Kreditpolitik in der Landwirtschaft.

cu 95,5% din agricultorii țării dețin 63,8% din pământul cultivabil, împărțit în loturi sub zece hectare. Când 9.200.886 ha. sunt în stăpânire a 3.667.176 gospodării țărănești, însemnează că operațiunile de credit agricol se întemeiază pe ele sau trebuie să țină seamă de ele. În realitate aceste gospodării, în majoritatea lor, prezintă cele mai slabe și nesigure garanții. O parte a gospodăriilor țărănești sunt grevate de datorii și așteaptă să fie asanate.

Despre un credit agricol mai poate fi vorba la gospodăriile mari țărănești dela 10—50 ha. Asemenea gospodării sunt 148.860 și dețin 2.392.689 ha. din pământul cultivabil. Proprietarii lor formează mica burghezie a satelor.

Creditul Agricol propriu zis are în vedere întreprinderile capitaliste, cele mijlocii, între 50—250 ha. și cele mari peste 250 ha.

Legea în vigoare face o distincțiune clară și precisă între cele trei categorii de credit agricol: creditul de asanare a datoriilor din trecut de orice origină ar fi; creditul de investițiuni și ameliorări și creditul pentru cumpărările de pământ.

Toate legile cari privesc creditul agricol trebuiesc armonizate, iar operațiunile institutelor create prin aceste legi determinate pentru a evita conflictele de atribuțiuni. „Creditul ipotecar al României” trebuie să devină instituția centrală, prin mijlocirea căreia se vor reescontă portofoliile celorlalte instituțiuni de credit agricol și se vor plasa obligațiunile emise de acestea. El va fi instituția cu care va lucra creditul ipotecar internațional, proiectat de Societatea Națiunilor.

O instituție de sine stătătoare se va ocupa cu asanarea datoriilor agricole din trecut a tuturor categoriilor de proprietăți. „Banca Agriculturii românești” e destinată să facă aceste operațiuni, deși nu dispune de capital suficient și deși denumirea nu e potrivită.

A doua instituție care există „Casa rurală” se va ocupa exclusiv cu creditele pentru cumpărări de pământ. Rolul acestei instituții, în vremurile de azi, este extrem de important. Ea e chemată să supravegheze și să înlesnească, prin finanțări, ca transmisiunile de pământ să se facă în favoarea Românilor. Spre acest scop ea trebuie să-și constituie în fiecare capitală de județ sucursale. Legea de reorganizare a „Casei

rurale“ din Mai 1930 e destul de bine alcătuită. „Casei rurale“ trebuie să-i se pună la dispoziție un capital cu mult mai important pentru a putea face față numeroaselor transmisiuni de pământ ce sunt în perspectivă. Câte moșii nu sunt azi de vânzare în România pe un preț de nimic.

„Creditul funciar rural“, cu toate drepturile lui trebuie menținut pentru finanțarea marei proprietăți, căreia a rezervat încă un rol important în economia națională. Instituțiile de credit mutual trebuie sprijinite și temeinic organizate.

„Creditul ipotecar“ al României, fie prin sucursalele sale, fie prin băncile cooperative, fie prin celelalte instituțiuni ar îmbrățișa întreaga problemă a creditului agricol.

Întreaga organizație a creditului agricol în România atârnă de mijloacele financiare. După 50 de ani de independență politică și economică, spre rușinea țării noastre, s'a găsit un guvern ce pretindea că reprezintă interesele țărănimii, care a primit controlul strein la Banca Națională a României și la „Creditul agricol ipotecar al României“. Ceeace n'au făcut înaintașii noștri în România mică, înainte cu 50 de ani, am tolerat noi generația Unirii să se săvârșească în România Mare. Acest control nu ni e de nici un folos real. El numai o umilință pe care nu o merităm.

Politica creditului agricol în România trebuie să se realizeze pe realități, adecă pe întreprinderile agricole conduse și organizate în spirit capitalist. Creditul pentru economia rurală țărănească e mai mult o acțiune filantropică și prezintă un interes din punct de vedere social, nu financiar. Stăruim din toată inima pentru sprijinirea economiei țărănești și pentru ridicarea nivelului de viață a satelor, dar nu prin tutele și prin desconsiderarea principiilor de proprietate adânc înrădăcinate și în sufletul țaranilor. Munca, vrednicia va selecționă și la sate pe cei capabili să triumfe în lupta vieții. Cei slabi și leneși nu pot constitui o preocupare pentru politica de stat și nici nu-i pot inspira directive. Deaceea, în economia rurală, viitorul nu e a acelor ce se mulțumesc să scoată din lotul lor pâinea cea de toate zilele, ci a acelor ce vor intra în ritmul economiei capitaliste de schimb.

Mijloacele financiare pentru a satisface nevoile de credit ale agriculturii care merită să fie împrumutată, le putem găsi

în țară. Dacă transformăm politica de credit a agriculturii într'un mijloc demagogic de propagandă electorală a unuia sau a altuia dintre partidele politice, orice organizație a creditului agricol e din capul locului condamnată la faliment.

În *Statutul monetar* se fixează politica Institutului nostru de emisiune și se arată rolul ce trebuie să-l aibă în politică de credit agricol.

Aici ne mărginim a indica soluțiunile privitoare la problema creditului agricol.

Conversiunea datoriilor agricole preocupă azi politica de stat. N'am cetit și nu cunoaștem nici o propunere care să soluționeze mulțumitor problema și să armonizeze interesele creditorilor cu ale debitorilor, încadrându-le în politica de stat, fără să arunce sarcini asupra visteriei noastre deficitare.

Am spus mai sus că Banca Agriculturii românești e chemată să soluționeze această problemă în baza unei legi speciale prin care se va stabili că creditorii vor reprimi capitalul împrumutat cu o dobândă de 10% până la sfârșitul anului 1927, iar dela 1928—1931, fără nici o dobândă. De acest regim se vor bucura toate datoriile agricole chiar și cele cu sentințe definitive, dar nelichidate. Se vor suspenda pe trei luni toate execuțiile silite. Nu se vor așana decât datoriile cari nu trec peste cinci mii de lei de hectar. Se va da prin lege un termen de o lună ca părțile să cadă de acord prin bună învoială, încheind o transacție autenticată, în care creditorii vor declara că renunță la orice altă pretențiune față de debitori în afară de cea cuprinsă în transacțiune și că se învoiesc a primi ca pretențiunea lor să fie răscumpărată de către Banca Agriculturii românești, care îi va plăti cu titluri de conversiune după ce se va substitui în drepturile lor ipotecare. Autoritățile locale vor supraveghea și controla operațiunea conversiunii.

Banca Agriculturii românești se va înființa cu orice capital. Titlurile de conversiune emise de dânsa pe 30 de ani, vor fi garantate de stat, se vor emite al pari, cu o dobândă de 6% pe an până la concurența sumei de 10—12 miliarde lei, sumă la care credem că se vor reduce datoriile agricole asanabile. Statul va garanta și plata cuponului, prevăzând în buget, spre acest scop 500—600 milioane lei.

În caz când părțile nu ar vrea să cadă de acord prin bună învoială, oricare din părți, după o lună, va cere intervenția justiției care se va pronunța, conform legii, în curs de două luni. Sentințele primei instanțe devin executorii.

După expirarea celor trei luni debitorii neasanabili vor fi executați, dacă nu au putut cădea de acord cu creditorii pentru reducerea datoriei la 5 mii lei de hectar. La licitație se va prezintă și Casa rurală, care va avea dreptul de a plăti prețul ieșit la licitație cu bonuri emise pe un an fără dobândă, cu garanția statului. După un an bonurile Casei rurale vor fi achitate, fie în numerar, fie cu titluri de conversiune de ale Băncii agriculturii românești.

Datoriile agricole din trecut cari nu se vor aranja, în baza legii speciale, se anulează.

Legea va specifică în amănunte procedura după speța cazurilor. În acest fel credem că se pot aranja datoriile agricole.

Pentru activarea agriculturii se va recurge la emisiunea de obligațiuni din partea Creditului ipotecar agricol și de scrisuri din partea Creditului funciar rural.

Asupra tuturor operațiunilor în legătură cu politica de credite a Băncii Naționale revenim în *Incheierea* lucrării noastre, în care arătăm complexul construcției financiare în vederea refacerii economice a României.

* * *

Facem un adaus. Înainte de a pune sub tipar această lucrare s'a încins o discuție aprinsă în jurul datoriilor agricole. Într'un fragment publicat în ziarul *Lupta* din 17 Septembrie 1951 am condensat câteva propuneri, cuprinse și în studiul de față. Partidele politice au început și ele să-și precizeze atitudinea față de problema datoriilor agricole. Guvernul, prin graiul d-lui Argetoianu, promite conversiunea lor și anume: „Idea mea este că e nevoie să facem o conversiune a datoriilor prin emiterea unor obligațiuni garantate de stat“. Dobânda circa 8½%, din care 5% va fi plătită de stat și restul de 3½% de debitori. Operațiunea e complicată.

Părerile sunt împărțite. Nouă ni se pare că propunerea noastră e cea mai rațională, cea mai justă și cea mai practică,

nu fiindcă ne aparține, ci fiindcă până acum nu am auzit sau cetit una mai bună.

Obiecțiuni principiare se pot ridica trei: 1) că nu se respectă ordinea de drept a convențiilor private încheiate între părți; 2) că intervenționismul de stat pentru conversiunea forțată a acestor datorii nu se întemeiază pe un interes general și 3) atât nerespectarea ordinei de drept cât și intervenționismul sunt în dauna creditului public și privat din viitor.

Vom răspunde acestor obiecțiuni.

Ordinea de drept a convențiilor private sunt subordonate ordinei economice și sociale pe care autoritatea statului e datoare să o păzească cu orice sacrificii. Datoriile agricole tulbură ordinea economică și amenință să se transforme într-o rebeliune socială a satelor împotriva cămătarilor dela orașe. Datoriile agricole s'au agravat în cele mai frecvente cazuri, nu din cauza capitalurilor împrumutate, ci din cauza dobânzilor uzurare, tolerate de stat, așa încât ele au devenit sarcini istovitoare mai ales în urma deprecierei produselor agricole și a valorii pământului. Nici o ordine de drept și de echitate nu poate sili la sacrificii o clasă producătoare, ocrotind capitalismul financiar, care e numai o funcțiune a producției și a circulației mărfurilor. Dacă dobânzile ar fi scăzut în proporția diminuării prețurilor produselor agricole și a fondului funciar s'ar mai putea vorbi de o ordine de drept a convențiilor particulare. Când am vorbit de expropriere am arătat punctul nostru de vedere în ceea ce privește intervenționismul puterii publice pentru restabilirea unui echilibru între diferitele categorii de cetățeni. Regula de drept în exercitarea atribuțiilor statului e limitată de interesele generale.

În cazul datoriilor agricole interesele generale primează, cărora nu li se poate opune ordinea de drept secundară și subordonată a convențiilor dintre părți. Majoritatea debitorilor agricoli sunt țărani, cari nu pot fi sacrificați instituțiilor bancare uzurare.

În ceea ce privește creditul public și privat care s'ar distruge prin această intervenție a autorității de stat, credem, că nici nu merită să mai stăruim. S'a apelat la un moratoriu

forțat pentru aranjarea datoriilor private externe și tot nu s'a distrus creditul. Dealtfel am arătat, că creditul agricol a fost tratat cu neîncredere.

În propunerile noastre, de altfel, nu atacăm dreptul creditorilor. Dimpotrivă apărăm mai mult interesele lor. Credem că pentru ei e mult mai avantajos să dețină titluri de converșiune, garantate de Stat și cu o dobândă fixă, decât o creanță dubie.

Banca Agriculturii românești s'a constituit legal la Tribunalul Ilfov la 18 Mai 1931. Din capitalul subscris de stat de lei 650 milioane s'au vărsat numai 42 milioane, iar din 400 milioane subscrise de bănci 50%. Banca are deci un capital vărsta de 162 milioane lei. Legea Băncii Agriculturii românești urmează să fie modificată în sensul indicat de noi și pusă în funcțiune.

Între timp s'a constituit și Creditul ipotecar agricol, deși legea în baza căreia ființează nu poate rămâne nici ea nemodificată.

Toate instituttele prevăzute de noi pentru operațiunile de credit agricol există. Mai rămâne ca activitatea lor să fie precis determinată și armonizată.

Comasarea și cadastrarea proprietății, unificarea parcelelor împrăștiate printr'o procedură de comasare expeditivă așteaptă de zece ani înfăptuirea. Ca să se poată face trebuie definitivată împrăștierea.

Ni se spune, că lucrările de cadastrare sunt înaintate. Evidențierea proprietății e una din condițiile fundamentale ale creditului agricol. Din lipsa de mijloace materiale lucrările de cadastrare nu au putut fi terminate în vechiul regat și Basarabia. Nu știm dacă s'a întocmit vreun proiect de lege a Cărților Funduare și a Cadastrului.

Întârzierea comasării și cadastrării e dăunătoare economiei agricole.

Concluziuni: *Creditul agricol cere garanții pe care nu le oferă decât economia de schimb, organizată în spirit capitalist. Instituttele de credit agricol trebuie împărțite după natura operațiunilor și după natura întreprinderilor agricole.*

Pentru organizarea creditului agricol nu e nevoie să ne umilim, primind condițiuni de vazălitate economică, întrucât putem găsi mijloace de finanțare și în interiorul țării. Comasarea și cadastrarea proprietății sunt indispensabile operațiilor de credit¹).

¹) După terminarea acestei lucrări am găsit: *Propuneri pentru ușurarea crizei agricole și viticole*, prezentate Guvernului și corpurilor legiuitoare de Liga Agrară, Uniunea centrală a sindicatelor agricole și Uniunea generală a sindicatelor viticole București 1931, — Broșura confirmă unele din expunerile noastre și înșiră o serie de doleanțe.

CAPITOLUL III

DOCUMENTE

În legătură cu problemele cercetate de noi, reținem câteva documente:

Societatea Națiunilor a convocat prima conferință economică internațională în Mai 1927, care s'a ocupat de situația agriculturii¹⁾. Conferința a subliniat importanța agriculturii în comerțul mondial și interdependența dintre activitățile agricole, industriale și comerciale.

Au urmat pe urmă conferințele din România, care s'au încheiat cu conferința din Varșovia (August 1930), la care au participat reprezentanți ai Bulgariei, Ungarei, Poloniei, Estoniei, Cehoslovaciei, României și Jugoslaviei²⁾.

Conferința mondială a grâului ținută la Roma în Martie 1934, a adus rezoluții importante pe cari le reținem.

Prin actul final al conferinței, reprezentanții Statelor participante au convenit la stabilirea următoarelor puncte în cele trei mari chestiuni dezbătute la Roma pentru remedierea crizelor agricole europene:

In chestiunea producției și comerțului de grâu.

1. Conferința recomandă ca în țările unde grâul se consumă în mod obișnuit să se examineze posibilitatea de a spori consumația.

Mai recomandă ca să se facă eforturi de publicitate pentru a populariza consumația grâului în țările unde acesta nu este încă răspândit. În acest scop, socotește că ar fi folositor să se desfacă, pe prețuri scăzute, în acele țări neconsumatoare de grâu, o parte din recoltele vechi ce apasă asupra pieței mondiale.

2. Conferința constată că țările europene nu pot renunța la cultura grâului și nici nu pot primi primejduirea acestei culturi din nenumărate cauze economice, sociale și politice.

3. Conferința recunoaște neputința de a se obține o reducere generală a suprafețelor semănate cu grâu în lume, pe calea directă a unei rândueli obligatorii, fie că aceasta ar fi hotărît de un organ internațional sau de cele naționale.

¹⁾ Lucrările conferinței se găsesc la Elemér Hautos, *L'économie mondiale et la S. des N.*, Paris, 1930.

²⁾ Cf. V. Madgearu, *L'Europe agricole devant la S. de N.* cu rezoluțiile conferințelor din București și Varșovia.

O asemenea reducere nu se poate obține decât pe cale firească de către agricultorii sub influența condițiilor pieței comerciale și prin studiul faptelor și a datelor statistice internaționale. Recomandă ca în țările unde s'ar socoti de folos, influența aceasta să fie sporită printr'o propagandă profesională pe lângă producători.

4. Conferința socotește că pentru lecuirea crizei este nevoie de o mai bună rânduială a comerțului grâului. Rânduiala aceasta trebuie să fie obținută mai curând printr'o acțiune gradată și progresivă inspirându-se treptat-treptat din rezultatele obținute, decât printr'o acțiune mare ce ar avea pretenția să îmbrățișeze întreaga problemă în complexul ei.

Ca un prim și imediat pas în direcția aceasta, se recomandă țările interesate să-și concentreze deocamdată toate eforturile asupra unui obiect limitat și precis: desfacerea rămășițelor din precedentele recolte.

5. Conferința a luat cu mulțumire act de hotărârea țărilor exportatoare de peste Ocean și din Europa de a se întruni la 18 Mai, la Londra, sub președinția Comisarului Canadei d-l Ferguson, pentru stabilirea în comun a unui program de export de grâu în campania anului 1951—1952 cât și pentru desfacerea cantităților de grâu disponibile din precedentele recolte.

6. Conferința recomandă, în același timp, diferiților cumpărători, din țările importatoare, să binevoiască a face o efortare organizatorie pentru cumpărarea grâului importat. Evident efortarea aceasta urmează să se facă în forme variate potrivit condițiilor particulare ale fiecărei țări.

7. Conferința reține că Inst. Internațional de Agricultură și organizația economică a Societății Națiunilor vor trebui să urmărească eforturile ce vor fi de făcut în deosebite țări în câmpul producției și comerțului de grâu, cu scopul de a lua în deplin acord inițiativele ce li s'ar sugera prin experiența în curs.

8. Conferința socotește că ameliorarea condițiilor pentru producția și comerțul grâului pe piața lumii atâră în bună parte de perfecționarea aparatului de informațiuni și prevederi statistice. Ea încredințează Institutului Internațional de Agricultură sarcina de a coordona în acest scop datele statistice din diferite țări, de a verifica și interpretează cifrele, de a completa documentația de proveniență oficială cu date din izvor profesional sau comercial, capabile să lumineze chestiunea, de a face practică întrebuițarea datelor statistice și în sfârșit de a le pune la dispoziția celor interesați.

Chestiunea creditului agricol.

1. Conferința cercetând de aproape influența pe care organizarea metodică a creditului agricol o poate avea pentru ameliorarea condițiilor agriculturii și în special pentru remedierea crizei cerealelor, socotește mai mult decât necesar să se procure ieftin agricultorilor și în special producătorilor de grâu, capitalurile de care au nevoie, și că este

bine să cerceteze în cadru internațional problema creditului agricol, deosebit de creditul comercial prin modalitățile lui speciale decurgând din condițiile producției agricole.

2. În privința creditului pe termen mijlociu și lung, care să permită agricultorilor cumpărarea de materiale și vite, dobândirea sau sporirea unei proprietăți, ameliorări de fond și transformarea sistemelor de cultură spre o restrângere pe cât ar fi util și posibil suprafețele destinate cerealelor și a promovă culturile ce le pot înlocui. Conferința a luat cunoștință cu mulțumire că Societatea Națiunilor, prin comitetul financiar, ținând seamă de studiile Institutului Internațional de Agricultură, pregătește acum înființarea unui organism internațional de credit ipotecar.

Conferința consideră că instituția creditului agricol pe termen mijlociu și lung, este folositoare colectivităților ca și simplilor particulari și că ea trebuie să ușureze construcția de elevatoare, silozuri, magazine cooperative și la alcătuirea cooperativelor pentru vânzarea cerealelor și altor produse agricole. Acest credit mai poate fi folositor și conducătorilor de întreprinderi rurale, neproprietari, cari, în lipsă de ipotecă, vor oferi alte garanții efective precum warante, privilegii, cauziuni, etc.

3. În actuala criză, creditul agricol pe termen scurt având mare importanță, conferința crede că acesta trebuie să fie cât mai încurajat de guvernele diferitelor țări. Prin asemenea credit, agricultorii și în special producătorii de cereale vor fi scăpați de vânzările grăbite imediat după recoltă, vânzări care fac să se deprecieze prețurile în paguba producătorilor și fără nici un folos pentru consumatori.

Conferința socotește că se pot îndeplini, cu folos, transferturi de capitaluri între țările cu abundență de capitaluri și cele cari duc lipsă și că, în acest scop, este nevoie să se studieze mijloacele pentru ușurarea acestor transferturi, în cadru internațional, pentru promovarea creditului agricol pe termen scurt în toate țările.

4. Conferința exprimă în plus, părerea că este bine să se acorde exportatorilor credite necesare pentru a grăbi scurgerea recoltelor nevândute și că, în acest scop, întreprinderile de transporturi, magazinele generale și companiile de navigație ar putea interveni cu folos pe calea creditului de care dispun ele însăși.

5. Conferința roagă Institutul Internațional de Agricultură să continue studiile în problema creditorului agricol și să se silească a generaliza organizarea creditului pe termen scurt.

Conferința a luat notă că dezbateră regimului preferențial a avut drept bază un document la raportul conferinței a doua pentru o acțiune economică ținută la Geneva în Noembrie 1950. Discuția a fost continuată până unde eră cu putință, astăzi, pe terenul convorbirilor multilaterale.

Piedeca principală în fața căreia s'a oprit discuția a fost că delegații câtorva țări mari exportatoare de cereale au declarat că n'au

încă elementele necesare spre a-și da seama de pagubele sau foloasele eventuale ce le-ar trage din zisul regim preferențial.

Prin urmare, dacă țările interesate sunt dispuse de a încheia acorduri comerciale pe bază preferențială și doresc să continue discuția, vor trebui să urmeze calea diplomatică.

Osebit de aceasta, conferința a constatat că toate țările exportatoare au un interes comun întrucât doresc să se consolideze piața europeană cu scopul de a obține prețuri remuneratorii la cereale.

Actul final se termină cu observația că această conferință a înțeles, pe deoparte să dea cercurilor interesate ale lumii o indicație asupra căilor de urmat și a mijloacelor de aplicat pentru îmbunătățirea condițiilor pieței grâului și pe de alta să ofere Institutului Internațional de Agricultură o orientare pentru pregătirea celei de a doua conferințe mondiale a grâului, a cărei convocare a fost hotărâtă pentru anul 1952.

În sfârșit, consideră foarte fericită împrejurarea că la cele mai delicate și însemnate chestiuni s'au făcut discuții cu participarea unui număr mare de reprezentanți autorizați ai țărilor exportatoare din cele cinci continente, toate pătrunse de urgenta nevoie de a se remedia îngrijitoarea stare de lucruri. (*Argus*, 19 Aprilie 1951).

*
* * *

Conferința internațională a grâului ținută la Londra, în Mai 1951, s'a încheiat cu următorul comunicat:

„Statele reprezentate la conferință, după ce au examinat în amănunțime situația, își exprimă convingerea că scăderea prețului grâului se atribuie mai ales următoarelor cauze: 1) influenței depresiunii economice mondiale; 2) faptului că producția nu poate să fie vândută cu beneficii; 3) absenței informațiilor adecuate și suficiente, relativ la transporturile de grâu, precum și asupra cererei și ofertei în această materie; 4) starea nesigură a pieței grâului“.

„Conferința consideră că este imposibil să se reducă însăși înțelesurile de grâu și-și exprimă speranța că se va încerca o mai bună organizare a comerțului de grâu, pe baza informațiilor concrete asupra disponibilităților de grâu și a celorlalte condițiuni ce influențează comerțul de cereale“.

Comunicatul oficial, prevede în fine înființarea comitetului conferinței, destinat să mențină contactul între diferitele țări exportatoare și importatoare de grâu, precum și să prezideze înființarea unei organizații centrale „Clearing House“, care ar fi un fel de „Casă de compensațiuni consultativă și pentru informațiuni“.

Conferința dela Londra, n'a dat rezultate practice din cauza Americanilor, cari cereau restrângerea suprafețelor însăși înțelesurile, iar restul statelor pledau pentru contingentarea exportului.

*
* * *

Intre 5—8 Iunie 1951, s'a ținut la Praga la XV-lea congres internațional de agricultură — al XIV-lea congres fusese la București în Iunie 1929, — care, ocupându-se de politica agrară, a adoptat următoarea rezoluție ce prevede și regimul preferențial:

„Având în vedere necesitatea de a asigura prețuri rentabile pentru grâu și în acest scop, de a scurge excedentele exportabile care apasă sau pot să apese asupra pieței mondiale.

Având în vedere pe de altă parte că pentru a ajunge la aceste scopuri pot fi luate în considerare trei metode și anume:

1. Reducerea momentană a producției.
2. Mărirea consumației.
3. Organizarea pieței grâului.

Congresul socotește:

1. Că restrângerea producției, oricât ar fi de dorită mai ales în țările cari au sporit producția dela 1915 încoace, e foarte greu de realizat, dat fiind că agricultorii europeni, mai ales în țările unde agricultura este baza structurei sociale și a independenței economice, nu pot lăsa necultivate ogoarele lor, și nici să le utilizeze pentru alte producțiuni fără a riscă să deplaseze răul, adică:

a) Sau să ruineze pe agricultorii copleșiți de impozite și sarcini locative, obligați să repartizeze asupra unui venit redus cheltuelile de întreținere a clădirilor și ustensilelor lor (mașini, animale, etc.);

b) Sau să creeze excedente și la alte produse, care suferă sau vor suferi de aci înainte efectele unei crize economice analoage aceleia care apasă atât de greu asupra grâului.

2. Că sporirea consumației prin vânzări la un preț redus sau distribuirii gratuite unor țări în suferință, oricât ar părea de dorit din punct de vedere uman, este greu de aplicat din cauza obișnuințelor alimentare a țărilor care nu consumă decât în mod excepțional pâinea de grâu.

3. Că consumațiunea animală sau industrială a grâului nu poate să fie extinsă într'un chip satisfăcător.

În consecință congresul socotește deci:

Că în aceste condițiuni trebuie căutate și aplicate metode mai bune de vânzare.

a) Că acestea să pornească sau din inițiativa agricultorilor organizați din punct de vedere profesional;

b) Sau ca ele să fie lăsate intervenției guvernelor fiecărui Stat, care vor regulă regimul importurilor și exporturilor astfel ca să garanteze fiecărei țări un preț rentabil.

Și aceasta până când producătorii mondiali de grâu, inspirându-se dela exemplul dat de producătorii de zahăr, se vor fi organizat astfel încât să poată aplică metode raționale de vânzare, care vor face să înceteze mizeria, mai ales în țările agricole din Europa.

Din aceste motive congresul este de părere:

Că soluționarea problemei cerealelor constituie cea mai importantă problemă ce trebuie rezolvată cât mai curând pentru a stabili echilibrul necesar între oferta și cererea produselor agricole și recomandă:

1. Ca discuțiunile ce au fost începute la Geneva, la Paris, la Roma și la Londra să fie continuate, cu scopul de a stabili pentru comerțul mondial de cereale o organizație generală de vânzare.

2. Ca până atunci, țările europene importatoare să facă tot posibilul pentru a se înțelege cu țările exportatoare, prin acordarea de avantagii speciale, adoptând de exemplu regimul preferențial.

3. Ca protecțiunea instituită de țările europene importatoare de cereale și alte produse agricole să nu fie micșorată decât pe măsură ce țările exportatoare, vor fi reușit să obțină ca printr'o organizație potrivită comerțul mondial să se facă la prețuri rentabile.

* * *

Societatea Națiunilor a publicat de curând rezultatele unor numeroase anchete, întreprinse de mai mulți ani, în diverse țări, cu privire la criza agricolă. În prefața acestei lucrări, datorită comitetului economic al Societății Națiunilor, se lămurește în mod limpede situația actuală a agriculturii și soluțiile, cari ar putea aduce vreo ameliorare. În această prefață se afirmă următoarele:

1. Criza agricolă marchează o tendință de agravare în urma unor circumstanțe provocate de chiar această criză. Agravarea vine din faptul că s'a recurs în multe țări la prime și subsidii destinate încurajării exportului produselor agricole.

2. Starea cu adevărat anarhică a pieții produselor agricole comportă serioase pericole de viitor. Este absolut necesară o înțelegere pentru organizarea pieții internaționale.

3. Comitetul economic recomandă între altele constituirea de grupuri de producători, însărcinați cu vânzarea produselor agricole.

4. Pe măsură ce situația pieții mondiale va permite, trebuie să se lichideze protecționismul agricol.

5. Primele și subsidiile constituie un pericol atât pentru țările exportatoare cât și pentru cele importatoare; e necesar însă să li se substituie tratate bilaterale.

6. Problema diferenții dintre prețul de vânzare realizat de producător și cel de cumpărare, plătit de consumator cere o deosebită aprofundare și soluțiuni cât mai grabnice.

7. Situația dificilă a agriculturii este încă agravată în unele țări de lipsa de credite. Ar fi deci necesar să se creeze un institut internațional de credit agricol.

Lucrarea e intitulată: *La crise agricole*, vol. I, pe care noi n'am putut-o utiliza în cercetarea noastră. Vom reveni asupra ei cu altă ocazie.

* * *

Camera de comerț internațională, în conferința dela Washington a adoptat următoarea rezoluție privitor la criza economică:

„Criza comercială, care bântue în toate țările și ale cărei repercusiuni au fost resimțite de toate popoarele, nu e decât o repetiție a procesului economic, căruiu lumea a trebuit să-i facă față, în mod periodic. Depresiunea actuală e, totuși, mărită prin consecințele războiului.

Evenimentele din ultimii doi ani, au avut ca rezultat o scădere a încrederii. Faptul acesta nu e îndreptățit, dacă ne gândim la capacitatea de înălțare care a caracterizat, totdeauna, comerțul și finanțele, — capacitate care, desigur, nu va întârziă să apară, odată mai mult, în mod vădit.

Crimele economice au stimulat, totdeauna, perfecționarea metodelor. Ele au servit ca lecție salutară și au dus la progrese întemeiate pe o bază mai solidă. Suntem convinși că istoria se va repeta. Datoria cercurilor comerciale și financiare de pretutindeni este de a grăbi și de a stimula această evoluție.

Camera socotește că, după cum a arătat în rezoluțiile dela Roma din 1925 și în cele dela congresele din Bruxelles, Stockholm și Amsterdam, ea trebuie, astăzi, să arate, în toată sinceritatea, convingerile cercurilor comerciale în cece privește mijloacele pentru a deslega unele probleme importante care au profunde repercusiuni asupra comerțului mondial și asupra prosperității popoarelor.

Camera de comerț internațională a arătat în mod constant că războiul e cea mai mare piedică pentru progresul social și economic și că fixarea unui nivel mai bun de viață atâră direct de menținerea păcii. Camera aprobă eforturile guvernelor în vederea reducerii la minimum a armamentelor. Ea stăruie asupra nevoiei nu numai de a continua aceste eforturi, fără întrerupere, dar chiar de a le intensifica. Infăptuirea acestui obiect ar duce la o ușurare simțitoare a sarcinilor fiscale care apasă, azi toate popoarele.

Totalul și condițiile obligațiilor internaționale au fost fixate cu precizie de State. Menținerea integrală a acestor obligații e un lucru esențial pentru păstrarea creditului internațional și pentru dezvoltarea comerțului și a industriei. Observarea acestui principiu fundamental nu e totuși, incompatibil cu un examen nepărtinitor al urmărilor acestor obligații asupra comerțului internațional. Totuși, un astfel de examen trebuie să fie justificat prin schimbări în condițiile economice și bazate pe principiile formulate de Camera de comerț internațională în diversele sale congrese.

Comerțul interior și internațional ar trebui să fie stimulat, pe cât posibil, prin îndepărtarea piedicilor la schimburi. Tarifele vamale nu trebuiesc să ducă la discriminări nedrepte între diversele țări.

Nu ar trebui să fie aplicate decât ca mijloc de apărare împotriva dumpingului sau alte practici neleale. Procedura prevăzută de unele State pentru reducerea inegalităților vamale ar trebui să fie folosită, fără întârziere, și țările ar trebui să se unească pentru a îndepărta toate restricțiunile arbitrare.

Inițiativa individuală și gestiunea privată a întreprinderilor comerciale și financiare sunt mijlocul cel mai eficace pentru a asigura desvoltarea industriei și sporirea prosperității generale.

Tendința guvernelor de a depăși la cheltueli veniturile de care dispun amenință din nou echilibrul bugetelor naționale. Un buget, pe baze sănătoase, e o condiție absolută de neînălțurat pentru menținerea creditului național și stabilitatea schimburilor. Intocmirea acestui buget ar trebui să țină seama de toate formele posibile de economie și ar trebui să nu impună sarcini fiscale susceptibile să dăuneze întreprinderile producătoare și să sporească șomajul.

* * *

D-I M. Constantinescu, publică în *Viitorul* din 29 August 1931, următoarele informații demne de reținut:

Cel ce examinează, în deaproape, datele statistice publicate, în ultimul timp, de anuarul internațional statistic de agricultură, de lucrările institutului internațional de agricultură din Roma și de Liga Națiunilor (comitetului economic), poate găsi o orientare și o explicațiune obiectivă și indiscutabilă, a fenomenului prăbușirii prețurilor la cereale care ține sub teroarea lui întreagă viața mondială.

Preferind cifrele oricăror considerațiuni teoretice, din graiul lor se desprinde următoarea structură și cauzalitate a fenomenului.

Iată cum se înfățișează producția mondială a grâului după date extrase din izvoarele de mai sus:

Țări	Mijlocia 1909—1913	1925	1926	1927	1928	
Europa	571	582	531	547	582	milioane quintale
Canada	54	108	111	151	154	
St.-Unite	188	184	226	239	249	
Argentina	40	52	62	77	95	
Australia	25	31	44	52	45	

Se înregistrează deci, în Europa, o ușoară sporire a producției grâului, iar în celelalte țări producătoare, o vertiginoasă urcare a producției, mai ales în Canada.

Față de această producțiune uriașă, consumația, deși sporită față de nivelul din 1909—1913, este inferioară totuși ca putere de absorpție a stocurilor produse și micșorată ca consumare pe cap de locuitor, precum se vede din următorul tablou:

Țări	Consumație totală		Pe cap de locuitor	
	1909—1913	1925—1930	1909—1913	1925—1930
Europa	449	474	129,9	128,7
St.-Unite	159	149	147,3	124,6
Argentina	12	16	170,6	149,1
Australia	8	9	160,5	146,0
Indii	74	79	25,6	23,7
Alte țări	60	82	15,5	15,6
Total . .	764 q. m.	828 q. m.	65,9 kgr.	63,2 kgr.

La acest fenomen al sub-consumației, se adaugă acel demografic, al disproporției între creșterea populației, care a avut după război, un ritm mult mai lent față de creșterea producției cerealelor, care a avut un tempo mult mai accelerat. Astfel, volumul producției a crescut, în ultimii 5 ani, cu 18 la sută, în mijlociu, iar populația numai cu 14,40 la sută.

Desechilibrul dintre producțiune-ofertă și consumație-cerere, datorit împrejurărilor de mai sus, a avut ca reflex și ecou fatal, prăbușirea prețurilor, în perioada dela 1928—1950 și mai ales dela 1950 până azi.

Iată oglinda statistică a concluziei acestui silogism economic, în acest tablou al prețului grâului cum rezultă din datele Buletinului mensural de statistică agricolă și comercială din Roma:

Anul	Manitoba Nartheru 1 Winnipeg	Winter 2 Chicago	Barletta Buenos- Ayres	Australian Liverpool Londra
	Centi pe 60 lb.	Centi pe 60 lb.	Pesos pe quintal	s. și. d. pe 480 lb.
1915	88	90,1/4	8,65	56/7
1922	125,3/4	121,1/2	12,52	53/3
1924	127,3/4	125,7/8	13,28	53/2
1926	149,3/8	155,1/4	14,69	57/2
1928	155	151	11,05	49/9
1929	153,3/8	122,7/8	10,13	46/4
1930				
VI	105,5/8	98,7/8	10,35	59/5
XI	64,1/8	74,3/4	7,02	27/8
XII	55,1/8	78,5/8	6,49	26/7

Concluziune: datele problemei, după statisticele producțiunei, anul acesta, nu s'au schimbat decât foarte puțin, desechilibrul dintre producție și consumația mondială continuând a fi semnul sub care se des-

fășoară și astăzi fenomenul schimbului mondial al cerealelor. Mai mult încă, criza creditului bancar, foarte accentuată în ultimul timp și în celelalte țări, va avea repercusiuni noi asupra transacțiilor agricole internaționale.

* * *

În sesiunea din Septembrie 1951 a S. N., comisiunea de studii pentru Uniunea europeană, s'a discutat un memorandum al guvernului francez, privitor la tarifele preferențiale și problema agricolă.

Guvernul francez, ocupându-se în raportul său cu sistemul preferențial, observă că acest sistem trebuie să fie provizoriu, putând fi întrebuințat numai în timpul cât Europa va trece prin greaua criză.

Memorandul francez constată că sistemul preferențial dintre statele europene nu poate dăuna deloc interesele Americii, din următorul motiv. Dacă se ia în considerație media din ultimii ani a surplusului de export de grâu și făină al celor 9 state principale, se va constata că acest surplus se cifrează la 209 mil. q. Din această cantitate revine țărilor dunărene numai 9 milioane q., adică 4,3%. Acest raport permite a se lua tot felul de măsuri în folosul țărilor dunărene fără a se dăuna interesele exportatorilor de grâu de dincolo de Ocean.

Cât privește modul acordării preferințelor, proiectul francez propune ca cerealele să fie importate pe baza tarifului normal și ca taxele să fie apoi întoarse statului care a exportat cerealele.

Pentru realizarea practică a proiectului lor, francezii propun următoarele mijloace:

1. Statele din Europa centrală și de Est înființează un birou comun pentru desfacerea grâului.
 2. Comisiunea specială din care vor face parte reprezentanți ai țărilor exportatoare cât și ai țărilor importatoare, va stabili în mod periodic, contingentele de cereale care au a se bucura de tarif preferențial.
 3. Aceeaș comisiune va împărți contingentele și va stabili nivelul preferințelor.
 4. Preferințele vor fi retrocedate biroului central al statelor exportatoare.
 5. Biroul central va repartiza sumele sosite printre diferitele organe ale statelor exportatoare, organe care la rândul lor vor împărți sumele obținute printre agricultorii lor.
- Contingentele și preferințele pot fi supuse unui control și revizuirii în caz de necesitate.

Mai departe memorandumul francez, tratează amănunțit chestiunea extinderii avantagiilor, acordate statelor importatoare industriale în schimbul preferințelor și asupra celorlalți contractanți.

Planul francez, care este cercetat la Geneva în comisiunea studiilor europene, se lovește în practică de mari dificultăți. Deosebit de deficilă ar fi în practică organizarea unui birou central comun pentru vânzarea

cerealelor, în care să intre toate statele agricole. Aceste dificultăți se explică prin faptul că toate acestea concurează între ele și nu pot ajunge atât de ușor la o înțelegere.

Un mare avantaj prezintă planul francez prin aceea că vrea să rezolve chestiunea dela rădăcină la completa raționalizare și controlare a întregului export de cereale al statelor agricole. În acelaș timp înființarea organizațiilor centrale monopolare de export îngrădesc sau înăltură comerțul liber de cereale.

Ca orice plan de soluționare presupune și planul francez o largă înțelegere internațională, care nu este ușor realizabilă. Acestui plan i se acordă în toate cercurile o deosebită atenție, deoarece prezintă unul din puținele mijloace de a se ajuta statele agricole în situația lor economică dificilă.

* * *

Textul memorandumului întocmit de Franța, cu privire la problema agricolă, e următorul:

„Comisiunea de studii pentru Uniunea europeană, pusă în fața acestei probleme, a și intrat imediat pe calea realizărilor, ocupându-se mai întâi de situația țărilor agricole. Pentru cine vrea să încerce în Europa o ieșire din greutățile crizei, trebuie să-și îndrepte primele eforturi către țările agricole. Puterea lor de cumpărare a fost astfel slăbită, încât restaurarea și creșterea ei ar oferi țărilor, mai ales celor industriale, stimulenta unei numeroase clientele active. Lucrările prevăzute de Comisiunea de studii au fost îndeplinite de mai multe conferințe și subcomisiuni. S'au emis, e drept, unele îndoeli asupra rezultatelor acestor lucrări. Acestor îndoeli le răspund faptele. E suficient să ne referim la rapoartele prezentate Comisiei de studii pentru Uniunea europeană, pentru a vedea că cele două conferințe din Paris (Februarie 1951) și conferința internațională din Roma (Martie 1951), au îndeplinit o operă foarte utilă, conducând la sugestiuni și soluțiuni practice.

Paralel, au continuat în vederea elaborării unui proiect practic de credit ipotecar agricol, lucrările încredințate de Comisia de studii pentru Uniunea europeană, în Ianuarie trecut, Comitetului financiar al Ligii Națiunilor. Acest proiect este actualmente gata. Dacă Comisiunea de studii și Consiliul Ligii vor da sancțiunea lor, noul institut ipotecar agricol va putea intra în activitate la începutul toamnei viitoare. Se vede deci că departe de a fi sterile, eforturile realizate, numai în trei luni, de Uniunea europeană, au fost, dimpotrivă, eficace. Este dovada că metoda întrebuintată n'a fost rea. Ea furnizează un exemplu de cooperare internațională din care e bine să se inspire și merită să fie continuată până la sfârșit“.

Convins că mizeria populațiilor din Europa Centrală și orientală provine în mare parte din insuficiența prețurilor, la care trebuie să vândă cerealele lor, guvernul francez crede că trebuiesc completate măsurile, de acum preconizate, instituind, după părerea interesaiților, un

sistem de preferință europeană în beneficiul grâului lor. Acest sistem preferențial, așa cum îl concepe, nu infirmă clauza națiunii celei mai favorizate.

Într'adevăr, „preferința“ trebuie să aibe în ochii săi un caracter excepțional, caracterul unei derogări justificate de circumstanțe anormale și deci variabile cu ele, și temporar, și dealtfel limitate de fixarea unui contingent determinat, el însuș revizibil.

Astfel concepută, nu pare ca preferința să îngrijoreze întrucâtva țările, cari au combătut-o până acum. Țările transoceanice, în particular, par să-și fi dat seama la Roma că ea nu se referă decât la cantități neglijabile pentru ele. Luând ca bază media celor trei ani din urmă, excedentele de grâu și făină de cari dispun pentru export cele nouă țări principale producătoare ale lumii, sunt evaluate la 209 milioane chintale. Din acest total țările dunărene nu figurează decât cu 9 milioane chintale, adecă 4,5 la sută. Mai mult, aceste grâne nu intră în concurență cu cele canadiene, australiene, argentinieni și americane; ele sunt de altă calitate și ele n'au aceeași cumpărători.

E vorba mai puțin de-a le găsi noi debușee decât de-a obține pentru ele, pe piețele obișnuite, un preț mai bun.

Dacă totuș acordarea unei preferințe antrenează un sacrificiu, acest sacrificiu nu va fi făcut nici în detrimentul altor țări exportatoare, nici în detrimentul țărilor cari nu cumpără grâne dunărene.

Recurgerea la sistemul preferențial nu cere decât introducerea unei discriminări în tarifele vamale ale țărilor cumpărătoare, așa cum există. La intrarea lor pe teritoriile protejate, grânele, oricari ar fi și ori de unde ar veni, plătesc taxele în vigoare și astfel regimul prețurilor în interiorul țării respective nu suferă nici o turburare. Dar, o anumită proporție a taxelor achitate, calculată ca să asigure, pe cât posibil, producătorilor o remunerație suficientă, se întoarce la aceștia.

La drept vorbind, pentru statele cari efectuează această remiză, nu este deci o prelevare pe cheltuiala contribuabililor lor, asupra veniturilor regulate ale bugetului lor; este numai o lipsă de câștig, dealtfel puțin urcată, asupra unei categorii de venituri, care n'a fost considerată niciodată ca un mijloc regulat de-a procura venituri bugetelor.

Se poate întrebă dacă țările cumpărătoare cari acordă pentru un contingent determinat beneficiu preferinții țărilor vânzătoare îl vor acorda în mod gratuit sau dacă au drept, în schimb, la o contra parte.

Unele țări, dispuse preferinții vor pretexta criza, prin care trece propria lor industrie pentru a reclama, în vedere de-a asigura scurgerea produselor lor fabricate, un avantaj vamal corerspunzând celui, pe care îl vor acorda țărilor agricole. Această concepțiune poate ridică obiecțiuni din partea statelor, care nu vor fi în măsură să acorde o preferință grânelor țărilor exportatoare ale Europei. Pentru a face să cadă aceste obiecțiuni se va decide ca avantajile recunoscute țărilor cumpărătoare de cereale dunărene în contra-parte preferinții concedate de ele să fie extinse în mod automat tuturor statelor, cari pot evocă clauza națiunii celei mai favorizate.

Între aceste două concepțiuni, guvernul francez nu vrea să aleagă pentru moment. În orice caz, el crede că esențialul este de a reduce la minimum încurcăturile făcute clauzei națiunii celei mai favorizate și deci că-i mai bine sau de a nu se da la nimeni contra-partea, sau de a o acorda în mod egal tuturor.

Altfel, el consideră că chestiunea este complexă și că ea merită să fie dezbătută; el nu va lua parte definitiv decât după această discuție.

E suficient azi de a se angaja, în condițiile definite, pe principiul unui sistem preferențial temporar, variabil și limitat, aplicabil grânelor exportate de țările Europei centrale și orientale.

Guvernul francez este convins că acest sistem adăugat înființării unui institut internațional de credit ipotecar, la adaptarea măsurilor sugerate de conferințele din Paris și Roma și acțiunii concertate a exportatorilor, pentru a regla scurgerea stocurilor, este de natură a aduce o ușurare imediată, ale cărei binefaceri vor crește cu timpul, crizei prin care trec statele agricole din centrul și estul european.

Mai mult, lucrând la ameliorarea situației locuitorilor acestor țări, statele industriale din apus nu fac un sacrificiu zadarnic; reconstituirea puterii de cumpărare a agricultorilor dunăreni se va traduce, într'adevăr, printr'o creștere a nevoilor de produse fabricate și cumpărările, pe cari le făceau altădată în țările occidentale și cari de când cu criza au scăzut la jumătate, își vor regăsi și depăși vechiul lor nivel.

Soluțiuni la partea II-a : Politica agrară.

Din expunerea noastră se vede limpede că criza agricolă are cauze interne și externe. Între acestea din urmă cea principală e scăderea prețurilor la articolele produse de agricultură. Nici cauzele de ordin intern, nici cele de ordin extern nu se pot înlătură prin măsuri cari să dea rezultate de îndreptare imediate. Numai hazardul, neprevăzutul poate face minuni. Cei ce prescriu rețete magice, sau se leagă în iluziile unui optimism trivial sau înșală lumea neavând curajul să spună adevărul.

Politica agrară din cei zece ani de existență a României întregite a fost lipsită de orice soi de directive și de cel mai elementar simț de prevedere. Statul s'a dovedit un tată vitreg pentru agricultură, deși ea e vestala ce păzește cu credință vatra economiei noastre naționale.

Agricultura a fost tratată ca o cenușotcă, în vremea când statul înzestră cu toate privilegiile pe cealaltă soră mai mică, industria. După război, s'a sfâșiat în bucățele trupul mării

proprietăți agricole și s'a aruncat, ca pradă, în gura flămândă de pământ a țărănimii pentru a potoli talazurile drepte nemulțumiri a norodului ce putea să-și îndrepte privirile spre flăcările roșii ale revoluției de peste Nistru. Tot ea a fost exploatată, prin fel și fel de impozite și taxe vamale, pentru a hrăni pânțelele bugetelor deficitare. Pe umerii ei s'a construit întreaga organizație de stat modern a României, fără ca înțelepții oameni politici să-și dea seama, că gospodăriile țărănești și marile proprietăți mutilate nu pot suportă artificialitatea luxoasă a statului modern.

Astăzi agricultura e greu bolnavă și soborul de doctori specialiști nu-i poate găsi leacul.

Noi credem că boala agriculturii e de durată lungă și trebuie întâi lăsată să respire, ca să înceapă să-și vină în fire. Pe urmă se va întremă încetul cu încetul din propriile ei puteri.

Deaceea lucrul cel dintâi ce trebuie făcut este:

1. Degrevarea agriculturii de toate categoriile de taxe ce o apasă (taxe de export, cifra de afaceri, timbru și înregistrare etc.). Ceeace, în sfârșit, a și început să se facă dela 1 Mai 1931.

2. Reducerea impozitelor pe proprietățile agricole și repartizarea lor după natura proprietăților.

3. Reducerea tarifelor de transport pentru produsele agricole.

4. Definitivarea reformei agrare și stabilitatea dreptului de proprietate.

De multă vreme se vorbește de un credit agricol, dar nu s'a luat nici o măsură să se creeze evidența proprietății. Nu sunt legiferate nici cadrele ei juridice.

Deaceea e necesară:

5. Legiferarea cadastrării și comasării proprietății fundiare, cărțile fundiare fiind baza oricărui credit agricol. Executarea urgentă pe teren cu orice jertfe și înființarea cărților fundiare în vechiul regat și în Basarabia.

Cei din urmă ani de criză cu scăderea prețurilor și deprecierea pământului au ridicat o problemă nouă: datoriile agricole, cari amenință să aprindă torțele unei convulsii sociale. Deaceea

6. Pentru degrevarea agriculturii de datoriile din trecut să se facă o conversiune a lor în sensul propus de noi sau să se dea altă soluție dacă se va găsi una mai bună.

In acelaș timp.

7. Să se pună în funcțiune Creditul ipotecar agricol și să se revizuiască legea așa cum propunem noi, adecă determinând atribuțiunile și sfera de activitate a institutelor ce se vor ocupa cu operațiuni de credit agricol.

Ca aceste așezăminte de credit să devină organisme vii și utile economiei agricole, trebuiesc alimentate de Banca Națională prin sporirea circulației fiduciare, așa cum se va vedea în noul „Statut monetar“.

Deoarece înflorirea agriculturii noi o condiționăm pe deo parte de industrializarea țării, deci de sporirea consumului intern, pe de altă parte de refacerea marilor întreprinderi agricole.

8. Produsele agricole țărănești vor fi destinate numai pentru piața internă, fiind de o calitate inferioară. In vederea exportului, proprietatea țărănească va fi îndrumată și sprijinită efectiv spre creșterea vitelor, cultura plantelor industriale și de nutreț — după regiuni — de Camerile agricole, de fermele statului și de alte organe ce s'ar înființa. Nu suntem pentru obștiile de producție agricolă și pentru comerțul cooperativ cu cereale țărănești pe piețele externe.

9. Întreprinderile agricole mari, individuale, vor fi sprijinite ca să-și sporească unitățile de exploatare. Ele vor putea introduce, astfel, o cultură rațională și mecanizată pentru a produce marfă calitativă și standardizată destinată exportului.

10. Mărirea fermelor statului, cari vor fi îndrumătoarele și sprijinitoarele practice ale culturilor pe regiuni.

Toate aceste măsuri cer timp, bani și o muncă încordată. Deaceia cei ce vorbesc de tutelarea sau încurajarea agriculturii, cu prime de export sau la producători, recurg la paliative lipsite de seriozitate.

In vederea ameliorării producției agricole și a valorificării ei, syndicatele existente se pot spori și se pot perfecționa, în ele nu pot intra, însă, decât marii producători. In ceece

privește desfacerea produselor gospodăriilor țărănești în interior, ea se poate perfecționa prin cooperative.

Soluțiunile în politica agrară a unei țări trebuie să aibă în vedere ridicarea și întărirea satelor, dar nu cu făgădueli demagogice, ci cu un program de stat, studiat în amănunte și aplicat metodic, care să fie în armonie cu celelalte ramuri de activitate economică.

Orice constrângere în domeniul economic nu a dat și nu va da nicăiri rezultate. Ființa umană nu iubește munca, nu e zămislită pentru a fi înjugată la robota muncii. Munca e o pedeapsă de sus: *in sudore vultus tui vesceris pane*, din robia căreia omul s'a străduit să se libereze cu ajutorul tehnicii. Pentru această revoltă împotriva poruncilor dumnezești ale firii a primit o nouă osândă: omul a devenit robul propriei sale invenții, care îl silește să nu se poată întoarce din drumul ce-l duce la catastrofă, ale cărei preludii le trăim în zilele noastre.

Cei ce vreau să înăsprească pedeapsa originală cu silnicia muncii, îngădind libertatea de acțiune a individului cu obligațiuni derivate din așa numita „funcțiune socială“ umblă pe căi greșite, făurite de teoriile omului-Dumnezeu.

Viața își are legile ei proprii, destul de brutale. Conducătorii politici au chemarea să nu le facă și mai brutale, ci dacă pot să le îndulcească.

CUPRINSUL:

Partea a II-a: Politica agrară

	Pag.
CAPITOLUL I. Cultura agricolă	101
Revoluția mecanică în agricultură	102
România e un stat rural	105
Valorile agricole și valorile industriale	114
Producția agricolă a României	119
Sarcinile agriculturii în România	132
Comerțul produselor agricole	139
Tehnica și țărănimea	154
Concluziuni	161
CAPITOLUL II. Creditul agricol	164
Istoric	164
Criza de credit agricol în România	165
Politica de credit în agricultură	167
Comasarea și cadastrarea proprietății	173
Concluziuni	173
CAPITOLUL III. Documente privitoare la conferințele grâului și la criza economică	175
Soluțiuni la partea II: Politica agrară	187

VERIFICAT
2007

VERIFICAT
1987

BIBLIOTECA
CENTRALĂ
UNIVERSITARĂ

VERIFICAT